Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

~~10 K. 1 : 18~~
227 E 39
NKr. 1606

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

I: 137

Quattuor noviſſima cum multis exemplis pulcherrimis

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

E quo ablatus est q[ui]s ab ea operatione mundi reprobatus sunt ante horam ablatione orto qui poret
in hac doctrina studiosus ut solito reddibili opinione dicto iusto fide aequo et spe exempla
passim ponit. Iacet est fractio spe. Amplificande nature. Ffractus tho brake
sunt res q[uae] s[un]t fracte no[n] valet. Animus vilis abiectior est. Emere ut vendere oportet
Emere sunt elaborare ut filii suis sunt proverbialiter. Inspirare sunt vussche
Iacet offensione animi exacerbatione est
Arabus sunt ~~wedfiirs~~ wrdsfirs. Offensio sunt ampt passive sed offensa active ut d[icitu]r mittere offensas
Opprimere ignis sunt et om[n]ia vit gere sed Extincte potius amicitia q[uam] oppressa
H[oc] est extincte et oppressa ponit[ur] hic loco methaphorice vel similiter
diminuere sunt cum ignis d[icitu]r extinguitur id paulatim moritur. Oppressum vero id aqua subito
[illegible] sunt est et amicitia paulatim deserta dicitur extincta, subito oppressa
Item Maledicta ut hic sumitur sunt quasi exercitanoz vel devotioz mala dum pro
cod[icillus] divinus petus ingeminavit in me mille devotionis execrationes vel maledicta sunt
quod dominus imprecatus est in rolletroch mortuus sunt de pestilentia
Intolerabilis dan mogelick
Quid virtus etasque sumunt tolerat labores
Jd vincit tanto pervia sunt ta pede
Romanus dominus romanus bonus

MEmorare nouiſſima tua et in eter
num nō peccabis. Eccl'iaſtici. vij. Sicut
dicit btūs Auguſtinus in libro ſuaꝝ me
ditationū Plus vitanda eſt ſola peccati
feditas. ꝗ̄ qlibet tormentoꝝ immanitas
Cū ergo nouiſſimoꝝ noticia ⁊ illoꝝ fre/
qnēs memoria a pctis nos reuocat: ꝟtu
tibus nos copulat. ⁊ in omni bono ope nos retinet ⁊ confir/
mat Jō diuina inſpirāte grā de his nouiſſimis. videlicet q̄ et
q̄t illa ſunt modicū ꝓpoſui dicere ⁊ narrare. Nec non qͦlibet
ipoꝝ dictis ⁊ auctoritatib⁹ ⁊ exemplis ſigularit̄ ⁊ ꝑ ſe. ac ſpēa
liter ꝑſe quodā mō declarare. Eſt ergo notandum ꝙ q̄ttuor
ſunt nouiſſima cōiter apud ſctōs in numero ꝯputata. Sicut
ptz euidēter ex ꝟbis bti Bern̄. in quodā ſermone ſic dicentis.
Jn oībus opib⁹ tuis memorare nouiſſima tua Que q̇dem q̄t/
tuor ſunt mors iudiciū. iehenna. ⁊ gl'a. Quid horribili⁹ mor/
te. q̇d terribili⁹ iudicio. q̇d intolerabili⁹ iehēna. et q̇d iucundi⁹
celeſti gl'a Hec Bern̄. vbi ſupra. Jſte ſunt q̄ttuor rote currus
aīe vehētes eā ad eternā ſalutē. Jſta ſunt q̄ttuor incitamēta
incitātia ſpūm hoīs. vt ſpretis oīb⁹ mūdanis ad ſuum redeat
creatorē Eſt ergo ꝯueniens ⁊ vtile ꝙ habeāt in ꝯtinua recor/
datōe Et ergo dr̄ ſapi. Eccl': xxvij. Memento nouiſſimoꝝ vn̄
q̇dā volens hec nouiſſima freq̄nter hr̄e pre oculis ⁊ iugiter in
memoriā ꝟſificādo ſic loq̇tur Bis duo ſunt q̄ cordetenus ſub
pectore miſi Mors mea iudiciū baratri nox lux ꝑadiſi. Verūʒ
cū totalis hui⁹ opuſculi ꝓceſſus principaliter ad hoc conat̄ in
ducere vt nouiſſimoꝝ celebris memoria cordial'r ⁊ intime hu/
manis cordibus iprimat̄ Cōtinue ergo videbit̄ rei ꝯſonū. vt
pūti huic libellulo nomē cordiale loco ſui tituli ſi placʒ iponat̄.

De morte corporali

PRimū igit̄ nouiſſimoꝝ cui⁹ mēoria ē a petis retracti/
uum eſt mors pn̄s ſiue corꝑalis Vn̄ Bern̄. in ſpeculo
monachoꝝ Sūma philoſophia eſt meditatio mortis aſſidua
hāc quocūqʒ hō ꝑrexerit ſecū portet. ⁊ in eternū non peccabit.
Jtē Augu. in libro exhortationū Nibil ſic reuocat a peccatis

ſicut frequens meditatio mortis. Hec eſt em̄ illa q̄ facit hoīem
ſe humiliare. oīa ꝯtēnere. ⁊ penitentiā aggredi ſiue acceptare.

Q̄d meditatio mortis facit hoīem ſe hūiliare

d Ico ergo q̄ mortis recordatio facit hoīem ſe humiliare
vn̄ Aug⁹. in libro de ꝟbis dn̄i Agnoſcat hō ſe mortalē
⁊ frangat elationem Cetera nrā ⁊ bona ⁊ mala incerta ſunt
Sola mors ē certa. vn̄ q̄uis aduent⁹ ei⁹ hora nobis eſt occul/
ta ⁊ incerta. Ipa tn̄ eſt certiſſima. ⁊ veniens venit cito ⁊ non
tardabit. vnde eccl'aſti. xiiij. Memor eſto qm̄ mors nō tardat
Scribit᷑ em̄ in Thobia Mors ꝑperat fuga nulla patet mor/
tale tributū Soluere nature lege tenet᷑ hō Ad idē dē Bern̄.
in ſermone Miſer hō q̄re te oī hora nō diſponis ad mortē Co/
gitate iā mortuū quē ſcis de neccitate moritur᷑ Diſtingue qua
liter oculi tui ꝟtent᷑ in capite. vene tue rumpent᷑. cor ſcindet᷑ in
dolore Quis ergo iā nō timebit ⁊ ſe humiliabit cū certiſſīe ſcit
ſe moritur᷑ ⁊ in terrā reuerſur᷑ Nulla ei erit ꝑſonarum accep/
tio ſicut nec fuit vt ſcribit᷑ ij. Regū. xiiij Oēs morimur ⁊ q̄ſi a
que dilabimur in terrā q̄ nō reuertunt᷑. vij in Richardo Iure
vocata fuit mors. qꝛ morſus amarus oīb⁹ eſt. a quo nemo ca/
uere pt̄ Hinc dꝛ in libello de ꝯtēptu mūdi Mors reſecat mors
oīa necat q̄d carne creat᷑ Magnificos pmit ⁊ modicos. cūctis
dn̄atur Nobiliū tenet impiū nullūqꝫ veretur Tam ducibus
q̄ꝫ principib⁹ cōis habet᷑. Mors iuuenes rapitatqꝫ ſenes. nulli
miſeretur Illa fremit gen⁹ oē tremit q̄d in orbe mouetur Illa
ferit. caro tota perit. de ſub pede mortis Cōteritur nec eripit᷑
vir robore fortis nil redimit dū mors pmit qꝛ federa nunqꝫ
Nec pciū fulcaū mors recipit vnqꝫ Sed q̄d plura loq̄r. nulli
mors ipia parcit Nec euadet iops. nec q̄ marſubia farcit Cer/
te audio nūc q̄ mors eſt vltima linea rer᷑ vn̄ ſcribit᷑ in Gheta
Oīa mors tollit Doctū cecidiſſe Cathonē Atqꝫ ipm ſocratē
ꝯcubuiſſe ferūt Ecce q̄liter ſcia aut doctrina nullū ꝑſeruat a
mortis iaculis ⁊ ruina Nā vt ſcribit᷑. Eccl'. ij. Morit᷑ doctus
ſil'r ⁊ indoct⁹, vnde: Iſaie. xxxiij. dꝛ Vbi ē legis ꝟba pōderās
vbi eſt doctor puulo᷑ Quaſi diceret Non ſunt neqꝫ viuunt ſꝫ
eodem curſu cum alijs tranſierunt Sed cum gheta ſolum du/

os dictos añ nominant fore morte ꝑemptos Dic mihi tu vbi
Alexander potentiſſimus: vbi Judas Machabeus ⁊ Sam/
ſon vir fortis viribꝰ vbi Creſis ditiſſimꝰ. vbi Abſolō pulcher
rimꝰ. vbi Galienꝰ medicꝰ. ⁊ Auicenna eiꝰ ſociꝰ. vbi Salomon
prudētiſſimꝰ: vbi Ariſtoteles ꝑitiſſimꝰ vbi Plato. vbi Por/
phirius. vbi doctiſſimꝰ poetaꝝ Uirgilius Nonne oēs tanꝗ̄
peregrini ⁊ hoſpites viniꝰ diei velociſſime tranſierūt Uere ſic
Nā vnꝰ ex eis nō remāſit. qꝛ in vanitate defecerūt dies coꝛuꝫ
⁊ anni coꝝ cū feſtinatōe. Nā ⁊ dr in Pſalmo. in imagine per
trāſit hō Nūc em̄ fortis ⁊ ſanus. compos ꝑ oīa. cras vero de/
bilis aut languidus. felluſqꝫ in terra cū dubia ⁊ fragilis ſit no/
bis vita tributa Qđ etiā ibi clare patet ſm phm̄. q. Adriano
īmꝑatori de eſſentia ⁊ ſtatu hoīs interroganti ſic rñdit Hō eſt
mancipiū mortis hoſpes loci ⁊ viatoꝛ trāſiens ſilis aceruo ro
ſemīnꝰ mature atqꝫ pomo nouo Ex his facilē comprobat̄ ꝗ̄
fragilis ⁊ labilis ⁊ ꝗ̄ indurabilis eſt humana vita. nō ſolūmo
pauperis. veꝝ etiā cuiuſlibet ꝗ̄tumcūqꝫ diuitis aut potētis
Nā cōe mori. mors nulli ꝑcit honori Mors fera mors nequā
mors nulli ꝑcit ⁊ equā Mors ſeruat legē tollit cū paupere re
gem: Nā regis ⁊ paupis lex eſt moriendi cōis Dat cām flendi
ſi bene ſcripta legis. vñ. Job. xx. ſic ſcribitur de diuite ⁊ elato
Si aſcenderit vſqꝫ ad celū ſupbia eius. ⁊ corpus eius nubes te
tigerit. q̄ſi ſterq̇liniū in fine ꝑdetur. ⁊ q̇ cū viderint dicent vbi
eſt: velut ſomnū euolās nō inuenietꝰ trāſijt ſicut viſio noctur/
na Jtē Baruch. iij. Ubi ſunt principes gentiū ⁊ q̇ dñant̄ ſu/
per beſtias ſunt ſup terrā q̇ in auibꝰ celi ludunt. q̇ argentū the
ſaurīſant. ⁊ auꝝ in q̊ ꝯfidunt hoīes ⁊ nō eſt finis acquiſitionis
coꝝ. q̇ argentū fabricāt ⁊ ſolliciti ſunt. nec eſt inuentio operuꝫ
illoꝝ Exterminati em̄ ſunt ⁊ ad inferos deſcenderunt ⁊ alij
in loco eoꝛundē ſurrexerūt vnde. Proſper in ſuis ſententijs
ſic ait vbi ſunt inſupabiles oratores. vbi q̇ conuenientius fe/
ſta diſponebant. vbi equoꝝ ſplendidi nutritores. vbi exercitu/
um duces: vbi ſatrape ⁊ tyranni: nōne oēs puluis ⁊ fauille nō
ne in paucis verſibus eſt eorum memoria vite. Reſpice ſepul/
chra ⁊ vide. quis ſeruus ⁊ quis dominus. quis pauper ⁊
quis diues. Diſcerne ſi potes victum a rege. fortem a debili.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

et pulchꝛum a defoꝛmi. Item dicit Criſoſto. in libꝛo de repa/
ratione lapſi. Quid profuit illis qui in luxuria coꝛpoꝛis ⁊ in p̄
ſentis vite voluptatibus vſqꝫ ad vltimum diem permāſerunt
intuere nunc ſepulchꝛa eoꝛum. Uide ſi eſt aliquid iactantie ve
ſtigium. ſi aliqua diuitiarum vel iactantie ſigna cognoueris
Require vbi nunc veſtes ⁊ oꝛnamenta peregrina. Ubi nunc
⁊ ſpectaculoꝝ voluptas. vbi ⁊ ſecutoꝛum turbe ⁊ opulentia. ri
ſus iocus: immoderata. atqꝫ irrefrigerata leticia. quo abſceſſit
vbi illa nunc ⁊ ipſi. finem vtroꝛumqꝫ intuere diligentius. ⁊ ac
cede pꝛopius ad ſingulorum ſepulchꝛa. Uide cineres ſolos et
feditates vermium reliquias ⁊ recoꝛdare hunc coꝛpoꝛum eſſe
finem etiam ſi in delicijs ⁊ leticia etiam ſi in laboꝛe ⁊ continen/
tia tranſegerint hic vitam. Item ſanctus Bernardus in ſuis
meditationibus ſic inquit. Dic mihi, vbi ſunt amatoꝛes mun/
di qui ante pauca tempoꝛa nobiſcum erant nihil ex eis reman
ſit niſi cineres ⁊ vermes: Attende diligenter quid fuerint ho
mines fuerunt ſicut tu. comederunt biberunt: riſerunt. duxe/
runt in bono dies ſuos. ⁊ in puncto ad in inferna deſcenderūt.
Hic caro eoꝛum vermibus. ⁊ illic anima eoꝛum ignibus depu/
tatur. donec rurſus infelici collegio collegati ſempiternis in/
uoluantur incendijs qui ſocij in vicijs ⁊ in peccatis fuerunt
Quid profuit illis inanis gloꝛia breuis leticia: mundi potētia.
carnis voluptas falſe diuitie magna familia: ⁊ mala concupiſ/
centia. Ubi riſus: vbi iocus. vbi iactantia vbi arrogantia De
tanta leticia quanta triſticia. poſt tantam voluptatem tam
grauis miſeria De illa exaltatione ceciderunt in magnam rui/
nam ⁊ grauia toꝛmenta. quicquid illis accidit tibi accidere po
teſt: Quia homo es. homo de humo. limus de limo de terra es
de terra viuis. ⁊ in terram reuerteris De his ſupꝛadictis ama
toꝛibus mundi. tam carnaliter ⁊ ſeculariter viuentibus nec
moꝛtem metuentibus iam vicinam ſic loquitur Bernardus
ad fratres de monte dei. O miſerabiles miſeri: quos ipſe miſe/
rie huius vite ⁊ vie ſeducunt. dum in bonis dies ſuos ducunt.
et in puncto ad inferna deſcendunt Nam vt dicitur in pſalmo
Ueniet moꝛs ſuper illos ⁊ deſcendent ad infernum viuentes.
Certe nunc quilibet eoꝛum poſſet dicere | Circumdederūt me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

dolores mortis. et pericula inferni inuenerunt me Hi ſunt mi
ſeri quos vita preſens hic ſeducit De quibus dicitur Job. xxi
Impij viuunt ſubleuati. confortatiqꝫ diuitijs ſemen eorum
permanet coram eis. propinquorum turba ⁊ nepotum in con
ſpectu eorum Domus eorum ſecure ſunt ⁊ parate. ⁊ non eſt
virga dei ſuper illos. Bos eorum concepit ⁊ non abortiuit.
vacca peperit ⁊ non eſt priuata fetu ſuo. exultant lucibus. te-
nent tympanum et cytharam. ⁊ in puncto ad inferna deſcen-
dunt O ꝙ male fecundatur ꝙ ſtulte iudicatur. Qui prop-
ter florem mundi vanumqꝫ decorem Qui prius apparet qua-
ſi flos ⁊ protinus aret. Vadit ad infernum perdit diadema ſu
pernum Mallet preterite ꝙ in omni tempore vite. Pauper
vixiſſet. nec diuicias habuiſſet nec immerito Nam quid tunc
thezauri. quid aceruus proderit auri. Cum peccatores mictū
tur ad inferiores Inferni tenebras ignem pariterqꝫ tenebras
Semper paſſuri. nec ab his vnqꝫ redituri Chariſſime quid di
cis de diuitibus huius ſeculi. Nonne moriuntur ſicut ceteri
veriſſime in nullo videntur priuilegiati Nam ſicut dicitur
Sapientie. ſeptimo. Vnus eſt introitus omnibus ad vitaꝫ
⁊ ſimilis exitus Item Job. viceſimoprimo Iſte moritur ro-
buſtus ⁊ ſanus diues ⁊ felix. viſcera eius plena ſunt adipe. et
medullis oſſa irrigantur Alius vero moritur in amaritudine
anime ſue abſqꝫ vllis opibus. ⁊ tamen ſimul in puluere dormi-
ent ⁊ vermes operient eos Ecce qualiter diuites mundi ⁊ po-
tentes mortem communem ſortiuntur cum pauperibꝰ Vnde
Eccleſiaſti. decimo Omnis potentatus breuis vita. rex eſt ho
die ⁊ cras moritur De tali rege ſic legitur .i. Machabe. ij. Glo
ria eius ſtercus ⁊ vermis. hodie extollitur ⁊ cras non inuenie
tur Exemplum enim accipe de excellentiſſimo mundi princi-
pe. videlicet. Alexandro magno qui vniuerſum mundum ſi-
bi ſubiugauit Sic quod totius ſeculi ſolus dominus putaba-
tur Vnde legitur de ipſo Magnus Alexander quo primum.
Grecia rege floruit e terra multa trophea tulit. Hic mundi ꝑ-
agrans fines ſibi ſubiugat orbem Tota terra minor viribus
eius erat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

¶ Item in alio loco ſic de eo ſcribitur Quia rex regum ſibi ſub
dita regna videbat Fecit cū fama ſonus ꝛ fortuna monarchā
Totus Alexandro famuletur ſubditus orbis. Magnus et in
magno dominetur maximus orbe. Sed poſt mundi trium-
phum. poſt vniuerſale ꝛ vnicum totius mundi adeptum im-
periū quid magni ſequebatur. Nunqd regni ſtabilitas. aut
potentie perpetuitas. nunqd corporis incolumitas: aut p̄ſentis
vite lōgeuitas Certe nequaqꝫ. ſꝫ illud cōe omnib⁹ Uenimus
ad mortē poſt omīa fata recurſus. Tunc bene potuit dicere
Alexāder in hora mortis. ſiue illud Job. Ecce ego quondam
opulentus repente contritus ſum. Nam ſolummodo ꝑ duo-
decim annos ꝛ non amplius impauit. Sic enī ſcribit de ipſo
Petrus in aurora Bis ſeenus dominās ānis mortis vir obe
dit. Cuius viuit adhuc neſcia fama mori Sil'iter de morte ꝯ-
querendo potuit dicere illud. Job. xix. Spoliauit me gloria
mea ꝛ abſtulit coronam de capite meo. deſtruxit me vndiqꝫ ꝛ
pereo. Ecce chariſſime iam manifeſte patet licet omnia ceſar
habet. tn̄ gl'a ceſaris eſſe deſinit. et tumulus vix erit octo pedū
Ex quo apparet euidenter ꝙ regia maieſtas omnis terrena
poteſtas. Proſperitas rerum ſeries longinqua dierū Pre-
terit abſqꝫ mora mortis cū venerit hora Unde dicit alius po
eta Et ſapiens marcet ſapiētia morte redūdans Diuitie lap-
ſu mobiliore fluūt Es probus expiras probitas es' honeſtus
honeſtas. Labitur eo fortis fortia morte cadunt Sane iaꝫ vi
deo ꝙ ſingula de nobis anni furātur eūtes Et ergo ſi fueris di
ues pulcher fortiſue. quid inde Si dn̄s mundi. ſi rex ſi papa
Quid inde Tam cito pretereunt hec omnia ꝙ nihil inde So
la manent merita. quia glorificabimur inde. vn̄ Iſidorus in q̄
dam omelia dicit ſic Dilectiſſimi penſare debemus qꝫ breuis e
mundi felicitas. qꝫ modica eſt huius ſeculi gloria. qꝫ caduca et
fragilis eſt temporalis potentia Dicat qui poterit Ubi ſunt
reges. vbi principes: vbi imperatores. vbi rerum locupletes.
vbi potentes ſeculi: vbi diuites huius mundi. Quaſi vmbra
tranſierunt: ꝛ velut ſomnium euanuerunt. Queruntur ꝛ non
ſunt Quid dicemus ad hec. Reges obierunt. ꝛ principes mo-
rtui ſunt. Multi tamen putant ſe diu viuere et quaſi nunqꝫ mo-

te cadere de preſenti vita Certe non ſic impij non ſic Vos au
tem ſicut homines moriemini. ⁊ ſicut, vnus de principibus ca
detis. Nam vt dicit Seneca ad Lucillum Huius eminentis
vite cadere eſt exitus Unde ſcribitur i Gheta Omnia mors
delet. omnia morte cadunt Vniuerſas enim felicitates homi
num mors terminat ⁊ concludit. Nam cum predicaueris fi/
dem Abrahe patriarche. pietatem Joſeph. claritatem Moy/
ſi. fortitudinem Sampſonis zelum phinees Dauid manſuetu
dinem Helyſei miracula Salomonis diuitias ⁊ prudentiam
Abſolonis pulchritudinem ⁊ formam ſemper extrema omni
um luctus occupat. finemq; hiſtorie finis hominis imponit
vnaq; concluſio ſingulorum: videlicet. ⁊ mortuus eſt: Ecce iã
patet manifeſtiſſime per predicta ꝙ forma genus. mors ſapi/
entia. res ⁊ honores non retinent hominem qui ruit in cinerẽ
Nam omne quod eſt genitum tendit ad interitum Hinc eſt ꝙ
Ouidius dicit Ortus cuncta ſuos repetunt matremq; requi
runt Et redit in nihilum quod fuit ante nihil Omnia ad ni/
hilum deuenerunt tanq̃ aqua decurrens Similiter ⁊ ego mi/
ſerrimus quaſi ad nihilum redactus ſum ⁊ neſciui. Nam dies
mei ſicut vmbra declinauerunt. ⁊ ego ſicut fenum arui. Pul/
uis enim ſumus Homo ſicut fenum. dies eius ſicut flos. ſic ef/
florebit Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo ⁊ non ſubſiſtet
et non cognoſcet amplius locum ſuum Ecce iam conſidera ꝙ
homo eſt res fragilis durans tempore paruo. Efficitur ſimi/
lis flori que creſcit in aruo Unde Eſaie quadrageſimo Om/
nis caro fenum ⁊ omnis gloria eius quaſi flos agri. Vere fe/
num eſt populus. ⁊ ſiccatum eſt fenum ⁊ cecidit flos. Et ergo
cur ſuperbit homo qui eſt ſicut fenum tectorum quod priuſq̃
euellatur exaruit Unde ſcribitur in Thobia Eſt homo vas
luteum. vas lamentabile. fenum aridulum. fragilis glebula
ſaccus olens Carnis vita. labor carnis. conceptio tabes men
ſtrua. putredo finis. origo luctus Spermus prius modo ſacc⁹
olens Poſt vermibus eſca in tumulo. Pro qua dote ſuper/
bit hõ. Item Bernardus in libro meditationum Unde ſup/
bit homo. cuius conceptio culpa. Naſci pena. labor vita. neceſ
ſe mori Poſt hominem vermis. poſt vermem fetor ⁊ horror.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Sic in non hominem vertitur omnis homo. Attende ergo
principium vite tue. ꝛ medium ꝛ finem ſiue terminum. ꝛ inue/
nies magnam occaſionem te humiliandi Quid cogitas. quid
dicis. ꝛ quid temetipſuz facis Nōne puluis es ꝛ terra Scrip
tum eſt enim Eccleſiaſti. xij. Reuertatur puluis in terram ſu
am vnde erat In terram viliſſimam in terram putridam ver
mibus repletam Job. xviij. Putredini dixi pater meus es tu
mater mea ꝛ ſoror mea vermibus Item eccleſiaſti. xvij Om/
nis homo terra ꝛ cinis Et Geneſis .iij. Reuerteris in terraz
de qua ſumptus es, quia puluis es ꝛ in puluerem reuerteris.
Et idem ſicut ammonet alanus Eſto memor ꝙ puluis eris. ꝛ
vermibus eſca. In gelida putreus quando iacebis humo Nō
erit in mundo qui te velit vltra videre. Cum tua rancidior ſit
caro rupta cane Unde Bernardus Quid fetidius humano
cadauere. quid horribilius mortuo homine cuius erat in vita
gratiſſimus amplexus fit in morte horribilis aſpectus Quid
ergo proſunt diuitie quid delicie. quid honores Diuitie non li
berant a morte nec delicie a vermibus. nec honores a fetore O
deus eterne ꝙ̄ miſera ſorte claudit omnis homo Certe tu cha
riſſime ſi predicta diligenter attenderes. maximam humiliati/
onis cauſam proculdubio inuenires: Item ꝙ mortis memo/
ria hominem humiliat patet tercio regum. xxi. de Achab. qui
audita comminatione mortis ſibi facta ab. Helia interim hu/
miliatus eſt ſic ꝙ dominus dixit ad Helyam nonne vides A/
chab humiliatum coram me. Legitur ꝙ in rhomana curia quon
daz fieri ſolebat ꝛ adhuc fit ſuo tempore. ꝙ creato papa appor
tatur coram eo ſtuppa. qua incenſa dicebatur ſibi ſub hac for/
ma Sic tranſit gloria mundi. hoc eſt. ſicut ignis ſtuppam ve/
lociter ꝛ cito redigit in fauillaz. ſic omnis mundi gloria cito la
bitur ꝛ preterit quaſi vmbra Narrat etiam Iſidorus conſue/
tudinem antiquitus fuiſſe. ꝙ prima die coronationis impera/
toris Conſtantinopolitani cum eſſet in gloria ſua. lathom⁹ q̇
dam apportauit ei tria vel quattuor genera lapidū. dicēs ꝙ eli
geret de q̇ vellet ſibi fieri monumentum. Itē legitur de beato
Joanne elemoſinario patriarcha Alexandrino ꝙ dum ſepul/
chrum eius fieret nunq̄ voluit perfici. ordinans ꝛ in magnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

feſtiuitatibꝰ in honore ſuo aliquis veniret ad eum ita dicens
Domine ſepulchrum tuum imꝑfectum eſt iube illud perfici.
quia neſcis qua hora fur eſt aduenturus. Et quare fiebant iſ/
ta de papa imperatorem ⁊ patriarcha. quia omnes erant ſta/
tus excellentiſſimi huius mundi niſi vt ſemetipſos recognoſ
cerent hoīes mortales Et vt ſpe lōgioris vite magnanimitate
potentie ſeu rei terrene gl'e ſuꝑbiendo ſe nō extollerent. Sed
mortis memoriā pre oculis habendo ſe in oībus humiliarent
Vn̄ per ꝓphetā dr̄ in pſalmo. Sciant gentes qm̄ hoīes ſunt
hoīes idē q̄ ideſt de humo ſeu de limo ꝓcreati. ⁊ ideo neceſſario
moriuntur Vn̄ eccl'. xli. Oīa que de terra ſunt in terram con
uertent̄. de quoꝝ numero oīs homo deputat̄ Vnde ꝓpheta
hieremias dr̄ Terra. terra: terra. audi ſermōes meos Terrā
vocat hoīem ter. Eſt em̄ terra. qꝛ de terra creat̄: in terra con/
uerſat̄. ⁊ in terrā redit ⁊ mutat̄ Terra ē creatione ↄuerſatiōe
⁊ morte Terra ē natura. vita ⁊ ſepultura Terrā ſapit. terrā
lingit. terrā ſitit ⁊ cōcupiſcit. Cōglutinatꝰ eſt in terra venter
eiꝰ. deſcēdit ad inferiora terre. Celeſtiū oblitꝰ ꝓ terra longat
ꝓ terra pugnat. ꝓ terra mare nauigat. ꝓ terra terram circuit
⁊ ꝑābulat ⁊ ſepiꝰ ꝓ terra nūc huc nūc illuc hō miſerabil' anxi/
us laborat. nec a talibꝰ ceſſat donec q̇ de terra ſumptꝰ ē reuer/
tit̄ in materiā primā videlꝫ terrā: dicēs illō. iij. regū. ij. Ecce in
gredior viā vniuerſe terre Et iō cū ſex cū ſimꝰ cū res vilifſiā
ſimus Vn̄ ſuꝑbimus. q̇ ad terrā terra redimus.

Quod meditatio mortis facit hominem omnia contemnere

Facit etiā ſcdo mortis memoria hoīem oīa ↄtēnere ⁊ tā/
q̄ꝫ nihilū ſe reputare. Vn̄ Hieronymꝰ in ꝓlogo ſuo ſic
inquit Facile ↄtemnit oīa. qui ſe ſꝑ cogitat moritur. Nam cō
cupiſcētia oculoꝝ contemnit̄. quando aliquis cogitat ſe breui
ter oīa relictuꝝ. Concupiſcentia carnis contemnitur. dum
mō quis ↄſiderat ꝙ corpꝰ ſuū ꝓprium quaſi in inſtanti erit ci/
bus vermiū Suꝑbia vite deſpicit̄ dum quis hoc corde ponde
rat. ꝙ ille q̇ vult eſſe ſuꝑ alios. ponet̄ in terra ſubtꝰ pedes oīm
que eſt infimū elementoꝝ. Et ideo dr̄ idem. Hieronimꝰ in epi/

Nols ad cipriamū. Memento mortis tue. ꝛ nō peccabis. Qui
cotidie recordatᷣ ſe moriturum. contemnit preſentia feſtinans
ad futura Eſu āt ꝯſiderās ſibi mortem imminere faciliter con
tempſit terrena Vñ dr Gene. xxv. En morior. qd mihi pde
runt primogenita. Jtē yſidorus aduertens pñtis vite breui/
tatē. ꝛ ꝙ ea q̄ videntᷣ hic poſſideri quaſi inſtantiſſime videlicet
in morte relinquenda ſunt. ad illoꝝ exhortans contemptū ſic
inquiens ait Si vis eſſe quietus nihil ſeculi āppetas. Sempꝛ
requiem mentis habebis curas ſeculi a te ꝓieceris. abijce a te
quicqd bonum ꝓpoſitum poterit impedire. Eſto mortuus
mundo ꝛ mundus tibi Mūdi gl'am quaſi mortuus non aſpi/
cias. ab affectu huius vite q̄ſi mortuus te iam ſepara. Sicut
ſepultus nō habeas curam de ſeculo. Tanq̄ȝ defunctus ab ō/
ni te purga negocio. viuens cōtemne quod poſt mortē nō po/
teris habere Vnde ait Seneca. Nihil eque tibi ꝓficiet ad tē
perantiam oīm reꝝ tpalium ꝛ ꝯtemptū ſicut breuis eui ꝛ hu
ius tpis incerti meditatio. Jgitur dilecte mi dum viuis mēo/
ri mēte memēto mori. Vnde legitᷣ in libello de dono timoris
ꝙ q̄dam magne litterature in philoſophia datus mūdi vane/
tatibus audiēs ſemel legi in matutinis de lōga vita patꝝ an/
tiquoꝝ. ꝛ ꝙ ſp dicebatᷣ in fine ad quelibet coꝝ ꝛ mortuus eſt:
Geneſ. qnto Cogitaui ꝙ ſibi etiā taliter eueniret quantū cū
qȝ tpis viueret ſup terrā. ꝛ ex hoc ꝯcipiēs mundi contemptuȝ
intrauit ordinē pdicatoꝝ in quo ſcūs eſt ꝑitus magr in theolo/
gia ꝛ vir eximie ſanctitatis O q̄ȝ bn̄ habuit hic pre oculis v̄ba
eccleſiaſtici xi. ſic dicentis Si ānis multis vixerit hō. ꝛ in om/
nibꝰ his letatꝰ fuerit. meminiſſe debet tn̄broſi tpis ꝛ dieꝝ mul/
torum q̄ cum venerint, vanitatis arguentᷣ pterita Verei. die
mortis patet vanitas ꝛ vanitatum vanitas. ꝛ ꝙ oīa fuerunt
vana Vñ ſcribitᷣ eccleſiaſti. ij Cūcta ſubiacent vanitati. ꝛ ſic
ē reuera. vana ſunt oīa vniuerſa ꝛ ſingula Vanitas ē vita nrā
ꝛ quelibet mūdi creatura Nā vt dr in pſalmo Vniuerſa, va/
nitas omnis homo viuens Tu autē eſtimas diu viuere. ꝛ hec
tpalia annis plurimis in delicijs poſſidere. Chariſſimi non ſic
Homo vanitati ſil'is fcūs eſt dies eiꝰ ſicut, vmbra ptereūt Ec
ce iā vides ꝙ dies tui erūt pauci ꝛ epiſcopatū tuum accipiet al

ter Et ideo Tempora longa tibi noli ꝓmittere vite Quocun
ꝗ ingrederis ſequit̄ mors corpis vmbram Ideo ſi bene inſpex
eris te ⁊ verba tibi dicta. ac etiā poſtmodū dicenda cordis au/
ribus diligenter perceperis potius deberes dicere. vado mori
credens ꝑ longum viuere tp̄s Forte dicis hec eſt vltima vado
mori. Tibi enī dr̄ Luce. xij. Stulte hac nocte demones repe/
tent aīam tuam a te Que autem paraſti. cuius erunt. Ergo
vade mori vade certus quia velox eſt depoſitio, tabernaculi
tui. vt ſcribitur ſcd̄a Petri primo Et cogita iam te mortuū
quem ſcis de neceſſitate etiam poſt quantoſlibet annos procul
dubio moritur At contemne tranſitoria q̄ ſtatum ⁊ abſꝗ mo
ra (quāuis inuite) erunt relinquenda. vn̄ poeta refert Predia
terrarum. poſſeſſio diuitiaꝝ. fabrica muroꝝ. grādis ſtructura
domorum gloria menſarum cum delicijs epularū. Inſigneſꝗ
thori mappeciphiꝗ decori Reſplendens veſtis q̄ moribus ob
ſtat honeſtis Grex armentoꝝ ſpacioſus. cultus agroꝝ Ferti/
le vinetum diuerſa vite repletum Gaudia natoꝝ. dilectio dul/
cis coꝝ Cuncta relinquentur: nec poſt hec inuenietur Ex his
iā vide ⁊ conſidera ꝙ nihil ſtabile ſeu ꝑmanens eſt in pn̄ti vita
vn̄ dr̄ eccleſiaſtici. ij. Magnificaui opa mea. edificaui mihi do/
mos Plantaui vineas Feci ortos ⁊ pomeria. ꝯſeui ea cunctis
gn̄is arboribus. ⁊ extruxi mihi piſcinas aquaꝝ vt irrigarē ſil/
uas lignoꝝ germinantiū. poſſedi ſuos ⁊ āncillas. multamꝗ fa
miliā habui Armenta q̄ꝫ ⁊ multos ouiū greges vltra oēs qui
an̄ me fuerūt in hierl'm coaceruaui mihi argentū ⁊ auꝝ ⁊ ſub/
ſtātias regū. ac ꝓuinciaꝝ feci mihi cantatores ⁊ cātatrices ac
delicias filioꝝ hoīm Ciphos ⁊ vrceos ad vina in miniſterio fūn
dēda ⁊ ſupgreſſus ſuꝫ opibꝰ oēs q̄ fuerūt an̄ me in hierl'm Sa
piētia q̄ꝫ ꝑſeuerauit mecū ⁊ oīa q̄ deſiderauerūt ocl'i mei nō nega
ui eis nec ꝓhibui cor meū quī frueret voluptatē ⁊ oblectaret ſe
i his q̄ parauerā Cūꝗ ꝯuertiſſeꝫ me ad vniuerſa opa q̄ fecerāt manꝰ
mee ad labores i qbꝰ fruſtra ſudauerā. vidi in oibꝰ opibꝰ vani
tatē ⁊ afflictōeꝫ aīi ⁊ nihil ꝑmanē ſub ſole Vere nihil ꝑmanꝫ
oīa ei trāſeūt ⁊ labūt̄ q̄ſi vmbra vn̄ Johānes de garlandia Qd̄
fuit ē ⁊ erit perit articulo breuis hore Ergo qd̄ ꝓdeſt ēē fuiſſe
fore Eſſe fuiſſe fore tria ſunt florida ſine flore Nā ſimul omne

perit q̄ꝺ fuit eſt ⁊ erit Mūdus em̄ trāſit ⁊ ꝯcupiſcentia eiꝰ Et
ideo q̊ꝺ breuiter durat q̇s prudens querere curat. vn̄ Bern̄. in
libro meditationū ſic ait Quid thezaurizat q̇s in terra cū ſine
dilatione tranſeat ⁊ illud q̄ꝺ colligitur. ⁊ ille q̇ colligit Tu er-
go hō quē fructū expectas in mūdo: cuius fructus eſt ruina ⁊
finis mors Vtinā hec intelligeres ⁊ nouiſſima ꝓuideres Itē
Petrus Bleſenſis in q̄dā epl'a ſic ꝺ͛t Gl'a mūdi fallax ⁊ ſeduc
toria ſuos decipit amatores Quicq̇d em̄ vel futuꝝ ꝓmittit l'
in in pn̄ti ꝓuidet. totū ad nihilū deuenit. tanq̄ꝫ aqua decurens
Ergo inſpice q̄ꝫ fragilis q̄ꝫ fallax q̄ꝫ ianis ſit mūdus ⁊ illiꝰ gl'a
quā cupisꝰ Eſt igiꝉ o ſtultiſſime Cur cito nō ſpernis q̄ ꝓtere-
untia cernis nōne vides mundū miſeꝝ nimis ⁊ furibundum.
Sub gladio dire mortis languendo perire

Quod mors facit hoiem penitentiam acceptare

i Iuxta ordinē ꝓmiſſoꝝ nūc reſtat diligenter inueſtigare
q̄liter mortis mēoria facit hoiem penitentiā aggredi ſi-
ue acceptare Illud clare ptꝫ Ione. iij. de niniuitis q̇ ad cōmuna
tionē mortis pn̄iam ꝑegerūt Itē luce. iij. Facite dignos fruc-
tꝰ pn̄ie Et ſubdit Securis ad radicē arboris poſita eſt coica-
tio mortis Cū occideret eos q̄rebant eū ⁊ reuertebanꝉ. ſcꝫ ad
pn̄iam Ambro. ſuꝑ lucā Ve mihi ſi pctā mea nō defleuero ve
mihi ſi medis nocte nō ſurrexero ad ꝯfitendū tibi dn̄e Ve mi
hi ſi dolū ꝓximo meo fecero. ve mihi ſi veritatem non dixero
Ad radicē arboris ſecuris poſita ⁊. faciat q̇ ꝑt frcūs gratie. q̇
debet pn̄ie Adeſt dn̄s, ⁊ q̇ req̄rit fructū vite Iob etiā ꝯſiderās
breuitatē pn̄tis vite. potiꝰ elegit hic q̄ꝫ poſtmodū inutiliter ſi-
ne fructu penitere. vn̄ ꝺ͛. Iob. x. Paucitas dieꝝ meoꝝ finieꝉ
breui. dimitte me ergo vt plangā paululum dolorem meū ante
q̄ꝫ vadā ⁊ non reuertar ad terrā tn̄broſam ⁊ opertam mortis
caligine Vere tp̄s pn̄s eſt breuiſſimum Nam vt ꝺ͛ Iob. xiiij
Breues dies hois ſunt Itē prima ad Corinꝉ. vij. Tp̄s bre-
ue eſt. ⁊ iō eēt meliꝰ nō breuiꝉ ⁊ leuiꝉ ſuſtinere modicuꝫ. q̄ꝫ poſ-
tea dolere ⁊ inutiliter penitere ꝑ infinita ſecula ſcl'oꝝ vn̄ dicit
Au. in libro de decē cordis Melior ē modica amaritudo in fau
cibꝰ q̄ꝫ tormentū eternū in viſceribus. De breuitate pn̄tis vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

te idē dt in ſermōe Uita hoīs tota breuis eſt ab infantia vſqꝫ
ad decrepitā ſenectutē Adā eñ ſi adhuc viueret ⁊ hodie more
ret. qd ei longitudo vite ꝓfuiſſet certe modicū vel nihil. immo
poſſet dicere Iā mihi p̄terite fluxerūt tp̄a vite. vñ Quid pro/
deſt hoīi ſi viuat ſecula centū Cū moriť vitā trāſiſſe putat qua
ſi ventū Et ergo dt Aug⁹ ſup pſalteriū Si toto tp̄e illo viue
res ex quo Adam emiſſus eſt de paradiſo vſqꝫ ad hodiernū di
em. certe videres vitā tuā nō fuiſſe diuturnam. q̄ ſic auolaſſet.
Uitā āt vniuſcuiuſqꝫ hoīs q̄ꝫta eſt adde tanto ſi libet annos duc
lōgiſſimā ſenectutem Quid erit. nōne quaſi aurora matutina
Itē dt idē in q̄dā omelia Fragiliores ſum⁹. q̄ꝫ ſi vitrei eſſemus
Uitrꝫ ⁊ ſi fragile eſt. tñ bñ ſeruatū ⁊ cuſtoditū diu durat vita
āt hūana q̄ꝫtūcunqꝫ ſeruetur: durare nō p̄t Nam ſcribitur ad
Hebre. ix. Statutū eſt oīb⁹ hoībus ſemel mori. vñ Seneca de
remedijs fortuitoꝝ Uita nrā peregrinatio eſt. cū diu ābula/
ueritis deniqꝫ redeundū eſt. Hāc mortis neccitatē ⁊ hūane vite
breuitatē ꝯſiderabat gentilis ille xerxes De q̄ btūs Hiero: ſcri
bēs in ep̄la ad Heliodoꝝ Sic inq̄t xerxes ille potentiſſim⁹ rex
q̄ ſubuertit mōtes mariaqꝫ ꝯſtrauit: cū de ſublimi loco cerne/
ret infinitā multitudinē ſui exercit⁹: dr eo fleuiſſe q̄ nullus eo
rūq̊s cernebat ſupuiueret poſt centū ānos In hūanis valde
neceſſariū ē humanā vitā nō eſſe lōgeuā Sicut Barlaam re/
fert. ip̄a cuidā arbori ꝯꝑatur. ad cuius radices ſedent duo mu/
res. vn⁹ alb⁹. niger qꝫ reliqu⁹. i. dies ⁊ nox. hui⁹ arboris vite
radices inceſſabiliter corrodētes Itē Aug⁹. in originali tra/
ctās illud Iacobi. iiij. Que ē nrā vita Uapor ad modicū pa
rens deinceps terminať: ſic dt Uita hec eſt vita dubia. vita
ceca ⁊ erumnoſa. q̄ꝫ hñores tumidāt. dolores extenuant ardo
res deſiccāt. aera morbitant. eſce inflant. ieiunia. merceant ioci
ſoluunt. triſticie ꝯſumūt. ſollicitudo coartat. ſecuritas ebetat
diuitie iactant. pauptas deijcit. iuuentus extollit. ſenectus in
curuat: infirmitas frangit. meror deprimit. ⁊ p⁹ hec oīa mors
interimit. ⁊ vniuerſis gaudijs ſitum imponit. ita vt cū eē deſi
erit. nec fuiſſe puteť. Et hoc eſt qd dr Sapientie. ij. Exiguum
⁊ cū tedio eſt tp̄s vite nrē Ex nihilo nati ſum⁹. ⁊ poſt erimus
quaſi nihil fuim⁹ Et ibidem Umbra trāſiens eſt tp̄s noſtrū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Item Sapie primo Tranſiet vita nr̄a tanq̄z veſtigiū nubis
ꝛ ſicut nebula diſſoluet̄ que fugata eſt a radijs ſolis. ꝛ a calore
eius aggrauata Job. xvi. Ecce breues anni trāſierunt ꝛ ſemi
tam ꝑ quā non reuertar. ambulabo Eiuſdem nono. Dies mei
velociores fuerūt curſore. ꝑterent quaſi naues poma portā
tes. ꝛ ſicut aquila volans ad eſcam. Eiuſdē ſeptio Dies mei
velociores trāſierūt q̄z a texente tela ſuccidet̄ ꝛ ꝯſumpti abſq̄z
vlla ſpe Memēto mei deus q2 ventus ē vita mea. ꝛ nō reuer-
tat̄ oculus meus vt videat bona. nec aſpiciat me vltra viſus
hoīs vn̄ Petrus in aurora Tela texētis citius tua vita ſeca
tur Nam nullo tranſire die vel nocte morat̄. Nō ſil'is vento
fuerat tua vita memēto. Que fugit: abſq̄z mora q̄ ſola tranſit
in hora Ecce q̄z breuis ꝛ modica. q3 inſtabilis ꝛ caduca. ē hec ꝑ
ſens nr̄a vita. Nam vt ſcribit̄ eccl'. xix. Numer9 dieꝝ hoīm
vt multū centū anni Sz iſte numer9 ꝑ ſucceſſus tpm eſt mo-
dicū minoratus. Vn̄ etiā in pſalmo dr̄ Dies annoꝝ nrōrum
ſeptuaginta anni. Si āt in potētatib9 octoginta anni. ampli-
us eoꝝ labor dolor Sed qd eſt hoc tps octoginta annorum
vel centū annoꝝ ꝑ qd̄ homo viuit eſt hoc tps magnū. eſt hoc
longū annoꝝ ſpaciū reputandum Certe nō. ſed reſpectu eter
nitatis potius ē momentū q̄z tps nominandū Cū etiā mille
anni ſint ante oculos dn̄i ſicut dies heſterna q̄ preterijt. ꝛ tran
ſit velut vmbra Vere vere hec ē vita breuis lubrica pena do
lor Itē non ſolū ponderāda eſt pn̄tis vite breuitas. ſz etiam
maxima incertitudo Cū dubia in terris verſet̄ vita periculis
Neſcim9 em̄ diē neq̄z horā Sz cū dixerit pax ꝛ ſecuritas tūc
repētin9 ſupueniet interit9, ꝛ forſitan fur ille ē hodie aduētu-
rus. vn̄ poeta Quis ſcit adhuc an nos plures ꝯplebim9 ānos
Neſcis an cras te mors ſit raptura vel ān Et ergo dr̄ Eſaie.
xxxviij. Diſpone domui tue q2 morieris tu. ꝛ nō viues Et ibi-
dem Preciſa eſt velut a texente vita mea. duz adhuc ordirer
ſuccidit me. Nā dū primo incepi viuē. in eodē tpe etiā incepi
morti appropinquare. vn̄ Sap: v, Nos ſtatim nati ꝯtinuo
deſinim9 eſſe. Hinc eſt q ſeneca in epl'a dt̄ Quotidie morimur
nā quotidie demit̄ aliqua ps vite Et ſic aliqd eſt vita nr̄a q̄z
q̄dem curſus ſiue trāſit9 Vn̄ non īmerito horologio compa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

tur. qđ gradatim ſꝑ trāſit. ⁊ vſq̄ʒ ad certū punctū ꝯtinuo diſcur
rit. ⁊ tunc ſubito ac improuiſe cadit. ac cāpanellas tangit ⁊ eas
ſonitū facere cōpellit Sic in ꝟitate vita nrā ſꝑ labitur et fluit
vſq̄ʒ ad certū punctū Hoc eſt ad vite terminū a deo patre ſtatu
tum ⁊ ꝑfixū. quē nemo poterit ꝑterire Tūc em̄ deficit et cadit
⁊ cāpanellas realr̄ ⁊ ad trām ſeſe pulſari ⁊ ſonare facit Igit̄ cui
gila et prudenter expecta curſum vite tue Naʒ horologiū tuū
gradus paucíſſimos habet pertranſire Omni em̄ hora plures
gradus ꝑterit et tranſcēdit. ⁊ ſtatim cū ad vltimuʒ ꝑuenerit. in
baratruʒ mortis ſubito dilabit̄ et cadit Audi ergo qđ poeta de
hoc refert. Vita breuis velut vmbra leuis fugit nihilat̄ Sic
vadit ſubitoq̄ʒ cadit dum ſtare putat̄ Media nanq̄ʒ vita in mor
te ſum⁹ Et ergo đr de hoc eccľ. ix. cap. Neſcit hō finē ſuū ſed ſi
cut piſces capiunt̄ hamo Et ſicut aues cōprehendunt̄ laq̄o ſic
etiā capiunt̄ hoīes in tꝑe malo Ecce iaʒ venit finis finis venit
nā mors vite eſt vltim⁹ finis Hic eſt finis cūctoꝝ hoīm q̇ am-
mouet̄ in domo luctus. vt habet̄ eccľ. vij. Vn̄ đr in libello me
trico de vita ⁊ geſtis ipſius Alexandri magni O felix mortale
gen⁹ ſi ſꝑ haberes Eternū ⁊ mente bonū. fineq̄ʒ timeret Qui
tā nobilibus media q̄ʒ plebe creatus Improuiſus adeſt aię diſ-
crimię magno. Ecce iā frater chariſſime. Vita qđ eſt hoīs niſi
res vallata ruinis. eſt caro nrā cinis mō principiuʒ modo finis
Hinc eſt ꝙ Bern̄. đt Cū recordor ꝙ cum cinis ⁊ ꝙ cito venit fi-
nis. ſine fine ꝑtimeſco. et vt cinis refrigeſco Et quia ſecundum
Gregoriuʒ valde ſe ſollicitat homo in bono oꝑe q̇ ſꝑ cogitat de
extremo fine Igit̄ dilectiſſime Om̄ crede diem tibi diluxiſſe ſu
premuʒ. Sꝑ hn̄s memori mēte neceſſe mori. Quis ergo homo
ſane mente ꝯſiderās breuitatē et maximam incertitudineʒ hui⁹
miſerabilis vite ac ꝓpinquitateʒ mortis iā venture. Quis aīad
uertens diligenterq̄ʒ reuoluens ꝙ anni noſtri velut aranea mu
tabuntur et dies noſtri ſicut fum⁹ deficiūt. et ꝙ hō nat⁹ de mu-
liere tā breui viuit tꝑe. q̇ quaſi flos egredit̄ et ꝯterit̄ ac fugit ve
lut vmbra Quis enim mentetenus hec ponderans ac intuens
cordialiter ⁊ ꝯſiderans ſic ſeducitur a diabolo mundo ⁊ carne ꝙ
penitere negligit in hoc tꝑe breuiſſimo immo vt verius dicaʒ in
hac ꝑſenti horula ſiue momento Certe nemo negligit ſiue diſ-

fert. niſi quē malicia ſua penit⁹ excecauit Quāta pena talib⁹ ho minibus de illa negligentia ꝯſequet͛. vn̄ dt Paul⁹ apl's ad he breos ſcdo Quō effugiem⁹ ſi tantā neglexim⁹ ſalutē Hinc bea tus Effrem dt Chariſſimi in hoc breui tpe ſi neglexim⁹ nullā omnino excuſatōem habebimus quā p facinoribus nris oñdam⁹ Noli ergo breuitatē hui⁹ tpis negligere. ne p infinita ſcl'a pñia infructuoſa poſtmodū incipias tarde penitere Igit͛ feſtina feſtina ne tardaueris ne cū fatuis virginib⁹ final'r excludaris vn̄ Matthei. xxv. Ecce ſponſus venit ꝛ q̄ pate erāt intrauerūt cū eo ad nuptias. ꝛ clauſa eſt ianua. Sup q̄ btūs Gregori⁹ ſic dicit O ſi palatū cordis ſape poſſet. q̄tū admiratōis hꝫ Ecce ſponſus venit Quantū dulcedis. intrauerūt cū eo ad nuptias. ꝛ q̄tū amaritudinis. ꝛ clauſa eſt ianua Chariſſime ſi hec ſaperes ꝛ intelligeres. ac freq̄nter cordeten⁹ ruminares ad penitentiā vtiqꝫ feſtinanter curreres. nec tps acceptabile ꝛ dies ſalutis p comeſſatōes ꝛ otia inutiliter pderes ſine fructu Et ergo ſcribitur Apocalipſis. ij. Memento vn̄ excideris ꝛ penitentiaꝫ age. ¶ Legit͛ apud clareuallem accidiſſe ꝙ q̄dā. vir ſanctus. cuꝫ eſſet in oratione audiuit quādam vocem mirabiliter lamentantem. ꝛ cū inq̄reret quid hoc eſſet Rn̄dit Ego ſum aīa cuiuſdaꝫ damnati infelicem meā deplangens damnationem. Et cuꝫ de pena eius q̄reretur. dixit ꝙ inter omnia que dānatos magis excitabant ad penam erat amiſſio tpis ſibi dei grā collati. in cuius pua morula potuiſſet penitentiam egiſſe q̄ eos liberaſſet a pena infernali vn̄ Hugo de ſcō victore Omnia gehenne ſupplicia ſuperat deum nō videre ꝛ bonis carere. q̄ in ptāte habuiſti obtinere Operemur igitur dū tps habemus. ne poſtmodū dicamus penitendo illud Hieremie. viij. Tranſijt eſtas. finita eſt meſſis. ꝛ nos ſaluati non ſumus Hinc eſt ꝙ deuotus ille effrem nos ammonet dicens Obſecro vos chariſſimi ꝛ ſuppliciter rogo. o amici mei vigilate in hoc breui tempore. in hac ora vndecima cōtendite. iam em̄ veſpa ꝓperabit. cuꝫ gloria multa remunerator adueniet reddere vnicuiqꝫ ſcdm opera ſua Exemplariter etiam patet ꝙ mortis memoria inducit hoīem ad penitētiā faciendaꝫ Unde legitur de quodam milite flagitioſo. ꝙ nullam penitentiā a papa alexandro ſibi impoſitam voluit acceptare. tandem

papa dedit ſibi anulū ſuū. vt illū in digito ſuo pro penitētia por
taret. ⁊ qñcunq̧ eum inſpiceret. ꝙ de morte ſua cogitaret Qd̄
cum feciſſet pluribus diebus. tandē ad papam rediȷt dicens ꝙ
ꝑatus eſſet oēm aliā penitētiam q̄ntumcūq̧ ſibi iūngeret facere
⁊ adimplere: ¶ Itē legitur de quodā alio pctōre. q̄ etiā nullam
a ꝯfeſſore voluit acceptare penitētiam. tandem ꝯfeſſor ſuus ſibi
hoc iniunxit. vt p̄ciperet ſeruitori ſuo ꝙ ſp̱ in primo ferculo ba-
culum decorticatū ei p̄ſentaret dicens Dn̄e ad memoriaȝ redu
catis ꝙ neceſſario habetis mori ⁊ neſcitis vbi. quomō ⁊ qñ Cū
ſ̄t ꝑ tp̱s aliquot hoc factum fuiſſet ⁊ ꝑ hoc que comedebat ſibi
in tedium verterentur. dixit ꝯfeſſori ſuo ꝙ ꝑatus eēt oēȝ aliam
penitētiam facere q̄ztumcūq̧ etiam vellet Nā cor ſuū in ſeipſo
ꝯturbatū erat ⁊ formido mortꝭ cecidit ſuꝑ eū Ex p̄dcis ergo ſa
tis patet ꝙ memoria mortis facit hoīem ſe humiliare oīa ꝯtēne
re. penitētiam aggredi ſiue acceptare. ⁊ ex ꝯſequēti peccata de-
uitare Et iō ſepe recorderis bone frater ꝙ morieris Si memor
es mortis felicis eris cito fortis

¶ Sequuntur nunc Exēpla ex varijs ſa- crarum litterarum paſſibus homini chriſtiano admodum vtilia

¶ Petrus damiani ad Blā caȝ comitiſſaȝ de terroribꝰ mortis

Penſandū q̄ppe eſt cū iā peccatrix aīa vincul' incipit car
nis abſolui q̄z amaro terrore ꝯcutit̄ q̄ztis mordacis ꝯſcie
ſtimulis lacerat̄ Recolit vetita q̄ ꝯmiſit. videt mādata q̄ negli
gēter iplere ꝯtēpſit Dolet indulta pn̄ie tempa ſeſe inaniter ꝑce
piſſe Plorat immobilē diſtricte vltionis articulū ineuitabilit̄
imminere Manere ſatagit. ire ꝯpellit̄. recuꝑare vult ꝑdita nō au
dit̄ Poſt terga reſpiciens totiꝰ trāſacte vite curſum velut vnū
breuiſſimū deputat itineris paſſum Añ ſe ocl'os dirigit ⁊ infi-
nita ꝑhēnitatis ſpacia deprehēdit. Plorat itaq̧ q2 ante tā bre-
ue ſpacium acquirere potuit leticiā oīm ſeculoruȝ Deflet etiam
ſe ꝓpter tā breuis illecebre voluptatē inenarrabilē ꝑpetue ſua

uitatis amiſiſſe dulcedinē. Erubeſcit qꝛ ꝓpter illā ſubſtantiam q̄ vermibꝰ erat obnoxia illā neglexit q̄ chorus angelicis erat inferenda Jam radios mētis attollit ⁊ dum diuitiaꝝ imortaliuꝫ gloriā ꝯtemplatꝛ eā ꝓpter vite inopiā ꝑdidiſſe ꝯfundit Cumqꝫ ſub ſe reflectit oculos ad huiꝰ mūdi ꝯuallem terrāqꝫ caliginem Sup̄ ſe vero miratꝛ eterni lumīs claritatē. liq̄do deꝑhendit qꝛ nox erat ⁊ tn̄bre qđ amauit. O ſi rediuiuū pn̄ie tp̄s promereri potuiſſet q̄ꝫ dure ꝯuerſatōis iter arriperet. quātis ſe deuotionū vinculis innodaret. ¶ Interea dum ebeſcentes oculi contabeſcunt. dum pectus palpitat. dum raucum guttur anhelat dētes ⁊ palatū nigreſcunt. ⁊ quandā velut eruginē ꝯtrahunt Palleſcūt ora. mēbra cūcta rigeſcunt. Dum hec huiōi tanq̄ꝫ vicine morti p̄cedentia famulantur officia: aſſunt oīa geſta ſimul ⁊ v̄ba. nec ipſe etiā cogitatōes deſunt. ⁊ cūcta hec amaꝝ contra actorem teſtimoniū reddūt Coarceruantꝛ oīa añ reſpuentis oculos. ⁊ q̄ reſpicere refugit. coactus ⁊ inuitus attēdit Adeſt preterea hinc horrēda demonū turba. illic et v̄tus angelica In illo qui melius ē liquido deprehenditꝛ. cui ꝑti iure poſſeſſio vendicetꝛ Nā pietatis in eo videntꝛ inſignia viſitatōis angelice blādicijs delinitur. atqꝫ armonice melodie vt exeat ꝓuocatꝛ Qđ ſi eū ſiniſtre ꝑti nigredo meritorū ⁊ feditatis ſqualoꝛ adiudicet. intolerabili mox terrore ꝯcutitꝛ. repentini impetꝰ violentia perturbatur. p̄cipitatur inuaditꝛ. ⁊ de miſere carnis ergaſtulo violenter euellitꝛ. ⁊ ad eterna ſupplicia cū amaritudīe trahitꝛ. Jam v̄o poſt egreſſionē de corꝑe q̄s explicare valeat q̄t armate iniq̄ꝝ acies in inſidijs lateant. q̄t frementes cunei feralibus telis obſtructi tūc obſideāt ⁊ ne libere tranſire poſſit animus velut militari more ꝯſtipate legiōes oppugnāt Hec ⁊ huiōi freq̄nter in corde v̄ſari q̄d ē aliud q̄ꝫ lenocinantia huiꝰ vite blandimēta reſpuere. mūdo repudiū dare illicitos motus carnis illidere. ſolidūqꝫ ꝑfectōis adipiſcende ꝓpoſitū indeclinabiliter cuſtodire

¶ Ex horologio eterne ſapientie.

STetit añ diſcipulū ſil'tudo iuuenis pulcherrimiq̄ morti ꝓuentꝰ in ꝓrimo migraturꝰ. de ſalute aīe ſue nihil diſpoſuerat Qui huiōi voce lachrymabili clamabat Circūdede-

rũt gemit⁹ mortꝫ dolores inferni circũdederunt me Heu me de⁹
eterne ad quid in hũc mundũ naſcebar. nat⁹ ex vtero cur nõ ſta
tim perij. Et principium vite mee fuit cum fletu ⁊ dolore nunc
autem finis me⁹ ⁊ exitus exiſtũt cũ miſerabili planctu et mero
re O mors q̃ȝ amara eſt memoria tua cordi iocũdo ⁊ in delicijs
enutrito Horribilis pñtia tua ei q̇ de etate iuuenis ⁊ robore for/
tis ⁊ q̇ potit̃ ſucceſſib⁹ ꝓſperis O q̃ȝ pax crediſſem ꝙ tam ci/
to mori debuiſſem Sȝ nũc mors miſera repente q̃ſi in inſidijs
irrũpens irruiſti ſuꝑ me. ꝯprehendiſti me ⁊ mille funib⁹ ligaſti
et in vinculis tecũ trahis ferreis ſicut trahi ſolet dãnat⁹ ad ſup
pliciũ mortis Tꝑs p̄terijt. dilapſum eſt ⁊ a nullo hoim reuoca
ri p̄t. nõ fuit hora tã breuis in q̃ ſpũalia lucra ſuo valore oĩa ter
rena incorꝑabil'r excedẽtia compare potuiſſeȝ. Heu me miſeruȝ
ideo nũc ſtillat ocul⁹ me⁹ pre dolore ⁊ palpebre fluũt aq̇s q꞉ re/
uocare q̊d ꝑterijt nõ poſſum Eia vos oẽs q̇ adeſtis qui meam
miſeriã videtis. q̇ flore iuuentutis adhuc gaudetis q̇ tꝑs aptuȝ
adhuc habetis. me reſpicite meaſq̈ȝ miſerias conſiderate ⁊ ĩ meo
ꝑiculo dãnũ vr̃m declinate florẽ iuuentutis vrẽ cũ deo expẽdi
te tꝑs ſacris occupate actõib⁹ ne ſil'ia faciẽtes ſil'ia patiamini
O felix pñia ⁊ ꝯuerſio matura q꞉ ſecura q̇ ãt tarde pñie ſe com
mittit dubi⁹ incert⁹ erit. q꞉ neſcit an ꝟe an ficte peniteat. o cras
cras q̃ȝ longã reſtẽ feciſti mihi ⁊ in baratꝝ mortis me protraxi/
ſti. ꝑcraſtinãdo decepiſti me Et q̇d adhuc dicã. in ꝓximo ẽ tri/
bulatio mea. vt de hoc mũdo recedã Attende nũc a me q̇ſo dili
genter Ecce in hac hora magis gaudere᷑ de breui oratiũcula. pu/
ta de ſalutatione angelica deuote ꝑ me dicta q̃ȝ ſuꝑ milia auri et
argenti O mi de⁹ q̃ȝta bona neglexi. q̃ȝ male accidũt mihi ꝙ hec
nõ ꝓuidi qñ bñ ꝓuidere potui: q̊t horas nunq̃ȝ redituras ꝑdidi
q̃ȝ modica facta ⁊ negotia inutilia tractans tam multa et precio
ſa bona neglexi O mi deus nunc finem ꝟbis meis ĩpono. vlte/
rius plãgere nõ valeo Ecce venit hora que me affert de terra.
Heu me nunc video. nũc experior ꝙ ãplius viuere non valeo. ⁊ ꝙ
mors eſt in ꝓpinquo En manus inualide incipiunt rigeſcere. fa
cies palleſcẽ. viſus obumbrari. ⁊ oculi ꝓfundari ac trãſuerſari
Ach me miſerũ puncture mortis amariſſime circundant me ⁊
cor debile ſuffocare nitunt᷑ O cordis anguſtie et preſſure mor/

tiſere. En pulſus incipit caprizare. Anhelitus difficere. ⁊ quaſi ex ꝓfundo ſe colligere. lucē huiꝰ mūdi āplius nō video Et ecce iam ſtatū alteriꝰ mūdi pre oculis mentalibus q̄ſi p̄meditādo pſpicere īcipio O mideꝰ ꝙ miſerabiles aſpectꝰ. en cruēte beſtie laruales demonū facies., nigriet hiopes innumerabiles circumdant me inſidiātes ⁊ ſpectantes miſerā aīam meā in ꝓximo exiturā. ſi forte torquenda eis in ſortē tradat̄. En ſudor mortis adeſt. ⁊ membra penetrās ⁊ victā eſſe naturā ⁊ iā ſuccubuiſſe atteſtans O terribilis aſpectus iuſti iudicis mihi iam p̄ſētis pertimorē ſubito venientis ꝑ exhibitōem Hinc valete ſocij ⁊ amici chariſſimi qꝛ hinc iā exiturus oculū mentis ad purgatorium quo iam deducendꝰ ſum cōuerto. inde nō exiturꝰ donec reddam nouiſſimum quadrantē Jllic oculo cordis intueor miſeriā ⁊ dolorem. penā ⁊ afflictōem multiplicem Heu me miſeꝝ inter alias debitas penas illo loco exurgere vide flāmas igniuz: ⁊ inuoluere ⁊ reimpingere q̄ſdam aīas miſeroꝝ: que velut ſcintille flammiuome in medio ignis candētis diſcurrunt Sicut cuz magna villa tota in incēdio ponit̄. ⁊ in igne ⁊ fumo ſcintille pariter ſurſum ⁊ deorſum ferunt̄ vlulantes. ⁊ pre dolore cruciatuum clamantes ſingule ⁊ dicētes Miſeremini mei miſeremini mei ſaltē vos amici mei Ubi nunc ē amicorum meoꝝ adiutoriū vbi ꝓmiſſiones bone ꝯſanguineoruz: ⁊ alioꝝ ꝑ quoꝝ inordinatum affectū noſmetipſos negleximus. ⁊ nobiſipſis hāc penam adauximus Heu cur tot fecimꝰ laborauimꝰ eis placere volētes ⁊ male remunerati ſumꝰ. ardemus ⁊ eſtuamꝰ. nec ab illis adiutoriū recipimus Heu cur de ſalute nrā non nobiſmetipſis ꝓuidimꝰ En mixꝝ afflictio purgatorij q̄d patimur ſupplicium ſupat quodcūqꝫ huiꝰ tp̄alis mūdi Unice hore iſtiꝰ quam patimur acerbitas penalitatis cētum ānos in ſe putat̄ habē ſeculi tranſeuntis miſerias Sꝫ ſup omnia gn̄a tormētorum ledit nimis: illius diuine faciē abſentia Et hec omnia p̄dicta in vltimo agone conſtitutꝰ tibi pro memoria relinquo Et his dictis agonizando expiro

Gregorius in omelia.

Qui inqꝫ ſunt hūane aīe maiores inimici ꝙ maligni ſpūs q̄ hanc exeuntē a corpe obſidēt quam in carnis amore poſitā deceptorijs delcātionibus fouēt. quam vallo circūdant qꝛ añ mē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

tis ei⁹ oculos reductis iniq̄tatibus q̄s ꝑpetrauit. hāc ad ſocieta
tē ſue dānatōis trahētes coarctāt. vt ipſa iā extremitate vite
dep̄henſa ⁊ a q̄bus hoſtib⁹ circūcluſa ſit videat ⁊ inde euaden/
di aditū inuenire nō poſſit. q̄ꝛ opari iā bona nō licet. q̄ cū agere
licuit ꝯtēpſit De q̄bus adhuc apte qḋ ſeq̄tur itelligi pt Circū/
dabūt te ⁊ coanguſtabūt te vndiq̄ʒ Maligni q̄ppe ſpūs vndiq̄ʒ
anguſtāt aiam. qn̄ ei nō ſolum opis. ſed etiā locutioni ⁊ inſuper
cogitatōis iniq̄tates replicāt vt qui prius ſe ꝑ multa dilatauit
in ſcelere. ad extremū de oībus anguſtiet̄ in retributiōe Si em̄
diſtricte penſet̄ cui⁹ ſit pōderis improperiū ex ore veritatis ag
noſcit̄. cū negligēti ⁊ futura nō ꝓficienti dr̄. Et quidē in hac die
tua q̄ ad pacē tibi nūc autē abſcondita ſunt ab oculis tuis Naʒ
cogitandū valde eſt q̄ʒ terribilis erit hora nrē reſolutōis. q̄s pa
uor mētis. quāta tūc oīm maloꝝ memoria. q̄ obliuio tranſacte
felicitatꝫ. q̄ formido ⁊ ꝯſideratio iudicis Quid ergo nobis eſſe
de preſentibus ad delectōem debet qn̄ ſimul cunctis tranſeunti
bus nō valet trāſire qḋ imminet qn̄ ⁊ hoc fundit⁹ finit̄ qḋ dili/
git̄ ⁊ illud incipit̄ vbi dolor nunq̄ʒ finit̄ Tunc maligni ſpūs e/
grediente aīa ſua opa requirūt tūc mala q̄ ſuaſerūt replicāt. vt
ſociā ad tormentū trahāt Hieronym⁹ in epl'a ad demetriadem
Reſpuant̄ honores. deſpiciant̄ diuitie. Ipſe q̄ʒ vita nrā marti
rij amore ꝯtemnatur Et hec oīa ⁊ ſi ꝓ eternitatis premio non
darentur. eſſent tn̄ qn̄q̄ʒ peritura Amittūt hec etiam illi qui ſꝑ
cupiunt poſſidere. q̄ʒ multos memoria noſtra retinent in maxi
mis honoribus ⁊ diuitijs cōſtitutos repente de ſummo illo po
tentie faſtigio concidiſſe ⁊ eos qui timore alati aliud quidaʒ q̄ʒ
hoīes ſe iam putabant exitu ſui tandem docuere nos quid fue/
rint Quid enim in hoc mundo ſtabile quia porro non breue et
incertum ⁊ caſui non ſeruiens Quale illud bonum eſt quod ſꝑ
timeas admittere vel quod auferendum abs te metuas vel a te
relinquēdum ſcias Nā ⁊ ſi nullo eripiat̄ caſu vel morte certe ꝑ
dendum eſt. Et ſi vita nrā tendat̄ ꝑ mille annos ⁊ ad extremuʒ
illū diem totius etatis cottidiana deliciarum voluptate venia
m⁹ q̄le hoc q̄ſi diu ē qḋ fine delet̄ Age iā tranſactū vite tue tꝑs
animo reuolue. Nonne videbit̄ tibi vmbra quedam fuiſſe quid
tranſijt ⁊ inſtar ſomnij tenuis incertū eſſe qḋ oē qḋ videt̄ Hoc

idē et decrepitꝰ ſenex ſentire pt cui ↄuenit dicere cū ꝓpheta Di/
es mei ſicut vmbra declinauerūt. ⁊ ego ſicut fenum arui

¶ Ex dialogo Gregorij:

¶ Vir qdā de hoc mūdo valde diues fuit Cryſoriꝰ noīe ſꝫ tm̄
vicijs plenꝰ quātum rebꝰ ſuꝑbia tumidꝰ. ſue carnis voluptati/
bus ſubditꝰ: in acquirendis rebꝰ auaricie facibꝰ accenſus Sed
cū tot malis dn̄s finē ponē decreuiſſet corꝑali hūc moleſtia per
cuſſit Qui ad extremū veniens eadē hora qua iaꝫ erat de corꝑe
exiturꝰ aꝑtis oculis vidit tetros ⁊ nigerrios ſpūs corā ſe aſſiſte
re ⁊ vehementer imminere vt ad inferni clauſtra ſe raperēt Ce
pit tremiſcere palleſcere ⁊ ſudare. ⁊ magnis vocibus inducias
petere: filiūqꝫ ſuū noīe Maximū quē ipe iaꝫ monachum vidi ni
mijs ⁊ turbatis vocibꝰ clamare dicens Maxie curre nunqꝫ tibi
mali aliqd feci. in fide tua me ſuſcipe Turbatꝰ mox maximꝰ af
fuit lugēs ⁊ ꝑſtrepēs familia ↄuenit Eos aūt qs ille inſiſten/
tes ſibi grauiter tolerabat: ipi malignos ſpūs videre nō pote/
rāt. ſꝫ eoꝝ pniam in ↄfuſione in palloreac tremore illiꝰ q trahe/
bat videbāt Pauorē āt eoꝝ tetre imaginis huc illucqꝫ vtebat
. in lectulo iacebat in ſiniſtro latē aſpectū eoꝝ ferre nō poterat.
vtebat ad parietē ⁊ ibi erāt Cūqꝫ ↄſtrictꝰ nimis etiā ſe relaxa/
ri deſꝑauit. cepit magnis vocibꝰ clamare Inducias vſqꝫ mane
īducias vſqꝫ mane Sꝫ cū clamaret ipſis vocibꝰ de habitaculo
ſue carnis euulſus eſt De q nimiꝝ ↄſtat qꝛ ꝓ nobis iſta nō ꝓ ſe
viderat vt eiꝰ viſio nobis ꝓficiat qs adhuc diuina potentia lō/
ganimiter expectat Nā ille tetros ſpūs an̄ mortē vidiſſe ⁊ in/
ducias petiſſe qd ꝓfuit q eaſdē īducias qs petiuit nō accepit J/
tē aliud ¶ Eſt apud nos Athanaſiꝰ pſbiter licaonij q ī diebꝰ ſu
is liconij rē terribilē narrat eueniſſe Ibi nāqꝫ vt ait qddaꝫ mo
naſteriū cōgalaton dr. in q qdā monachꝰ magne eſtimatōis ha
bitabat bonis qppe moribꝰ videbat. ac in oi ſua actōe cōpoſitꝰ
Sꝫ ſicut ex fine res patuit lōge aliter qꝫ apparebat fuit Nā cū
ſecū fribus ieiunare mōſtrat occulte māducare ↄſueuit. qd eius
viciū frēs oino neſciebāt Sꝫ corꝑis ⁊ mentis moleſtia ad vite
extrema ꝑductus ē Qui cū iā eſſet ad finem frēs ad ſe oēs qui
in monaſterio inerāt ↄgregari fecit At illi vt putabāt tali viro
moriente, magnum quid ac delectabile, ſed ab eo audire credide/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

runt Quibus ille afflictus ꝛ tremens cõpulſus eſt ꝓdere. qñ
hoſti tradit⁹ cogebat exire Nã dixit. qñ me ieiunare vobiſcũ
putabatis. occulte comedebã Et ecce nũc ad deuorandũ draco
ni ſum datus q̇ cauda ſua genua mea pedeſq̧ colligauit. caput
ꝓo ſuũ itra meũ os mittens ſpm meũ ebibens abſtrahit Qui
b⁹ dictis ſtatim defunct⁹ eſt. atq̧ vt penitẽdo ſe liberare potu/
iſſet a dracone quẽ viderat expectatus nõ eſt Qđ nimirꝫ ꝯſtat
q2 ad ſolã vtilitatẽ audientiũ viderat. eũ hoſtẽ cui tradit⁹ fue/
rat ꝛ inotuit ꝛ nõ euaſit ¶ Ex vitaſpatꝝ Exemplum

¶ Abbas ſylois ſedens in cella ſꝑ claudebat oſtiũ ſuũ dicebãt
ãt de ipo ꝙ in die dormitõis ſue cũ ſederẽt circa eũ prẽs reſplẽ
duit tanq̧ ſol facies ei⁹ Et đt eis Ecce abbas anthonius ve/
nit. ꝛ poſt puſillũ rurſus đt eis Ecce chorus ꝓphetaꝝ Et iterꝝ
ãplius facies ei⁹ reſplenduit ꝛ đt Ecce chor⁹ apl'oꝝ venit Du/
plicitẽ adhuc refulſit facies ei⁹: ꝛ ecce ipe cũ aliqbus loqbat De
ꝑcati ſunt ãt illũ ſenes dicentes Cũ quo loqris pater Qui dix
it eis Ecce angeli venerũt accipe me. ꝛ rogo vt dimittar peni
tere modicũ Dicũt ei ſenes. nõ indiges pñia pr̄. Dixit aũt illis
vere neſcio me vel initiũ pñie feciſſe. ꝛ cognouerũt oẽs qm̄ ꝑ
fcũs eſt. Et rurſuȝ facta eſt facies ei⁹ ſicut ſol. ꝛ timuerũt oẽs.
Dixit ãt eis Videte ecce dñs venit dicens. Afferte mihi vas
heremi. ꝛ ꝯtinuo reddidit ſpũm Et factũ eſt fulgur ꝛ replet⁹
eſt tot⁹ ille locus odore ſuauitatis ¶ Ex vita Hieronimi

¶ Adueniente die q̊ venerabilis euſebi⁹ migraturꝝ ſe ſcierat t̃/
cia die preeunte. lãguore febriũ ꝯcuſſus valide ſuꝑ terrã nudã
mgri. ſ. hieronymi nõ immemor ſe nudũ fecit deferri a frib⁹ ad
monens frẽs ſingulos in ꝓpoſito manere Deniq̧ ſaccũ q̊ glo
rioſus induebat hieronym⁹ deferri fecit ꝛ ſuꝑ ſe poni Ordia
uitq3 ſe nudũ inſtar glorioſi mgri extra eccl'a3 in q̃ iacebat ſci
hieronymi cadauer ſepeliri Poſt hec ꝯione accepta ſe dño ꝛ
gl'oſo hieronymo ꝯmẽdauit. ꝛ ſic ꝑ triduũ locutõe. corꝑaliq3
viſiõe priuat⁹. circũſtãtib⁹ frib⁹ paſſiões dñi ꝛ alia legẽtib⁹ ia
cuit Die ãt mortis duab⁹ ſe horis añ brẽ aĩe exitũ cepit vene/
rabil' pr̄ euſebi⁹ tam horribiles act⁹ agẽ vt circũſtantes mona
chi tanq̧ amentes iacerent in t̃ra. nam qñq̧ trãuerſis ocul' iũc
tis maib⁹ facie horribili diraq̧ voce clamabat. nõ faciam . non

faciã. mentiris mentiris Poſt hec faciẽ in terrã, q̃ꝫtum pote/
rat firmãs clamabat Adiuuate me frẽs ne pereã Monachi ãt
flentes ⁊ trementes ĩterrogabãt eũ Quid habes pr̄ Quibus
ille Nõ videtis demonũ agmĩa q̇ me debellare cupiũt. At illi
Quid te facturꝫ volebãt cũ dicebas. nõ faciã Et ille Conant
vt blaſphem⁹ inueniat Et iõ ſic clamabã Sunt illi. q̃re facien
tuã abſcũdebas in terra Ne ait aſpectũ eoꝝ viderẽ tã terribi/
lem ꝙ oẽs pene nihil ſunt reſpectu illius Inter hec v̄ba actus
priores reiterãs ſic ad extrema deuenit Frẽs ãt pauidi ⁊ ſtupẽ
tes ſtabant velut mortui neſcientes quid facerẽt Ad extremã
ãt horã veniẽti gl'oſus eidẽ Hieronym⁹ apparuit ꝯfortans e/
uꝫ Ad cui⁹ aduentũ ꝑterruit illa demonuꝫ turba euanuit. Et
viderũt hieronymũ monachi q̇dam alij ãt has voces ab euſe/
bio audiebãt Vñ venis pr̄ Qua aut tm̄ moratus es Cui vox
illa audiẽtibus frĩbus Expecta fili ne formides. q꞉ te non de/
ſeram quẽ tm̄ diligo Qua voce audita. breui diſcurſo tp̄e ve/
nerabilis euſebi⁹ expirauit Ad cui⁹ corpus fiebãt miracula p̄te
rite vite ſc̄itateꝫ inſinuãtia Inter q̄ q̇dam monach⁹ ſui monaſ
terij lachrymis ⁊ vigilijs oculoꝝ lumine priuat⁹ ſtatim vt ei⁹
corp⁹ venerandũ facie tetigit. oculoꝝ lumẽ recepit Quidã de
moniacus etiã obuius ſepeliendo corpi liberatus

¶ Aliud ex diſtinctione nona

¶ Legit̃ in libro de. vij. donis ꝙ narrauerit q̇dam frater noĩe
Gualterus mgr̄ in theologia. ꝙ cũ eccl'a q̄dã ꝯſecrari deberet
⁊ q̇dã nobilis comes excõicatus ibidem ſepult⁹ eijciendus eſſꝫ
ꝓpter ꝯſecratõem patefacto ſepulchro. apparuit immaniſſi/
mus bufo ſup̱ faciẽ ei⁹ totã eã operiens ⁊ corrodens. ⁊ alij ver/
mes ⁊ ſerpẽtes. ad quoꝝ aſpectũ ⁊ horrorem oẽs q̇ aderant fu
gerũt Fili⁹ ãt dicti comitis iuuenis hec audiens acceſſit Et vi
ſa ſanie carnis paterne ⁊ vermium. mirabili diuerſitate ⁊ hor/
rore dixit Iſti ſunt amici nr̄i quos nutriũt delicia nrẽ hos q̇
eſcẽ facim⁹ ĩ mollib⁹ lectꝫ ⁊ pictis thalamis. ⁊ agmentam⁹ di/
uerſitate ferculoꝝ Meli⁹ ẽ ergo vt extinguãt in vita p̱ pniam
moleſtent̃ p̱ ieiunium. vt ĩterfecti a nobis nõ occurrãt ĩ morte
Et relicto prĩcipatu ⁊ oĩ gl'a mũdi fugit. cogitãs ſe btm̄ ſi fie/
ret paup̱ p̱ xp̄o Venit ãt rhomã vbi in timore dẽi mirabiliter

corpus ſuū afflixit. carbonarij etiā inibi ſortitus officiū demp
to ſolo ſuo ꝯfeſſore oib⁹ hoib⁹ vſqꝫ in finē vite ſue ꝑmāſit icog
nitus Tandē veniēs qdā die rhomā vt carbones vēderet. ibi
dez īfirmitate. grauiꝰ ꝑcuſſus, ⁊ vulneratus patientiſſime ⁊ mi
tiſſime ſuſtinuit deiñ vocat⁹ a xp̄o feliciter aduolauit Quo mi
grante oēs vrbis campane vltro ⁊ ꝑ ſe diuina ꝟtute ſonuerūt
Qđ cū tā papa Joānes qꝫ vniuerſus ppl's vehementiſſiē mi
rarent. ꝯfeſſor ipius ſacerdos qdā hō ſcē vite totū vite ſue or/
dinē ⁊ qs eſſet enarrauit Qđ audiētes ſui nobiles ⁊ milites q̄
cū ibidē q̄ſierunt licet viuū inueniſſent corp⁹ tñ defuncti ad t̄/
rā ſuā cū gaudio deduxerūt. ¶ Aliud ex libro de illuſtrib⁹ vir̄
¶ Cōuerſus qdā de frib⁹ clareuallis Innocentis vite ⁊ ꝯuer
ſationis honeſte cū grauiter aliquā diu egrotaſſet tandē ad ex
trema deuenit Intrauit ad eū grā viſitatōis btūs Bern̄: ⁊ cō
fortans eū ait Cōfide fili qꝛ migratur⁹ es iā de morte ad vitā:
de labore tp̄ali ad reqem ſempitnā. Ille ꝟo cū ingenti fiducia
rn̄dit Quid ni ꝑgā ad dn̄m ⁊ creatorē meū. vere ꝯfido ⁊ q̄ztū
de mia dn̄i ieſu xp̄i p̄ſumere audeo certus ſuꝫ qꝛ cito viſur⁹ bo/
na dn̄i in t̄ra viuentiū Porro btūs Bern̄. vt erat medic⁹ ſapi/
ens paſtorqꝫ ſollicit⁹ timēs hoī ruſticano ne tā fida rn̄ſio de p/
ſumptōis mag̃ temeritate qꝫ ꝯſcie puritate ꝓcederet ait Sig
na cor tuū fr̄ ſigna cor tuū qđ ē qđ locut⁹ es vn̄ tibi ſubrepe po
tuit tāte ꝑ ſumptōis audacia Enīuero tu nō es ille pauꝑculus
⁊ miſerabil' hō q cū nil aut ꝓpe nihil hn̄s in ſcl'o neccitate forſan
magꝫ qꝫ tiore ꝟt cogēte ad nos ꝯfugiſti ml'tis p̄cib⁹ tādē aditū
impado nos ꝟo dei cā collegim⁹ iopē. vt parē te fecim⁹ victu at
qꝫ veſtitu ceter̄ qꝛ cōicaſtis hıs q nobiſcū ſt̄ ſapiētib⁹ atqꝫ no
bilib⁹ viris ⁊ ſcūs es q̄ſi vn⁹ ex ill' Quid igr̄ tribuiſti dn̄o ꝓ oī
b⁹ iſt̄ Et ecce nō ſufficit igtitudini tue gt̄ accepiſſe te tot bn̄/
ficia de manu dn̄i: niſi ⁊ regnū ipi⁹ hereditat̄ iure vēdices tibi
Ad hec ille rn̄s blādo vultu ⁊ trāqllo aīo dixit Bn̄ pꝛ chariſſi
me bn̄ vtiqꝫ paraſti ⁊ ꝟa ſt̄ oia q̄ dixiſti Verūtn̄ ſi iubes loqr
ad te dn̄m ⁊ prēm meū ⁊ pauc̄ apiaz vn̄ mihi pauꝑi ⁊ miſero
ſuggeri potuit tāte nō p̄ſumptōis. ſꝫ vt ego ſpero deuotōis oc
caſio. ſi tn̄ ꝟa ē illa p̄dicatio vr̄a qꝫ nob ſepi⁹ īculcaſt̄ qꝛ ſcꝫ reg
nū dei nō carnis nobilitate nō terrenis diuitijs poſſidet̄. ſꝫ ſo/

ſe obedietie v̾tute acq̃rit. Hãc ĩ quã ſniam tanq̃ v̾bũ abbre-
uiatũ a dño ſedula ꝯmẽoratõe apd me ꝯtinui. ponẽs illud q̃ſi
ſignaculũ ſup cor meũ aſſidue meditãdo. ⁊ ſup brachiũ meum
ſollicite opãdo. Querite ſi placꝫ ab oĩbꝰ ingris meis ⁊ ſocijs
q̇bꝰ me obſeq̇ ⁊ ſuire iuſſiſtis ſi cuiq̃ illoꝝ aliquẽ inobediẽs fui
ſi de fribꝰ nris quẽpiã v̾bo aut ſigno ł q̊libꝫ alio mõ q̃tum in
me fuit ꝯtriſtaui. Qd̓ ſi opaꝫ dedi oĩbꝰ in xp̄o obedire oĩbꝰ fui-
re. cũctos ꝑ dei grãm diligẽ. q̇s ꝓhibẽ me p̄t vt de miſcdia eiꝰ
non ꝯfidã. Btũs itaqꝫ Bern̄. cũ tale rñſum ab hoĩe ruſticano
accepiſſꝫ gauiſus ẽ gaudio mangna ⁊ ait. Vere btũs es filie ka-
riſſimeqꝫ caro ⁊ ſanguis nõ reuelauit tibi ſapiam hãc. ſꝫ p̄r ce-
leſtis ip̄e te docuit. ip̄e poſuit aĩam tuã ad vitã rectiſſiõqꝫ tra-
mite ꝑduxit ad patriã. Iã ergo ſecruꝰ egredẽ. qm̄ patefacta eſt
tibi ianua vite. Defũcto itaqꝫ frẽ ⁊ exequijs celebratis. vene-
rabił p̄r de ꝯuerſatõe ⁊ ꝯſũmatiõe in capitulo luculẽtũ ſua illa
deuotõe ⁊ facũdia ꝑorauit. oẽſqꝫ illiꝰ exẽplo ad amore obediẽ-
tie mirabilit̾ accẽdit vehemẽter nãqꝫ affectꝰ fuit in rũſiõe illi-
us ⁊ magis ꝯgratulabat̾ ei ſup obedientie v̾tute ⁊ ſup ipiꝰ aĩe
puritate q̃ ſi vidiſſet eũ ſignis ⁊ ꝓdigijs choruſcantẽ.

¶ Seq̃tur ſcdm nouiſſiõꝝ de extremo iudicio

Ecundũ nouiſſimoꝝ cuiꝰ freq̃ns meditatio nos a pctĩs
reuocat. ẽ iudiciũ nouiſſimũ ⁊ finale. Huiꝰ em̄ mẽora nõ
ſolũ cohibet a maxis pctĩs. verũetiã a culpis ⁊ minimis pctĩs.
Vñ in vitaſpatrũ legit̾. ꝙ cũ q̇dã ſenex vidiſſet q̃ndã iuuenẽ
diſſolute rñdentẽ dixit ei. Corã celo ⁊ t̾ra reddituri ſumꝰ rõeꝫ
totiꝰ vite nrẽ ⁊ tu rides. Quaſi diceret. Si ſcires q̃ ſtricta rõ
fiet poſtmodũ in iudicio de oĩbꝰ pctĩs q̃tũcũq̃ leuibꝰ ⁊ ꝑuis
Vtiqꝫ nõ ridẽs. ſꝫ potiꝰ plãgẽs ⁊ doleres. qꝛ nũc tp̄s ẽ flẽdi.
locꝰ ⁊ pctã lucẽdi. Poſtea gaudebũt q̇ nũc ſua crimina flebunt.
vñ Greg̃. i omelia. Pñtis tp̄is ita eſt agẽdi leticia. vt nunq̃
amaritudo ſeq̃ntꝭ [i]udicij recedat a mẽoria. Hinc ẽ qd̓ dñs dr
eccł. xxxviij. Mẽor eſto iudicij mei nã cũ accepo tp̄s ego iuſti-
cias iudicabo. Sic ꝑ ꝓphetã loq̇t̃ in pſalmis. ⁊ Iohel vltimo
Cõſurgãt ⁊ aſcẽdãt gẽtes ĩ valle Ioſaphat. qꝛ ibi ſedebo vt
iudicẽ in circuitu oẽs gẽtes. Itẽ Hieremie. ij. Adhuc iudicio

cōtendā vobiſcum ait dñs De quo gñali iudicio ſcribit Ozee
iiij Audite verbū dñi filij iſrl. qꝛ iudiciū dño cū hītatorib⁹ tre
hoc āt iudiciū valde eſt timendū. vñ ꝓpheta dt A iudicijs em
tuis timui. Itē Sap. v. Uidentes turbabunt timore horri-
bili gementes p̄ anguſtia ſpūs Certe dñe in hoc die turbabun
tur gētes ⁊ timebūt q̇ habitant terminos a ſignis tuis. nec ime-
rito pauebūt. qꝛ multa horribilia erūt ſigna q̄ videbunt Nam
vt ſcribitur Luce. xxi: Cū viderint filiū hoīs venientē in nu-
be cū ptāte magna ⁊ maieſtate. tūc erūt ſigna in ſole ⁊ luna et
ſtellis Et in terra pſſura gentiū p̄ ꝯfuſione ſonit⁹ maris ⁊ fluc
tuū. ita vt areſcent hoīes p̄ tiore ⁊ expectatōe que ſupueniet v
niuerſo orbi O miſer hō cogita illi⁹ iudicis dei lcz ⁊ hoīs tam
horribilem aduentū. nā ignis in ꝯſpectu eius exardeſcet ⁊ in
circuitu ei⁹ tēpeſtas erit valida Ignis inqꝫ añ ipm pcedet ⁊ i-
flāmabit in circuitu inimicos ei⁹ vñ ad Hebre. x. Terribilis āt
eſt qdā expectatio iudicij ⁊ ignis emulatio. que ꝯſumptura eſt
aduerſarios Et Malachie iij. Ecce dies veniet ſuccenſa qua-
ſi camin⁹ ⁊ erūt oēs ſupbi ⁊ oēs faciētes ipietatem ſtipula Itē
Iſaie. lxvi. Ecce dñs in igne veniet vñ Iohel. ij. Añ faciem e
ius erit ignis vorans ⁊ poſt eū exurens flāma Et iō ſicut ſcri
bit Mala. iij Quis ſtabit ad videdū eū Ipe em̄ q̄ſi ignis ꝯflās
⁊ q̄ſi herba fullonū. ⁊ ſedebit ꝯflās ⁊ emundās argentū Quis
ergo ſane mentis hunc iudicez ⁊ aduentū eius toto corde nō ti
mebit Grego. ſup. Ezechielē Que erit mēs hoīs eterni iudicꝫ
pñtiā nō formidātis vbi ſil' pctā añ oculos redeūt. ⁊ oīa q̄ cū
delcātiōe acta ſunt ad memoriā cū pauore reducant Certe vt
ſcribitur ꝓuer. xxviij. Uiri mali nō cogitāt iudiciū. q̇ aūt req̇
runt deū aīaduertūt oīa Ber: in ꝓſa Expaueſco qdā multum
iudicꝫ vēturi ꝑ ultū: quē latebit nil occultū: nec reliqt qd iultū
⁊ q̇s nrm non timebit qñ iudex appebit. ignis añ quē ardebit
peccatores q̄ delebit Eſt āt hoc iudiciū ſpeāl'r metuendū ꝓp-
ter tria Primū ē multiplex accuſatio ipis pctōrib⁹ valde gūit
ꝑhorrēda Scdm eſt ſtrictiſſima villicatōis rō de oīb⁹ ſingula
riē faciēda Terciū ē horribilis ſnīe expectatio q̄ iuſto idice tūc
crudel'r corā cūctꝫ hoīb⁹ ꝯtra īſenſatos ꝓferet Que oīa ſi pctō
rib⁹ plurimū metuenda ⁊ ꝑ ꝯñs cor memoria ē pctis retractiua

¶ Quod iudicium timendum eſt prop
ter multiplicem accuſationem.

Sī igit̃ primū ꝓpter qđ iudiciū eſt valde ⁊ ſpecialiter ti
mendū. multiplex accuſatio q̄ in ipis pctōrib⁹ valde gra/
uit̃. eſt ꝑhorrenda vñ multa inueniunt̃ ⁊ nūerant̃ in ſcriptura
q̄ in nouiſſimo die pctōres accuſabūt primū eſt ꝯſcia ꝓpria que
pctōrē arguet nō in occulto vt nūc. ſʒ corā oīb⁹ tūc apte. vnde
Daniel̕ vij Iudiciū ſedet ⁊ libri apti ſunt id ē ꝯſcia q̄ oīb⁹ reue
labit̃ In his libris ꝯtinet̃ ſnīa vite ⁊ mortis gl̕e ſeu ꝯfuſionis
ſalutis vel dānationis ſempit̃ne Itē Apocalip. xx: Indurati
ſunt mortui ex his q̄ ſcripta erāt in libris id eſt in ꝯſcietijs eoꝶ
vñ ad Rhoma. ij. Teſtimoniū illis reddente ꝯſcia eoꝶ Naʒ
ſicut teſtimoniū bone ꝯſcie hoīs iuſti eſt gl̕a. ita teſtimonium
praue ꝯſcie eſt accuſatio dānatio ſeu pena. Scđm q̊đ accuſat
pctōrem ſunt diaboli ⁊ ſpūs maligni Ipi em̄ ſicut proditores
ſuggerunt pctm̄ faciendū. ac de facto ⁊ cōmiſſo pctōre accuſa/
būt ſicut ſoci⁹ furis interdū accuſat furē de eo q̊đ fecit cū eo I/
deo Apocal̕. xij. Diabolus accuſator fratꝶ noīat̃. vñ Augu.
Aſtabūt oēs an̄ tribunal xpi. ⁊ pſto erit diabol⁹ ⁊ recitabit v̉/
ba ꝓfeſſiōis nr̄e. ⁊ obijciet nobis in facieʒ q̊đ nobis. ⁊ in q̊ pec/
cauim⁹. ⁊ in q̊ loco. ⁊ qđ facere debeam⁹ Dictur⁹ eſt em̄ ille ad/
uerſari⁹ nr̄ Eq̄ſſime iudex iudica iſtū eſſe meū ob culpā. qui tu
us noluit eſſe ꝑ grām tu⁹ eſt ꝑ naturā. me⁹ ꝑ miſeriā. tuus eſt ꝑ
compaſſiōem. me⁹ ob ſuaſionē. tibi inobediens. mihi ꝯſentiens
a te accepit immortalitatis tunicā. a me accepit hāc pannoſaʒ
tunicā q̄ indut⁹ eſt. tuā veſtē dimiſit: cū mea huc venit Eq̄ſſi/
me iudex iudica ergo illū eſſe meū ⁊ mecū ꝯdēnandū hec. Au/
guſti. Terciū ꝙ pctōres accuſabit ſunt angeli ⁊ ſpūs bti Cre
dibile ē em̄ ꝙ ille q̄ tradidit eis aīas cuſtodiendas req̄rit ab e/
is de huiōi cuſtodia rōem Et cū illi nō mentiant̃. nec culpā ali
enā ſibi debent imputare. oportebat eos dicere ꝙ ipi non ſūt in
culpa. ſʒ pctōres q̄ noluer̃t eis credē ⁊ obedire. ſicut nō ē culpa
medici q̄ nihil omittit de ꝑtinētib⁹ ad curā infirmi nō ſanat lā/
guidū ſibi inobedientē vñ Hiere. li. Curauim⁹ babylonē ⁊ nō
eſt curata Eſt verbū angeloꝶ. q̄ſi diceret Fecim⁹ quod neceſſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

rum̄ erat fieri circa babylonē vt curaretᷣ ſꝫ culpa ſua fuit ꝙ non
eſt curata Quartū accuſans pctōrē ſunt creature. ⁊ ſi q̄ſieris q̄
dico ꝙ oēs ⁊ ſingule Nā oſtenſo creatore totꝰ mūdꝰ odio ha/
bebit offenſorē. vñ Job. xx. Reuelabūt celi iniq̇tatē impij. et
terra aduerſus eū ꝯſurget Nā dñs aduocabit celū deſurſum et
terrā deorſum diſcernere ppl'm Criſoſto. ſuꝑ Mattheū In il
lo die nihil eſt q̇d rn̄deamꝰ vbi celū ⁊ t̄ra. ſol ⁊ luna. dies ⁊ nox
⁊ totꝰ mūdꝰ aſtabūt aduerſuꝫ nos in teſtimoniū pctōꝝ nrōꝝ
Et iō dr̄ Greg' Si q̄ris q̇s te accuſabit. dico ꝙ totꝰ mūdus. ⁊
creature nō ſolū accuſabūt pctōrē verūetiā pctōrē de ipis vin
dicabūt Sap: v. Armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ ⁊ pu
gnabit cū eo orbis terraꝝ ꝯtra inſenſatos. id eſt pctōres Itē
eiuſdē. xvi: Creatura tibi fcōri deſeruiēs exca̅deſcit in tormen
tū aduerſus iniuſtos Quintū accuſans pctōrē ſunt miſerabi/
les ꝑſone q̄ iniuriā paſſe ſunt Nā illi eos tūc accuſabūt qui ip
ſis iniuriā fecerūt Tūc em̄ verificabit̄ ꝟbū ꝓphete i pſalmo
ſic dicētis Cognoui q2 faciet dñs iudiciū inopis ⁊ vindictam
pauꝑis. nam ipē q̄ intuetur abyſſos. qui ambulat ſuper pen/
nas ventoꝝ. terribilis in conſilijs ſuꝑ filios hoīm. tunc iudi/
cabit cauſas pauperum quando ſtabunt in magna cōſtantia
aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt Tunc vindicabit oīa pa/
ter orphanoꝝ ⁊ iudex viduaꝝ Patientia vero pauperꝝ nō pe
ribit in finem Accuſabunt etiā ſubditi ſuos impios ⁊ neglig/
tes prelatos Bernardus ſuper Cañ. O terribilis deus ſuꝑ fi
lios hoīm. fruſtra incipient dicere tunc miſeri montibus cadi/
te ſuꝑ nos. ⁊ collibus cooperite nos Uenient añ tribunal chri
ſti ⁊ audietᷣ populoꝝ grauis querela accuſatio dira quorū vixe
re ſtipendijs nec diluere peccata quibus facti ſunt duces ceci ⁊
mediatores fraudulenti Sextū accuſans peccatorem eſt pec
catum Hieremie. ij: Arguet te malicia tua ⁊ auerſio tua incre/
pabit te Unde peccata erunt ligata ad collum peccatoris O
zee. iiij. Colligata eſt iniquitas effraim. abſconditum eſt pecca
tum eius Treno: primo conuolute ſunt ⁊ impoſite collo meo:
ſcilicet iniquitates mee Et ideo ſicut furtum ligatum ad collū
furis accuſat eū. ſic ⁊ tunc peccata accuſabunt miſerꝝ peccato/
rem Prouer. v. Iniquitates ſue capient impiū funibus pec/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

catorū ſuorum q̇bus ꝯſtringit̄ Hinc eſt ꝙ ꝓ. ꝓpheta ḋr Funes
pctōꝝ circūplexi ſunt me quibus inquā funibus mali per dia/
bolum trahentur ad infernū. tūc em̄ cadent in retiaculo eiꝰ pe
ccatores ꝛ captio quam abſcondit apprehendet eos. ¶ Legit̄
de ericio ꝙ intrans ortum onerat ſe pomis figens ea in acule/
is Cū āt venerit ortulanus. tūc ericiꝰ volens fugere impedit̄
ab onere. ꝛ ſic cum pomis comprehendit̄ ꝛ arreſtatur Sic eti/
am accidit pctōri diuerſis peccatis onerato in die iudicij cōp̄
henditur ꝛ accuſabitur ab eiſdē. pſalmiſta. Cognoſcetur dn̄s
iudicia faciens in opibus manuū ſuaꝝ cōphenſus eſt pecca/
tor. De quo Chriſoſto: ſup Mattheū ḋr. Ipſe cogitationes ꝛ
ſpecial'r opa ſtabūt añ oculos accuſantes nos añ deum dicēte
apl'o Cogitationibus inuicem accuſantibus Bern̄. Tunc o/
pera nrā ſil' loqntia dicent ad pctōrem Tu nos egiſti opa tua
ſumꝰ nō te deſeremꝰ. tecū erimꝰ tecū ad iudiciū ꝓgemus Naꝫ vt
ḋr Ezechie. xviij. ſicut iuſticia iuſti erit ſup eū. ſic impietas im/
pij erit ſup eū. Hinc eſt ꝙ pſalmiſta. ḋr Audite hec oēs gentes
auribus ꝑcipite q̇ habitatis orbē Cur timebo in die mala: i: in
die iudicij. q̄ nō ſolū mala. imo peſſima ē cuilibet peccatori Ad
q̊d rn̄dit ſibiipſi dicēs Igit̄ nūc timebo. qꝛ iniquitas calcanei
mei circūdabit me Septimū ꝛ vltimū accuſans peccatorem
ſunt tormenta ſiue inſtrumenta paſſionis ieſu xp̄i. imo verius
ipemet xp̄s. vn̄ Hieroni. Crux xp̄i ꝯtra te pugnabit. ꝛ xp̄s ꝑ
vulnera ſua cōtra te allegabit. cicatrices. contra te loquent̄ ꝛ
claui de te ꝯq̄rent̄ hinc Au. i tractatu de ſimbolo ſic ḋr Fortaſ
ſis dn̄s ī corpe ſuo cicatrices obſuabit. vt in iudicio pctōribꝰ ex
probraret. ꝛ ꝯuincens eos dicat Ecce hoīem quē crucifixiſtiˀ ec
ce deū ꝛ hoīeꝫ ī quē vos īfelices credē noluiſtiˀ videte vulnera
q̄ īfixiſtiˀ. agnoſcite latꝰ q̊d pupugiſtiˀ. q̊d ꝓpt̄ vos apt̄ū ē ꝛ ītra
re noluiſtiˀ Tūc etiā ipe xp̄s accuſās pctōres diꝫ illō q̊d Naū
iij. habet̄ ſcrip. Reuelabo pudēda tua: ꝛ oñdaꝫ gētibꝰ nudita/
tē tuā ꝛ regnis tuis ignominiā Ozee. ij. Reuelabo iuſticiā eiꝰ
in oculis mādatoꝝ eiꝰ ꝛ vir nō eruet eū de manu mea O q̄ꝫ tri
ſtes ꝛ q̄ꝫ deſolati erūt in h̊ die miſeri pctōres Tūc eī ſcribitur
Apo. i. videbit eū oculꝰ ꝛ q̇ eū pupugerūt ꝛ plangēt ſup eū oēs
tribꝰ t̄re. Tūc pctōr videbit ꝛ iraſcet̄ dētibꝰ ſuis fremiꝫ ꝛ tabeſ/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

cet ¶ Q̄d iudiciū timendū eſt ꝓpter reddendā rōem
Aliud q̄d iudiciū reddit timoroſum ē ſtrictiſſima villica
tionis nr̄e rō de oībꝰ ſingularit̄ faciēda Lu. xvi. Redde
rōem villicatōis tue Iā em̄ nō poteris āplius villicare. Cha
riſſime ſi eſſes rōem redditurꝰ mille florenoꝝ corā dño tꝑali iu
ſto prudēti ⁊ ſeuero. multū debēs ſollicitare ꝑ bona ꝯputati/
one faciēda Sis ergo multomagis ſollicitās ⁊ vigilās ꝓ red
dēda rōe de ꝯmiſſis bonis corā deo ⁊ āgelis ⁊ oībꝰ ſcis. q̄bus
tūc p̄ntibꝰ ⁊ aſtātibꝰ te nccārio oportebit ꝯputare. nō ſolū de
maioribꝰ verumetiā de minimis vſq3 ad vltimū quadrantem vn̄
Iſa. iij. Dñs ad iudiciū veīet cū ſenioribꝰ ppl'i ſui ⁊ p̄cipibꝰ
eiꝰ Et zacharie. xiiij Ueniet dñs deꝰ meus oēſq3 ſci eius cū eo
videlicet ad iudiciū gn̄ale. q̄d erit in publico corā oībꝰ hoībꝰ. et
nō in occulto. ⁊ iō tāto magis eſt timendū vn̄ Sophonie. iij.
Mane iudiciū ſuū dabit in lucē. ⁊ non abſcondet Erit ergo rō
multimoda de cunctis tūc reddēda. ¶ Primo videlʒ de aīa
a deo nobis data ⁊ ꝯmiſſa. Si em̄ rex filiā ſibi dilectiſſimam
quā in regno diſpoſuit facere reginā alicui ꝯmiſiſſet ſubdito
rō ſuoꝝ ⁊ ille eā male cuſtodiſſet. quis dubitat quin rex exige/
ret rōem de cuſtodia filie ſue taliter neglecte Quid ergo faciet
rex celoꝝ de illo cui filiā ſuam .i. aīam ſpēalit̄ ſibi dilectā tradi
dit in cuſtodiā. q̄ intēdit ad dignitatē regiā ſublimare in cel'.
ſi eā male cuſtodiuīt. nonne magnā exiget inde rōem Ideo dr̄.
Deutronomij. iiij. Cuſtodi temetipm̄ ⁊ aīam tuam ſollicite.
Nā ſicut dr̄ Auguſtinꝰ Maius eſt damnū in amiſſiōe vnius
aīe q̄ mille corpoꝝ. vn̄ Bern̄. in libro meditationum ſuarum.
Totus iſte mūdꝰ ad vnius anime preciū eſtimari non poteſt
Et ideo dr̄ ibidem Cur carnem tuā precioſis rebꝰ īpinguas et
adornas. quam poſt paucos dies vermes comeſturi ſunt in ſe
pulchro Et aīam tuā bonis opibus nō decoras q̄ deo ⁊ ange/
lis eius in iudicio eſt p̄ntanda Cur ergo aīam vilipendis ⁊ ei
carnē anteponis Dn̄am ancillari ⁊ ancillā dn̄ari. magna abu
ſio eſt Idē in libro de ꝯtēptu mūdi. Hodie filij hoīm curā aīe
negligūt. curā āt' carnis om̄i deſiderio ꝑficiūt. neq3 em̄ pecca/
re metuunt ſed puniri Tu ergo chariſſime noli minus dignū
plus diligere magis digno. noli corpus diligere ⁊ aīam negli/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

gere. noli ancillã extollere ⁊ dñam ꝑmittere ancillari vñ Cri
ſoſto. in libro de reparatione lapſi Si aĩam neglıgamꝰ nec cor/
pus ſaluare poterimꝰ Nõ em̃ .aĩa ꝓ corpe. ſ; corpꝰ ꝓ aĩa factũ
eſt Qui ergo qď primũ eſt negligit. ⁊ ſcḋm qď inferiꝰ ẽ extollit
⁊ cuſtodit. vtrũq; corrũpit Qui ꝟo ordinẽ ſuat ⁊ qď primũ
eſt colit. ⁊ ſcḋm neglexerit ꝑ primi ſalutẽ ſaluabit ⁊ ſcḋm Si
ergo volueris aĩam tuã ſaluare. ⁊ bonã inde dño rõem reddẽ
ipam inſtrue ſciẽtijs ⁊ ꝟtutibus diuinis. vñ dı̄ Plato ĩ Thi
motheo Ad hoc aĩa eſt adiuncta corpi. vt ſenoret ſcĩas ⁊ vir/
tutes. ſi cũ magno ſenore venerit. benigne repitur a ſuo crea/
tore. ſin autẽ redigetur ad inferna. ¶ Scḋo reddenda erit ra/
tio de corpore nr̃o. Ipſum ſi qdem eſt caſtrum a deo nobis tra
ditum ⁊ cõmiſſum. Bernardus. Bonum caſtrum cuſtodit q̇
corpus ſuum cuſtodit. Exigetur ergo ratio de cuſtodia huius
caſtri. videlicet ſi inimici dñi. id eſt carnis voluptatis ⁊ vicia
aliqñ ſunt recepti. ⁊ familiares. eiuſdem ⁊ amici. id eſt ꝟtutes
⁊ bona opa abinde turpiter ſunt effugati. Si diabolus ibi fu
erit receptus. ⁊ chriſtus verus dñs confuſo mõ ſit excluſus.
Quod ſi fecerimꝰ magna erit ſuſpitio de nota pditionis nrẽ ⁊
infidelitatis. ⁊ ſtabimus ad reddendam exinde rõem Itẽ cor/
pus noſtꝝ eſt iumentũ a deo nobis conceſſum vt ipſo vtamur
ꝓ aĩe noſtre cõmodo ⁊ vtilitate. de quo debemꝰ reddere rati/
onem quo ad tria. vñ eccl'. xxviij. Cibaria ꝟga ⁊ onus azino
panis diſciplina ſeruo Tã azinꝰ q̄ȝ ſeruus deſignat nr̃m cor/
pus cui debetur panis ad ſuſtentationẽ nature ꝟga diſcipline
ad repſſionem laſciuie. ⁊ onus boni opis ad ꝑfectnm pñie Ex
iget igit dñs primo de hoc ſuo iumẽto ſi illi pabulum diſcrete
miſtrauerimꝰ nos nimis laute ipm corpus nutriendo. Nam
q̇ ſeruũ ſuũ delicate nutrit. poſtea illũ ſentiet cõtumacem. vt
habet Prouer. xxix. Etiã nõ nimis modicum de neceſſarijs
ipſi corpi tribuẽdo qď ſi fecerimꝰ reputabimur ꝓpꝛoꝝ corpoꝝ
peremptores Cõtra qď loquit ſic bernardus in epl'a ad frẽs
de mõte dei Sũt ⁊ alia corpoꝝ exercita. in q̇bꝰ neceſſe eſt labo
rare. ſicut vigilie ieiunia ⁊ huiuſmodi. q̄ ſpũalia nõ impediũt ſ;
adiuuãt. ſi cũ rõe ⁊ diſcretõe fiant. q̄ſi ex indiſcretõis vicio ſic
agantur vt vel deficiẽte ſpũ vel languẽte corpe ſpũalia impe/

diant.q̇ ſic eſt corpi ſuo abſtulit boni opis effectū. ſpūi affectū
pximo exemplū. vt honorem deo. ſacrilegus eſt ⁊ hoꝝ oim in
deū reus Et ergo Grego. xxx. moraliū ſic ait. p abſtinentiam
carnis vitia extinguenda ſunt. nō caro. ſed neceſſe eſt, vt artem
continentie quiſqꝫ teneat. q̇ nō carnē ſꝫ vitia occidat Sepe em̄
dum in illa hoſtē inſeqmur. etiā ciuē quem diligimus trucida/
mus Secūda exiget, ſi v̄ga diſcipline illud correxim⁹ a rebellione
⁊ laſciuijs illud cohibendo vn̄ Ber. ſup can. Jugo diſcipline i
ſolentia moꝝ eſt domāda. Jtem dr̄ Jſi͛d͛ in epl'a O q̄ꝫ compo/
ſitum reddit oēm corpis ſtatū necno ⁊ mentis habitū diſcipli
na: ceruicē ſubmittit. ⁊ ponit ſupcilia. componit vultū ligat o
culos. cachinnos prohibet moderat linguā: frenat gulam. ſe/
dat irā ⁊ format inceſſum Tercio exiget dn̄s ſi ipm corpus la
borare fecerim⁹ in operibus penitentie ⁊ v̄tutū. vn̄ Aug⁹ in li
bro de baptiſ. puuloꝝ. Propterea de padiſo emiſſus eſt adā ⁊
ↄtra aedon habitauit. vt ſignificaret ꝙ in laborib⁹ q̇ ſunt deli/
cijs ↄtrarij erudiēda eſt caro peccati vn̄ corpus nr̄m reputan/
dū eſt aial laborioſum ad opa pn̄ie faciēda nobis a deo cōmo/
datū Noli ergo illd̄ tenere ocioſuꝫ cū ignoras q̄ꝫ diu penes te
manebit cū impfcō ope pn̄ie ab illo q̇ ↄceſſerat forſitan impro
uiſe reperat Et ergo dr̄ Criſoſt. Si mutuo accepis equū aut
bouē inſtant opatis. ⁊ dicis forte. cras a me tollet. q̄re hoc etiā
nō facis eq̇ corpi ſcꝫ tuo Sic ergo iumentū tuū a chriſto tibi ↄ
ceſſū diſcrete nutrias vt ſuſtentet natura ⁊ domenī vicia Sic
v̄ga diſcipline corrigas vt maneat in obediencia ⁊ fulgeat caſ/
timonia. ſic ad laborē inſtruas vt pfugent ocia ⁊ faciat digna
penitentie opa tūc final'r poſſis dn̄o bonā ⁊ volentē extūc red
dere rōnem ¶ Tercio reddenda eſt rō de pximis. ⁊ primo pri
de filio. hoc habet primo Regū. iij. vbi legit ꝙ heli punit⁹ ē p
filijs ſuis eo ꝙ nouerat illos indigne agere ⁊ nō corripuit eos
delinq̄ntes Et dr̄ puerbioꝝ. xxix. Erudi filiū tuū Unde qui
dam Si tibi ſit natus peccantem corrige natum Ne ve ſuum
luere poſſis de iure reatū. Jtem prelatis de ſuis ſubditis. Eze/
chiel. xxxiij. Fili hoīs ſpeculatorē dedi te domui iſrahel Audi
ens ergo ex ore meo ſmonē annūciabis eis ex me: Si me dicē/
te ad impium Jmpie morte morieris. ⁊ locus non fueris vt ſe

cuſtodiat ipſ9 a via ſua ꝛ ipē iniq̄tate ſua moriẗ. ſanguinē ꝫ eius
de manu tua requiram Item euſdem. xxxiiij Ecce ego ipē ſu/
ꝑ paſtores ꝛ req̄rā gregē meū de manu eoꝝ. Itē dn̄s ſiue prin
ceps terrenus rōnem etiā reddet de ſuo inferiori atqꝫ ſubiecto
Hoc ꝑtz. Numeri. xxv. vbi legiẗ ꝙ principes a dn̄o iuſſi ſunt
ſuſpendendi in patibulis ꝓpter pctm̄ ppl̄i. quia fornicatus fu
it ppl̄us cum filiabus moab. q̄ volebāt eos ad ſacrificia ſua et
cetera: vt ibidē legiẗ Tales ergo ſunt principes ꝛ p̄lati de q̄b9
ſcribiẗ Hieremie. xxv. Ululate paſtores ꝛ clamate. aſpergite
vos cinere optimates gregis. q꞉ cōpleti ſunt dies veſtri vt in
terficiamīi vt cadetis q̄ſi vaſa p̄cioſa Videāt ergo p̄lati eccl̄e ꝛ
principes vniuerſe terre. q̇ alijs p̄ſunt ꝛ ip̄arāt. q̄liter cōmiſſū
ſibi gregē v̄bo p̄iter ꝛ exemplo inſtruūt. regūt. defendūt Pre
lati nāqꝫ debent ppl̄m docere ꝛ ea lupinis hereticoꝝ inſultib9
vulpiniſqꝫ fraudib9 ſagaciter defenſare: Principes v̄o terre
debent peccātes corrigere. ſibi ſubditis iuſticiā ꝛ iudiciū facere
pupillos ꝛ viduas. miſerabileſqꝫ p̄ſonas diligenter protegere
nec quenqꝫ iniuſtis actionib9 ſeu moleſtijs aggrauare Sciant
em̄ fore ſcriptū ſapiētie ſexto. q꞉ iudiciū duriſſimū in his qui p̄
ſunt fiet. exigua em̄ ꝯcediẗ miſc̄dia potentes āt tormenta pati
entur Ad vos oēs ergo p̄latos eccl̄e ꝛ principes vniuerſe ter
re ſunt hi ſermones mei vt diſcatis ſapientiā ꝛ non excedatis.
ac ſubditos ſic inſtruite diligite ꝛ defenſate vt duriſſimū hoc
iudiciū: vbi fortioribus fortior ꝛ maioribus maior inſtat cru/
ciatio ſecure in die nouiſſimo valeatis expectare ¶ Quarto
reddenda erit rō de oīb9 op̄ib9 ꝛ cōmiſſis. vn̄ Athanaſi9 in ſim
bolo ſic dr̄. ꝙ ad aduentū xp̄i oēs hoīes reſur ... re hn̄t cū corpo
ribus ſuis. ꝛ reddituri ſunt de f̄cis ꝓprijs rōē ... Et hoc eſt ꝙ a
p̄ls innuit. ij. Ad chorinte. v. Ubi dr̄ Oēs nos manifeſtari
oportet an̄ tribunal xp̄i. vt recipiat vnuſquiſqꝫ ꝓpria corpis ꝓ
ut geſſit. ſiue bonū ſiue malū. vn̄ eccl̄a. vltimo Cūcta que fi/
unt adducet dn̄s in iudiciū ꝛ nō ſolū magna ꝛ grauia pctā ſed
etiā q̄ in oculis nr̄is videnẗ modica ꝛ q̄ſi nulla Un̄ ꝑuum q̄d
videẗ paſſus hominis. ſed de eo erit ratio reddenda Job. xiij.
Obſeruaſti oēs ſemitas meas ꝛ veſtigia pedū meoꝝ ꝯſideraſ
ti Et ſubdit capitulo ſequenti Tu quidem greſſus meos dinu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

meraſti. Item.xxxiiij. Oculi eiꝰ ſuꝑ vias hoīm. ⁊ oēs greſſus eiꝰ ꝯſiderat ſꝫ ad retribuendū qđ in illis ꝑpetrauit. Exemplū de angelo numerāte paſſus heremite De quo legit in vitaſpatrū Mīnꝰ eſt ṽbū ocioſum. Et tñ ſic ſcribit mat.xij. De omni ṽbo ocioſo qđ locuti fuerint hoīes reddent de eo rōnem in die iudicij. vñ ſapieñ.i. Qui loq̄tur iniqua nō poterit latere. nec ꝑteriet illū correctōis iudiciū Minimū videt cogitatio vana. ⁊ tñ dr Sapie.i. In cogitatōibus impij interrogatio erit Et eiuſdē.vi. Ipſe cogitatōes nrās ſcrutabit. vñ Eſaie vltio Ego āt opa eoꝝ veniā ⁊ ꝯgregem cū gētibus videlicet ad iudicādū ꝓut gentes iudicabo De quo habet Iohelis.iij. In dieb' illis ꝯgregabo oēs gentes. ⁊ reducā eas in valle ioſaphat ⁊ diſcreꝑabo cū eis ibi ſuꝑ ppl'o meo ⁊ hereditate mea iſrahel Oīa ergo opa cogitatōes ⁊ ṽba ſtrictiſſima iudicabunt Nā ⁊ dr gregoriꝰ ſuꝑ illud Matthei.xxiij. Oēs capilli veſtri numerati ſūt Sic deꝰ oēs vias nrās ꝯſiderat ⁊ greſſus dinūerat vt nec minime cogitatōes aut verba min' vtiliſſima q̄ apud nos valuerūt in eius iuditio maneant indiſcuſſa Tunc em̄ vniuerſa opa nrā tanq̄ in frontibꝰ nrīs eēnt ſcripta erūt oībꝰ manifeſta Nā vt ſcribit eccl'.xi. In fine hoīs denudatio illius opeꝝ Quinto erit reddenda ratio nō ſolū de malis cōmiſſis ſꝫ etiā de bonis ꝑtermiſſis. vñ Matthei.xxv. tūc dicet rex his q̄ a ſiniſtris eiꝰ erunt Diſcedite a me maledicti in ignem eternū. q̄ ꝑparatus eſt diabolo ⁊ angelis eiꝰ Eſuriui ⁊ nō dediſti mihi mādúcare ⁊ cetera q̄ ſequunt Et fuit vna de cauſis quare diues epulo nō inuenit aque refrigeratōem. qꝛ pauꝑ lazarus de micis eius menſe nihil potuit obtinere Itē nō ſolū de cōmiſſis ⁊ omiſſis reddetur ratio. ſed etiā de tp̄e ꝑdito in quo mala fcā ſunt. ⁊ bona neglecta Vñ eccl'a.xvij. Numeꝝ dieꝝ ⁊ tp̄s dedit illis dn̄s. vt ipis ſalubriter ad eiꝰ honorē ⁊ ꝓpriā ſalutē vtant. Qđ multi tñ vilipendūt ⁊ tp̄s inutiliter ꝯſumūt de q̇bꝰ Bern̄. ad ſcholarē ꝯq̄rit ſic dicens Nihil ꝑcioſiꝰ tp̄e ſꝫ heu hodie nihil vilius reputatur Trāſierūt dies ſalutis. ⁊ nemo recogitat. nemo ſibi perire diem ⁊ nunq̄ redituram cauſatur Sed ſicut non ꝑibit capillus de capite. ita nec momentum de tp̄e videlꝫ de q̊ rō nō exige. O q̄ntum hic timebat btūs Ancelmꝰ in meditatōibus ſuis ita di-

cens O lignū aridum eternis ignibus dignum. quid em̄ rn̄de
bis in illa die cum exigetur a te vſqʒ ad ictum oculi omne tp̄s
viuendi tibi impēſum q̄liter fuerit a te expēſum ⁊ video d̄t ſapi/
ens eccleſia. quarto Fili ꝯſerua tp̄s Sexto ⁊ vltimo redden/
da erit ratio de oībus donis a dn̄o deo ꝑceptis. Ipſe em̄ dn̄s
nihil dat de quo nō velit habere rōem Uñ potius videt̄ com
modare q̄ʒ ſimpl'r dare Ipſe em̄ requiret rōem de omni dato
ſiue ſit ſp̄uale vt ſunt bona aīe naturalia acq̄ſita ⁊ infuſa. ſiue
corꝑalia vt ſunt fortitudo agilitas ⁊ pulchritudo Siue tp̄a/
lia vt ſunt diuitie ꝑtātes ⁊ honores De his oībus patet exem
plariter ⁊ ꝑabolice Mathei. xx. de q̄nqʒ talentis Et luce. xix:
de nobili q̄ tradidit ſeruis ſuis diuitias De q̄bus oībus opor/
tuit rō reddi ⁊ ꝯputatio fieri ſpūalis Et ergo ſicut ſcribitur.
Iob. xix. Scito eſſe iudiciū ſcʒ breuiter faciendū. in q̄ de oībꝰ
⁊ ſingulis ſupiꝰ iā poſitis rō ſtrictiſſima exiget̄. Quare dice/
bat Iob. xxxi Quid faciā cū ſurrexerit ad iudicandum dn̄s. et
cū q̄ſierit quid rn̄debo illi O q̄ʒ velociter veīet q̄rens ⁊ inter
rogās de oībꝰ opibꝰ nr̄is Nā iuxta ē dies ꝑditōis ⁊ adeſſe feſ
tinant tp̄a. ſcʒ q̄n iudicabit dn̄s ppl'm ſuū Quia vt d̄r Abdie
primo Iuxta ē dies dn̄i ſuꝑ oēs gētes Ipſe nāqʒ d̄t in apoca/
lipſi tercio Ecce venio cito. Et ergo d̄r in euange. Marci. xiii.
Uigilate neſcitis em̄ q̄n dn̄s veniet. an media nocte an galli/
cantu. an mane ne cū venerit repēte inueniet vos dormientes
Q̄d aūt vobis dico oībꝰ dico Uigilate. vigilate Nā ſi nō vigi
laueris veniā ad te tanq̄ʒ fur. ⁊ neſcies q̄ hora veniā ad te Itē
apocal. vltio. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecum eſt reddē
vnicuiqʒ ſcd̄m opa ſua. ⁊ ergo chariſſime cū de tot ⁊ tantis o/
portebit te iā cito ⁊ q̄ſi iprouiſe ⁊ ſubito rōem reddē ſꝑ vigila
diligēter te exaīa. ꝯſciam q̄ʒ tuā funditꝰ expurga Ut cū dn̄s
ad iudicandū venerit poſſis eidē ꝯuenienter rn̄dere Et in ocu/
lis eiꝰ grām ac veniā pctōꝝ miſericorditer inuenire Et hoc ē
qd ſuadet̄ tibi. eccl'aſt. xviii. ibi d̄t. An̄ iudiciū teipm inter
roga ⁊ in conſpectu dei inuenies propitiationem.

Quod iudicium timendum ſit prop/ ter ſententie probationem

Rimū qđ finale iudiciū reddit formidabile ⁊ paueſcen-
dū eſt horribilis ſniā expectatio q̄ a iudice tūc crudel'r eſt
ferenda ‖ Hec āt ſniā eſt terribilis ſpēalit̄ ꝓpter tria ¶ Primū eſt
incertitudo ſnīe ſiue dubitatio ¶ Nulli em̄ ꝯſtat an ꝓ ie vel ꝯtra
ſe ferat̄ ¶ Nā vt dr̄ Eccl'.ix. Sūt iuſti aūt ſapiētes. ⁊ opa eorū
in manu dei ſunt. ⁊ tñ neſcit hō vtꝝ odio an amore dignus ſit
ſʒ oīa in futuro ſeruant̄ incerta ¶ Vñ legit̄ in vitaſpatꝝ. ꝙ cuꝫ
abbas agaton moriturus ꝑ tres dies ſtaret immobilis aptis o-
culis ⁊ frēs eū pulſarent dicentes Abba vbi es ¶ Reſpondit in
ꝯſpectu oīm. iudicis aſſiſto Et dixerunt frēs Tu times dixit.
¶ Intima ꝟtute qua potui mād. ita dei cuſtodiui. ſʒ hō ſum ⁊ ne-
ſcio vtꝝ opa mea accepta ſint corā deo. qꝛ aliter ſunt dei iudicia
⁊ aliter hoīm Et iō nec ꝯfido. niſi venero añ deū dicit em̄ Gre-
gorius Sepe iuſticia mea ad examen diuine iuſticie inducta in-
iuſticia eſt ⁊ plerūqꝫ ſordet in ꝯſpectu iudicis. qđ in intentione
fulget opantis vñ ¶ Prouer. xiiij Eſt via q̄ videtur hoībus rec-
ta ⁊ nouiſſima eiꝰ ducūt ad interitū Et qꝛ iſte ſanctus pater
Agaton hec cordialiter aduertebat. iō quāuis in mādatis dei
cuſtodiendis diligentiſſimus fuit. futurꝫ tamen iudicium val-
de timuit ⁊ expauit ¶ Item legitur adhuc in vitaſpatrum. ꝙ
qdā ſenex dixit Tres res timeo ¶ Vnā videlicet qñ aīa mea e-
greſſura eſt de corpe Alia qñ occurſura eſt ipſi deo Tercio ꝟo
qñ finalē ſnīam in die nouiſſimo expectauerit auditura. ecce q̄
liter multi ſanctoꝝ patruꝫ hoc iudiciū timuerūt ꝓpter icertitu-
dinē ſnīe tūc ferende ¶ Et vero merito valde timendū vñ Mat-
thei. vij. ⁊ ſunt ꝟba ſaluatoris Multi dicent mihi dn̄e dn̄e. nō-
ne in noīe tuo ꝓphetauimꝰ ⁊ demonia eiecimus. ⁊ ꝟtutes mul-
tas fecimꝰ Et tūc ꝯfitebor illis dicens Diſcedite a me qꝛ nunq̄
noui vos Si ꝓphete ⁊ fugantes demones ⁊ miracula in dei
noīe facientes. tūc repellent̄. quis tam ſancte hic poſſet viuere
qin hoc iudicio nō habeat tremere ⁊ pauere ¶ Nullus veriſſiē
cū nō ſit mūdus a ſorde ſup terram. etiam nec infans vnius di-
ei ‖ Hinc eſt qđ ſcribit̄ Yſaie. lxiiij. Facti ſumus oēs nos vt im-
mūdus quaſi pannus menſtruate vniuerſe iuſticie nrē. Igit̄
de oībꝰ opibꝰ nrīs in hoc iudicio ꝓducendis q̄ntumcunqꝫ etiaꝫ
vident̄ bona ſiue iuſta. debemus merito formidare vnde Iob

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

nono Verebar oīa opa mea Sic btūs paulus vas electionis
q̄uis de nullo pctō ſibi ꝯſci⁹ fuerit: Dicit em̄ Act̄.xxiij. Ego
oī bono ꝯuerſatus ſum apud deū vſq̄ȝ in hodiernū diem. Tn̄
ſicut ſcribit̄ eccleſiaſtiv: De ꝓpiciatu pctōꝝ noli eſſe ſine metu.
vn̄.i.ad Corint.iiij quaſi pauēdo dt Nihil mihi ꝯſcius ſum ſȝ
in hoc iuſtificatus nō ſum hinc Gregori⁹ ait Juſti āt viri om̄e
qd̄ agūt metuūt dū caute ꝯſiderāt an̄ q̄ȝ iudicē ſtabūt Oēs an̄
em̄ ſtabim⁹ an̄ tribunal xpi. vt ſcribitur apl'us ad rhoma.xiiij
Et ergo ego miſerrimus qd̄ dicā vel qd̄ faciā. dū nil boni ꝑfe-
ram an̄ tm̄ iudicem Scd̄m eſt illius ſententie dura ⁊ lamenta
bilis imo itollerabilis ꝓlatio.c. vn̄ Matthei xxv. Cū venerit
fili⁹ hoīs in maieſtate ſua ⁊ oēs angeli cū eo. tūc ſedebit ſup ſe-
dē maieſtatis ſue Et ꝯgregabunt̄ an̄ eū oēs gentes. ⁊ ſepabit
eos ab inuicē ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis Et ſtatuet q̄
dē oues a dextris. hedos aūt a ſiniſtris Tūc dicet rex his qui a
dextris ei⁹ erūt Venite bn̄dicti pris mei poſſidete paratū vo/
bis regnū a ꝯſtitutōe mūdi Eſuriui ⁊ dediſtis mihi māducare
ſitiui ⁊ dediſtis mihi bibere ⁊ cetera q̄ ſequunt̄ Tūc dicet ⁊ his
q̄ a ſiniſtris ei⁹ erūt Diſcedite a me maledicti in ignē eternū q̄
ꝑatus eſt diabolo ⁊ angelis ei⁹. vn̄ qdam. Judicis in lite bre/
uis eſt vox ite venite Dicetur reprobis ite. venite bonis O
graciosiſſimū ⁊ dulce xpi alloquiū. cū dixerit Venite O dur
⁊ amar immo intolerabile v̄bū cū ꝓnunciauerit Diſcedite a
me maledicti in ignem eternū. ſiue ite. Vere vere Aſpera vox
ite. vox eſt bn̄dicta venite vn̄ btūs Bern̄. ait O q̄ȝ graue ⁊ a/
mar a ſiniſtris erit ite cū a dextrꝫ vox venite dicet rex largitor
vite Jſte eſt gladi⁹ ab vtraq̄ȝ ꝑte acutus exiens de ore filij ho/
minis Vt habet̄ Apocal'. primo. ⁊ etiā. xix. Certe tūc ꝑcuti/
et terrā v̄ga oris ſui ⁊ ſpū labioꝝ ſuoꝝ interficiet impiū Vt
habet̄ Jſa. xi. O q̄ȝ terribile eſt illā vocem tūc audire vn̄. Au.
ſup Joēm Qui ceciderūt ad vocē vnā morituri xpi. quid faci/
ent ſub voce iudicaturi Jpſe ſiquidē rugiet tanq̄ȝ leo. Amos
iij. Leo rugiet q̄s nō timebit Jtē Jſa. v. Rugit⁹ ei⁹ vt leonis.
Jtē Hiere. xxv. Dn̄s de excelſo rugiet ⁊ de habitaculo ſuo da/
bit vocē ſuā Peruenitq̄ȝ ſonus ei⁹ ad extremū terre. q̄r iudiciū
dn̄o cum gentibus Certe tunc vox dn̄i confringentis cedros

nā tūc dn̄s ꝯfringet cedros libani. Hoc eſt ſupbos ⁊ eleuatos
eius ſpēales inimicos Qui mox vt honorificati fuerint. ⁊ tan
ꝙ̄ cedri exalti queadmodū fum⁹ deficiēt cū in hoc iudicio hūili
ati fuerint a dn̄o: ⁊ quaſi penitus ad nihilū redacti Hec etiam
vox dn̄i erit ſicut tonitruū ꝟberans terram. Ideo Job. xxvi.
tremens dicebat Quis poterit tonitruū magnitudinis eius
intueri vnde pſalmiſta. Intonuit de celo dn̄s ⁊ altiſſimus de/
dit vocē ſuā Itē Job xxxvij Tonabit dn̄s voce ſua mirabili
ter q̇ facit magna ⁊ mirabilia Hinc Ancel: in meditationibus
ſuis dicit Quid dormitas anima tepida ⁊ euomi digna. Qui
non expergiſcit̄ Qui nō tremit ad tantū tonitruū. nō dormit
ſʒ mortu⁹ eſt ¶ Itē ꝟbū dn̄i erit ad modū choruſcantis. vnde
Zacharie. ix. Exibit vt fulgur iaculū ei⁹ ⁊ dn̄s in tuba canet
Certe ſicut dr̄ Iſaie: xx. capitulo In die illa clanget tuba mag̅
Hinc dt̄ Criſoito: ſup illud Matthei. xxiij. Virtutes celorū
mouebunt̄ Vere vox magna vox tube terribilis cui omnia o
bediūt elementa Que petras ſcindit. inferos aperit portas e
reas frangit. vincula mortuoꝝ diſrumpit. ⁊ de profundis abyſ
ſi liberatas aīas corporibus ſuis reddit; ⁊ ad iudicium ire com
pellit Hec oīa cicius conſumantur in ope. tanꝙ̄ ſagitta trāſis
in aere Dicente apoſtolo prima ad. Corin. xv. In momento
in ictu oculi in nouiſſima tuba De hac etiam tuba dicit beatus
Hierony: ſup Matthēū Quotiens diem illū ꝯſidero. toto cor
de ꝯtremiſco Siue etiā comedo. ſiue bibo. ſiue aliqd aliud fa
cio Sp videtur illa horribilis tuba ſonare in auribus meis
Surgite vos mortui ⁊ venite ad iudiciū Hunc diem frequen
ter debet cogitare quilibet tribulat⁹. ſeu onere pn̄ie aggrauat⁹
⁊ magnū inde ſuſcipiet in aīa ſubleuamen. vt dt̄ btūs Grego/
rius in omelia Deuʒ illū fratres chariſſimi ante oculos vrōs
ponite. ⁊ q̇cquid mō graue cernit̄ in eius cōparatione leuatur
¶ Debemus etiā hanc diē expaueſcere ⁊ timere Nam hec eſt
dies ire. dies magna ⁊ amara valde. vn̄ Sophonie. i. Vox di
ei dn̄i amara tribulabit̄ ibi fortis dies ire dies illa dies tribula
tionis ⁊ anguſtie. dies calamitatis ⁊ miſerie. dies tenebrarum
⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris Iteʒ
Iſaie. iij. Sol ꝯuertet̄ in tn̄bras ⁊ luna in ſanguinē. anꙁ̄ ve

niet dies dñi magnꝰ ⁊ horribilis. O q̄ꝫtum metuebat beatus
Ber. hũc diē qñ dixit Cũ recordor moriturꝰ terret terror me
vẽturꝰ. Quē expecto non ſecurꝰ terret dies me terroris dies i-
re ⁊ furoris. dies luctus ⁊ meroris. dies vltrix pctōis De hoc
etiā die ait ſic idē in ſermone Audi ſtabũt añ tribunal xp̄i. vt
audiāt vocē iudicij. q̇ obturauerũt aurē ſuā ad vocem conſilij
Quid em̄ loquit̄ deus Agite inq̄t pñiam Multi tñ diſſimulāt
multi ꝯtinent aures ſuas ⁊ dicũt Durus eſt hic ſermo Nō ſic
impij nō ſic. nũc intonet durus ſermo v̄bũ aſpex cũ ꝓnuncia-
tum fuerit Ite maledicti in ignē eternum Quid ergo dicent
in die illa terribili miſeri pctōres ꝑpetue ꝯdemnati cũ viderint
ſcōs ad regnũ vocari. atq; ſemetipos ad mortis ſupplicia eter
naliter deſtinari Certe ſicut dr̄ Sap. v. Gementes p̄ anguſ-
tia ſpũs dicent intra ſe pñiam agētes Hi ſunt q̊s aliqñ habui
mꝰ in deriſum ⁊ in ſimilitudine improperij Nos inſenſati vi-
tā illoꝝ eſtimauimꝰ inſaniā. ⁊ finem illoꝝ ſine honore Quō er
go deputati ſunt inter filios dei ⁊ inter ſanctos ſors illoꝝ eſt
Nos errauimus a via veritatis ⁊ lumen iuſticie nō illuxit no
bis ⁊ ſol itelligentie nō eſt ortꝰ nobis. Laſſati ſumꝰ i via iniqui
tatis ⁊ ꝑditōis. ⁊ ambulauimꝰ vias difficiles. viā āt dñi igno-
rauimus Quid nobis ꝓfuit ſuꝑbia aut qui diuitiaꝝ iactantia
ꝯtulit nobis Trāſierũt oīa illa tanq̄ꝫ nauis q̄ ꝑtranſit fluctu-
antem aquā. cuiꝰ cũ p̄terit non eſt veſtigiũ inuenire Certe hec
ꝯfeſſio ⁊ pñia tũc erit nimis tarda Penitebunt q̇dem ad penā
ſed non ꝯuertentur ad veniā Nam tunc non erit amplius lo-
cus miſericordie ⁊ venie. ſed eq̇tatis ⁊ iuſticie. cũ ꝓnunciatur
a tremendo iudicio Ite ⁊ venite. O q̄ꝫtum hec ſnīa eſt ab om-
nibꝰ metuenda ¶ Vñ legitur ꝙ q̇dam ſcũs cũ ſpũs fornicati
onis ipm̄ grauit̄ temptaret exorauit dñm. vt tꝑator ei viſibili
ter appareret. q̊d ⁊ factũ eſt. Tũc ſcũs ille ait Quid tibi ꝓdeſt
ꝙ me ſic temptas. eſt em̄ ſumma fatuitas Noſti namq; ꝙ cũ
aliquem in peccatũ precipitas. peccatum tuũ aggrauas et ex
conſequenti ſic penā tuā agmentas Reſpondens demon ait.
Scio inq̄t verũ eſſe q̊d loqueris. ſcio em̄ ꝙ q̄ꝫto plures pecca-
re fecero tanto diem iudicij amplius retardabo Illam āt diem
ſuꝑ oīa reformido in qua durā illā ſnīam me auditurum expec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

to. Ite maledicti in ignē eternū q̇ paratus eſt diabolo ⁊ ange
lis eius Et vt fulminationē illi⁹ inic ſaltē ad tp̱s valeā retar
dare. ideo nitor hoīes tam grauiter tēptare. O deus eterne q̃
tū; tunc demones ⁊ miſeri pctōres timebūt ⁊ a voce tonitrui
tui formidabūt Et ergo ſi volueris hāc vocē nō timere. ⁊ in
illa magna ⁊ horribili ſecurus eē. ſemīa nūc op̱a pietatis. iuſti/
cie ⁊ miſcōie O q̃ felix fuerit ⁊ multū btūs. q nunc intelligit
ſup̱ egenū ⁊ pauperē: in illa die liberabit eū dn̄s. vn̄ Prouer.
xi. Benefacit aīe ſue vir miſericors. facit etiā dignos fructus
Nā q̇ nunc ſemināt in lachrymis ⁊ dolore tūc veniētes veni
ent. portātes manipulos ſuos cū magna exultatōe. Sz mul/
ti nūc ſemiant ſpinas ⁊ zizania. putātes ſe tunc triticū meſſu/
ros. nō ſic impij nō ſic Que em̄ ſemiauerit hō. hec ⁊ metet dr̄
apl'ſ ad Galatas. v. Et ergo dr̄ dn̄s Ozee. x. Araſtis impie/
tatē. iniqtatem meſſuiſtis. vn̄ Qui ſemiauerit pctm̄ ⁊ actus
neqcie metet gehēnalē penā Qui v̄o v̄tutes ⁊ op̱a pn̄ie. colli
get gl'am ſempiternā. nam q̇ bona egerūt ibūt in vitā eternā
q̇ v̄o mala in ignē eternuz Op̱a em̄ illoꝝ ſequunt̄ illos Apo
xiiij. nā op̱a nūc ſaluabūt. ⁊ op̱a ꝯdemnabūt Hinc ē qd̄ dr̄ io.
v. Veniet hora in q̄ oēs q̇ in monumētis ſunt. audiēt vocem
dn̄i. ⁊ p̱cedēt q̇ bona fecerūt in reſurrectōez vite. q̇ v̄o mala ī
reſurrectōez iudicij. vn̄ Apo. ij. dr̄ iudex affuturus Ego ſum
ſcrutās renes ⁊ dabo vnicuiqz ſm̄ op̱a ſua Nā vt dr̄ abdie. i.
Sicut feciſti fiet tibi Et ergo ſcri. Hiere. l. ca. Et ſunt v̄ba iu
dicis ad āgelos malos de pctōre ꝯdēnato ſic dicente Reddite
ei ſcd̄m op⁹ ſuū. iuxta oīa q̄ fecit facite illi Et ergo ſi voluer̄
añ xp̄m autumnū bonū hr̄ē ⁊ multis fructib⁹ abūdare ſemīa
nūc largiter ī h̄ vere bui⁹ p̄ntis vite. nā q̇ p̱ce ſemīat p̱ce ⁊ me/
tet Et q̇ ſemīat in bn̄dictōib⁹. de bn̄dictōib⁹ ⁊ metet Vt ha/
betur ſcd̄o ad chorin. x. Sic etiā qui ſemīat in maledictiōibus
⁊ peccatis. de eiſdem metet Nam vt dr̄ prouerbio communi
Quod ſibi q̇ſquis ſerit preſentis tempore vite. Hoc ſibi meſ/
ſis erit cum dr̄ ite venite. Tercium v̄o p̱pter qd̄ ſnīa iudicis ē
terribilis ⁊ deſolata eſt oī dolore plena damnatoꝝ a deo ⁊ an/
gelis ⁊ ab oīb⁹ ſanctis ſeparatio eterna. cū p̱s ſiniſtra a demo
nib⁹ rapiet̄ In inſtāti em̄ ⁊ ſine mora illa horribili ſnīa ab ore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

christi ꝓmulgata erūt parati demones crudeliſſimi. rapientes
aīas miſeroꝝ ducentes eas velocit̄ ad ſuppliciū ſempiternum
Hoc etiā ptꝫ figuratiue Heſter. vij. de miſtris aſſueri regis. q̇
erant auidiſſimi ad ſuſpendendū amā. vn̄ dr̄ ibidē. nec no verbū
de ore regis exibat ⁊ operuerūt faciem ei⁹ miſtri regis Sic di/
aboli ſtatim in illo die erūt paratiſſimi ad recipiendum ſtatim
aīas pctōꝝ Et hoc eſt qḋ dr̄ in lamentatōib⁹ Hiere. i. ca. Oēs p̱
ſecutores ei⁹ apphenderūt eā. vn̄ Criſoſto. in li. de repatōe lapſi
Cogita ſeuos illos ⁊ horrendos penaꝝ miſtros. q̇ pctōres p̄ci
pitāt ad ſupplicia ſempitēna Itē Hugo de ſcō victore Torto/
res horribiles qui nunq̄ꝫ miſerent̄ erunt parati vt data ſnīa. te
dānatū rapiāt ad tormenta ſempiterna Tūc miſerand⁹ miſer
lamentādo dicet Suſceperūt me ſicut leo parat⁹ ad p̄dam. ⁊ ſi
cut catul⁹ leonis habitās in abditis O dolor ineffabilis. o pe/
na indicibilis talis amariſſime ꝑſecutōis. vn̄ Bernar. in medi
tatōib⁹ ſuis ſic ait Quiſputas moeror erit. q̇s luct⁹. ⁊ q̄ triſtia
qn̄ ſep̱abunt̄ mali a ꝯſortio iuſtoꝝ ⁊ a viſiōe dei. ⁊ traditi in po
teſtatē demonū. ibūt cū illis in ignē etnū. Ibiq̄ꝫ erūt ſine fine
in luctu ⁊ gemitu Procul elongati a btā patria p̱adiſi. ⁊ in ge
henna nunq̄ꝫ lucē habituri iuxta q̄ꝫtitatem culpe penā ſuſtinē
tes. tūc illi miſeri pctōres de oīm redemptōe deſp̱antes vſq̄ꝫ in
eternū nō videbūt lumen. nā introibūt in inferiora terre tra/
dent̄ in man⁹ gladij p̱tes vulpiū erūt. hoc eſt ipoꝝ demonū q̇
ſunt fraudulenti ⁊ neq̇ſſimi ad nocendū oīb⁹ De hac ſep̱atōis
pena ſic dr̄ Criſoſto. in li. de repatōe lapſi. nō nulli impitorum
putāt ſibi ſatis eſſe ⁊ optabile videri ſi tm̄mō careāt gehenna.
Ego āt multo grauiores q̄ꝫ gehennā dico eſſe cruciat⁹ remoue
ri ⁊ abijci ab illa gloria. nec puto acerba eſſe gehenne ſupplicia.
Ut ſunt illa De q̇bus audi qḋ dr̄ btūs petrus Torquetur is
q̇ arcet̄ a ꝯſpcū xp̄i hoc crede mihi penis oīb⁹ graui⁹ Et hoc ſo
lū eſt qḋ ſup̱at ⁊ gehennā Unde idem ſup̱ illud Matthei. xvi
Excidet̄ ⁊ in ignē mittet̄ Intollerabilis res eſt gehenna ſup/
pliciū horribile Tn̄ ſi mille q̇s gehennas ponat. nil tale ē duꝝ
q̄le ab honore illi⁹ glīe ꝓpelli ⁊ exoſum eſſe a chr̄o Nam ſcdm
Auguſtinū Reprobi mallent oē tormentū ſuſtine q̄ꝫ videre
faciem iudicis irati. vn̄ Iohel. ij. A facie eius contremuit ter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

ra.moti ſunt celi ⁊ ſtelle:retraxerūt ſplendorē ſuū.a facie eius
trepidabunt ppl'i Certe dn̄e tūc pctores infirmabunt ⁊ peri/
bunt a facie tua Et'hoc pre dolore nimio.cū eā viderint auer/
ſam ⁊ q̊ ad ipos terribiliter cōmotam ⁊ crudeliſſime dicentem
illud Hiere.viij.Dorſum ⁊ nō faciem oñdam eis in die pditio
nis eoꝝ O q̄lis ſeparatio O q̄ grauis ⁊ amara tunc diuiſio cu
iuſlibet pctōris a facie dn̄i talit indignātis ⁊ horribiliter dicen
tis Amen dico vobis neſcio vos.vn̄ q̇dam Caroꝝ triſtis diſ
ceſſus triſtior iſtis Corpis ⁊ aīe triſtiſſimus a deitate Chariſ
ſimi ꝓpter hec oīa ſupradicta ⁊ q̄ſi infinita alia que breuitatis
cauſa omittunt̄.expgiſcimini ⁊ leuate capita vrā.ac oī timore
⁊ tremore diem illū pcauete Nā ſicut dr̄ Sophonie.i.Juxta
eſt dies dn̄i magnus iuxta ⁊ velox nimis et ergo dr̄ Eſaie.xiij.
Vigilate.qr ꝓpe eſt dies dn̄i vigilate itaq̄ qr neſcitis diem ne
q̄ horā.vt ſcribit̄ Matthei.xxv.vn̄ prima ad theſſalo.vltimo
Fratres iſta diligenter ſcitis qr dies dn̄i ſicut fur ita in nocte
veniet Cū em̄ dixerit pax ⁊ ſecuritas tūc repentin⁹ eis ſupue/
niet interit⁹.⁊ ſicut dolor in vtero hn̄tis ⁊ nō effiget̄. Vos āt
frēs iā nō eſtis in tn̄bris.vt vos dies illa tanq̄ fur compheu/
dat Vos em̄ filij lucis eſtis ⁊ filij dei Jgit̄ nō dormiam⁹ ſicut
ceteri.ſȝ vigilem⁹ ⁊ ſobrij ſim⁹ Hec vbi ſup̄ Jtē luce.xxi.Attē/
dite vobis ne forte grauent̄ corda vrā in crapula ⁊ ebrietate.⁊
curis hui⁹ vite.⁊ veniet ſup vos repentina dies illa tanq̄ laq̄/
us em̄ ſupueniet in om̄es q̇ ſedent ſuper faciem vniuerſe terre
Vigilate itaq̄ frēs oī tpe orātes vt digni habe animi oīa iſta
fugere q̄ ventura ſunt.⁊ ſtare an̄ filiū hoīs Hec oīa ibidē Nā
in veritate ibi erit amor ⁊ tremor ⁊ intolerabilis dolor Unde
Johel.ij.ca.Magnus eſt dies dn̄i ⁊ terribilis valde.q̇s ſuſti/
nebit eū Et Jſaie.ij.ca.Et introibūt in ſpelūcas petraꝝ a fa/
cie formidinis dn̄i ⁊ voragine terre.⁊ a gl'a maieſtatis eius cuȝ
ſurrexerit pcutere terrā Tūc em̄ in fremitu ↄculcabit terrā ⁊
in furore obſtupefaciet gentes.Sicut ſcribitur Abacuc.tcio.
Et iō dr̄ Eſaie.x.ca:Quid facietis in die viſitatiōis ⁊ calami/
tatis de lōge veniētis:ad cui⁹ fugietis auxilium.Certe pctōr/
tūc nullū erit refugiū.nullū ſolamen ſeu adiutorium vn̄ An
ſelmus in libro de ſimilitudinibus A dextris erunt pctā accu

ſentia.a ſiniſtris demonia. Subtus horridum cahos inferni.
deſup pñtia iudicis irati. Foris mund⁹ ardens. intus ꝯſcia v/
rens vix iuſtus ſaluabit̄ Peccator aūt ſic dep̄henſus quo fugi/
et latere tunc erit impoſſibile. ⁊ apparere intolerabile Itē eſt dic
ta ſnīa eo magis formidabilis ⁊ timēda. q2 nō ſolū corp⁹ dānu/
dicat. ſȝ etiā ipam aīam condemnat. vñ legit̄ in exemplo Duo
frēs q̄ꝝ vnus erat fatu⁹. ⁊ alter ſapiens. ibāt p̄iter eadem via
Cum aūt venirent ad biuiū vbi erant due vie. vna delcābilis ⁊
pulchra. reliqua vo inabilis ⁊ aſpera. Fatu⁹ videns viā delecta
bilem. dixit ſapienti Eamus p̄ hanc viam. Sapiens rñdit fra
ter ⁊ ſi via iſta delcābilis eſt. tñ ad malū hoſpitiū in fine dedu/
cit. vñ ꝯſulo p̄ aliā viā trāſeamus. nā q̄uis ipſa ſit aſpera ⁊ in/
abilis. tñ ducit finaliter ad hoſpitium laudabile ⁊ pulchrū ni/
mis. magne honeſtatis ⁊ quietis Rñdit fatuus frater Magꝭ
volo oculis meis credere q̄ȝ tibi de his que tu nō vides Et ſic
ſe poſuit ille fatuus in via delectabili ⁊ amena Quod ſapiens
videns nolens eum relinquere ipſum ſequebatur Pergētes
aūt p̄iter inciderunt ſtatim in latrones: q̄ eos abin uicem ſepa/
rātes poſuerunt in carcerib⁹ diuerſis Factū eſt aūt vt rex illius
terre p̄ciperet quadā die oēs incarceratos ad ſe adduci. vt ip/
ſos iudicaret ad mortem Venientes aūt iſti duo frēs inter ce/
teros cū ſe mutuo viderent. ſapiēs ſic dixit regi O dñe mi rex
⁊ iudex. valde ꝯqueror vobis de iſto frē meo. Nā cū eſſemus
p̄iter in via. ⁊ ipſe ſit fatuus ego vo ſapiens ſum reputat⁹ Ipſe
tñ nihil nolebat credere vt iuiſſemus per quandā bonā viam
quā ſibi demonſtraui ſed fecit me ſecū ire p̄ quandā viam malā
vbi cecidimus inter latrones. vñ reus eſt mortis mee Ad hec
fatuus dixit Dñe mi rex Ego aduerſus frēm meum maiorem
habeo cām conquerendi Nam cū ipſe ſapiens ſit non debuiſſȝ
tam faciliter me ſecutus fuiſſe p̄ viam quam ſciuit fore malam
Quod ſi nō feciſſet rediiſſem vtiqȝ ⁊ ſecutus eum fuiſſem. ⁊ p̄
ſens periculum nullatenus incurriſſem Vñ vere reus ē mor
tis mee. His vbis ex vtraqȝ p̄te auditis. rex talem p̄tulit ſen
tentiā dicēs Tu fatue noluiſti ſapiēti credere. ⁊ tu ſapiens ſe/
cutus es fatuū igitur vos ambo debetis morte condemnari
¶ Sic ergo erit frēs chariſſimi in die iudicij. ⁊ in conſumma/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

tione ſeculi cū exibunt aīe de latibulis ſuis. ⁊ corpora de ſepul/
chris ſuis. ad recipiendū iudicū de cōmiſſis oībus opibus ſu/
is ⁊ omiſſis Nā corpus fatuū q2 noluit ſeq̇ conſiliū aīe ſapien
tis ⁊ ſpūs ſapiens: q2 ſecutus eſt corpus fatuū Igit̄ ꝯdemna/
bunt̄ ambo in iudicio extremo Et hac de cā ſnia iudicis dr̄ gla
dius ex vtraq3 ꝑte acut⁹ Ut habet̄ Apoca. i. Nā ꝑcutiet tā q̄
ad corpus q̄3 quo ad aīam miſerū pctōrem. vn̄ Matthei. x. Il
lum timete qui pt corpus ⁊ aīam ꝑdere in gebennā Item dic
ſnīam reddit multū formidabilem ⁊ timendā qualitas ipſius
iu dicis Eſt em̄ ferenda a iudice circumſpecto immo prudenti
ſſimo qui nō poterit falli. Nā oīa ſibi cognita ſunt ⁊ nota Ip
ſe em̄ nouit abſcondita cordis ſcrutans corda ⁊ renes deus vn̄
ad Hebreos quarto Oīa nuda ⁊ apta ſunt oculis eius Deus
em̄ intuetur cor: vt habet̄ primi Regū. xvi. vn̄ eccl'aſt. xx. O/
culi domini multo plus lucidiores ſunt ſole. circūſpicientes ō/
nes vias hominum. ⁊ profundum abiſſi ⁊ hominum corda in
tuentes in abſconditas ꝑtes Et ergo vt dr̄ Boetius Magna
nobis indicta eſt bene faciendi neceſſitas. cum agamus omnia
añ oculos iudicis cuncta cernentis Item Hieremie triceſimo
ſcdo Oculi tui apti ſunt ſuꝑ om̄es vias filiorum adam ⁊ red/
das vnicuiq3 ſcdm fructum adinuentionū eius Iſte eſt index
valde metuendus cui ꝑſpicabile omne ſolidum ⁊ opertum om
ne ſecretum. cui obſcura clarent. muta reſpondent. mens ſine
voce loquitur ⁊ ſilentium confitetur Hec etiam ſententia ferē
da eſt a iudice nouiſſimo. qui non poterit flecti. nā iudicabit or
bem terraꝝ in iuſticia ⁊ ppl'os in equitate nullius etiam vere
tur potentiā. nec alicuius accipit ꝑſonam. nec aliquo munere
tunc placatur Unde Deutronomij decimo capitulo De⁹ ma
gn⁹ potens ⁊ terribilis q̇ ꝑſonā nō accipit nec munera. Certe
tunc plus valebit pura ꝯſcientia q̄3 marſubia plena Tunc di/
uitibus nihil proderit diuitiaꝝ copia. ſed ſolum pietatis ⁊ iuſ/
ticie ꝓſunt opera Unde Ezechie. vij. Argentū eorum foras
eijcietur. ⁊ auꝝ eorum in ſterquilinium erit Argentum ⁊ au/
rum non valebit eos liberare in die furoris dn̄i Tunc appebit
dolus ſeculi falſitas mundi ac vilitas ⁊ indignitas oīm diuiti
arum. O q̄3 dulce. q̄3 iucundum erit, tunc odiſſe mundum ⁊ q̄3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

triſte. q̄ꝫ amaꝝ habuiſſe mundū carū Hec ſnīa ferenda ē a iu/
dice q̄ precibꝰ nō corrumpit̄ neqꝫ mitigat̄ Prouer. vi. Non
acquieſcet cuiuſqꝫ pcibꝰ Et iō vt dr̄ Criſo. Ibi angeli ꝓ hoī/
bꝰ nō intercedēt Quia iuſtꝰ iudex tūc nō faciet miſc̄diam ſed
reddet vnicuiqꝫ ſcd̄m merita vel demerita. equā ꝛ inflexibilē
iuſticiā. vn̄ Ezechiel. vij. Scd̄m viā eoꝝ faciā eis ꝛ ſcd̄m opa
eoꝝ iudicabo eos. ꝛ ſcient q2 ego dn̄s Et ergo Job. ix. Expa/
ueſcēs dicebat Verebar oia opa mea ſciēs q2 nō parcis delin
quēti Debis oībꝰ ais Ber. in pſa. Juſte q̇dē iudicabit nec per
ſonā acceptabit p̄ce nec corrumpet̄. ſic nec pcibꝰ flectet̄ Et igi
tur labora diligēter illuc deferre iuſticiā. vbi miſc̄diam nō po/
teris inuenire Nā ꝛ ſcribit̄ Prouer. xi. Nō ꝓderunt diuitie
in die vltionis. ſed iuſticiā liberabit tūc a morte. Charıſſıē ſi
ſcholares lectōes ſuas neſciētes valde timēt de examine mgri.
q2 forſitan acriter corrigent̄ Quantū hūc tūc timere muleri
pctōres de extrema auditōe ſūmi mgri ꝛ iudicis. q̇ nō ſtudue/
rūt in libro iuſticie ꝛ ꝟitatis Certe in hoc examine q̄ nūc ma/
lignant̄ exterminabūtur Iniuſti em̄ punıētur ꝛ ſemē impio/
rum peribit Ecōtra ꝟo tūc in mēoria eterna erunt iuſti. ꝛ ab
auditōe mala nō timebūt Et iō dr̄ eccl. viij. An̄ iudiciū para
tibi iuſticiā Hec ſnīa etiā feret̄ a iudice crudeli ꝛ cōmoto q̇ non
poterit placari Nā dn̄s q̇ nūc naturalr̄ māſuetꝰ ē vt agnus
tūc apparebit q̄ſi leo rugiēs crudel ꝛ cōmotꝰ. vn̄ Ozee. xiij. Et
poſſunt eſſe ꝟba dn̄i de auaris. guloſis. ꝛ ſupbis in die iudicij
ſic dicētis Juxta deſideria ſua adimpleti ſunt ꝛ ſaturati, ꝛ ele/
uauerūt cor ſuūꝫ ꝛ obliti ſunt mei. Et ero eis q̄ſi leena ꝛ ſicut
pardus in via aſſirioꝝ. occurrā eis q̄ſi vrſa raptis catul. ꝛ diſ/
rumpā interiora iecoris eoꝝ ꝛ ꝯſumā eos q̄ſi leo Quid enim
crudeliꝰ iſtis beſtijs poterit inueniri Itē dr̄ dn̄s ad impiū cō/
demnandū. illud Ezechie. vij. Finis venit ſup te ꝛ emittā fu/
rorem meū in te ꝛ iudicabo te iuxta vias tuas ꝛ ponā ꝯtra te
oēs abhoīationes tuas Et nō pcet oculꝰ meꝰ ſup te ꝛ abhomi
natōes tue in medio tui erunt Et ſcitis q2 ego dn̄s. veīt tēpus
ꝓpe dies occiſiōis. nūc de ꝓpinquo effundā irā meā ſup te ef/
fundā furorē meū in te Certe dn̄e ſicut ignis ꝯburit ſiluā ꝛ ſi/
cut flāma ꝯburēs mōtes Ita tūc ꝑſequens illos in tempeſta

re tua ⁊ in ira tua turbabis eos Tunc em̄ exardeſcet ſicut ig-
nis ira tua. ⁊ in furore obſtupefacies gentes. De quo dr̄ Eſaie
xxx Ecce nomen dn̄i de longinquo veniet ardēs furor eiꝰ ⁊ gra-
uis ad portandū labia eiꝰ repleta ſunt indignatōe ⁊ lingua eiꝰ
q̄ſi ignis deuorans ⁊ ſpūs eiꝰ q̄ſi torrēs inundans vſqꝫ ad medi/
um colli. ad ꝑdendas gētes ad nihilū Hūc furorē ꝓuidit iob in
ſpū cū dixit Quis mihi tribuat vt in iferno ꝓtegas me ⁊ abſ-
cōdas me donec ꝑtrāſeat furor tuꝰ Vere tāta erit tunc ſeueri-
tas iudicis. qꝰ nec v̄bis poterit exprimi. nec mēte cogitari Oia
em̄ iudicia ab inicio mundi ſuꝑ humanū genꝰ habita ſunt tan/
q̄ꝫ ſtille ⁊ ſcintille reſpectu furoris dn̄i. quē in hoc iudicio exer/
cebit Ecce q̄ꝫ diſtrictus veniet ad iudiciū. q̇ mitis reſurrexit ⁊
ad celū aſcendit. vn̄ Gregor in omelia ſuꝑ illud Jo. xx. Tho/
mas vnꝰ ex duodecim q̇ dr̄ didimꝰ ſic ait Frēs vitā vr̄ām mo/
reſqꝫ cōponite. ⁊ is q̇ mitis reſurrexit a mortuis. q̄ꝫ ſtrictus in
iudicio veniet ꝓuidete Certe in die tremēdi exāis ſui cū āgelis
⁊ archāgelis. cū thronis ⁊ dn̄ationibus. cū principatibꝰ ⁊ ptā-
tibꝰ appebit. celis ⁊ terris ardētibꝰ. cūctiſqꝫ elementis in obſe-
quij ſui terrore cōmotis Hūc ergo tāti pauoris iudicē an ocu-
los vr̄ōs ponite. hūc venturꝫ timete. vt hūc venturꝫ nō timi/
di ſꝫ ſecuri videatis Timēdus eſt ergo mō. ne tūc timeat Ter
ror eiꝰ ad vſuz bone actōis nos exerceat. metꝰ illiꝰ vitā nr̄ām a
prauitatibꝰ copeſcat Certe ſi aliq̇s vr̄m cū ſuo aduerſario cām
dicturꝰ in iudicio die craſtina eēt exhibendꝰ totā fortaſſe noc/
tē inſomnē duceret q̇d ſibi dici poſſet. q̇d obiectōibus rn̄deret
ſecū ſollicita ⁊ eſtimāti mēte v̄ſaret. vt iudicez inueniret aſperꝫ
vehementer metueret ⁊ noxiꝰ appereat formidaret Et q̇s ego
aut q̇d ego Nimiꝫ nō lōge futurꝰ poſt hoiem v̄mis. poſt v̄mē
puluis Si ergo tāta cura ꝑtimeſcit iudiciū pulueris qua intē-
tione cogitandū ē. qua formidie ꝓuidendū ē iudiciū tante ma/
ieſtatis Hec oīa idē vbi ſuꝑ Sūt ⁊ q̄dā alia ꝓdicta ſniam gra-
uātia Primū videlꝫ q̄ ibi nō ē ptās reſiſtēdi Sapie. vi. v̄tu-
tuti brachij tui q̇s reſiſtet Et Jſa. xiiij. Quis reſiſtet iudicio
tuo Vere nullus p̄t reſiſtere. ſꝫ oēs gn̄aliter oportet cōparere
ac uiam ſummi iudicis ſiue velint ſiue nolint corā angelis ex/
ſpectare Jpe em̄ loq̇tur ꝑ eſaiā. xlvij. ad pctōrem condemnan/

dum in hec v̄ba Releuabit ignominia tua. ⁊ videbit opbrobi
um tuū Ultionem capiā ⁊ nō reſiſtet mihi hō Unde Job. ix
Deus cuiꝰ ire reſiſtere nemo pt Nā ſi fortitudo q̄rit robuſtus
eſt vn̄ Heſter xiij. Dn̄e deꝰ rex oīpotens in dcōe tua cūcta ſunt
poſita ⁊ nō eſt q poſſit reſiſtere volūtati tue Tu em̄ feciſti ce/
lū ⁊ terrā q̄cquid celi ambitu ꝯtinet dn̄s oīm tu es. nec ē q reſi
ſtat maieſtati tue Iſte eſt magnus dn̄s. ⁊ fortis ⁊ potens. cui
magnitudinis ⁊ potētie nō eſt nūerus neq̈ finis. Nullū etiā
quātūcūq̈ magnū ipe timebit Sap. vi. Nō videbit dn̄s ma/
gnitudine cuiuſq̈. qm̄ puſillū ⁊ magnū ipe fecit Oēs em̄ ſub
iecti erunt pedibus ſuis ⁊ timebūt ipm in die illa vehementer.
Nā ſicut dr Ezechie. vij: In die iudicij furoris dn̄i, rex lugebit
⁊ princeps induetur merore Itē Apo. vi. Reges terre ⁊ prin
cipes ⁊ tribuni ⁊ iudices diuites ⁊ fortes ⁊ oīs ſeruus ⁊ liber
abſcondent ſe in ſpeluncis ⁊ in petris montiū Et dicent mon
tibꝰ Cadite ſup nos ⁊ abſcondite nos a facie ſedentis ſup thro
nū. ⁊ ab ira agni. qm̄ venit dies magnꝰ ire Et ibidē. xviij Fle/
būt ⁊ plāgant reges terre q in babylone fornicati ſunt. ⁊ in de
licijs vixerūt cū viderint fumū incendij eiꝰ. lōge ſtātes ꝓpt ti/
morē tormentoꝝ Certe tūc erit tribulatio magna q̄lis nō fu/
it ab initio mūdi. vſq̈ mō. vt dr Matth. xiij Scdm ē q dcām
ſniam aggrauat q2 nō eſt ibi locꝰ pctōribꝰ ſe abſcondendi ſeu oc
cultādi Nā vt dr btūs Anſelmꝰ Latere tunc erit ipoſſibile. et
apparere itollerabile vn̄ iob. xxxiiij: Non ſunt tn̄bre. ⁊ non eſt
vmbra mortis ibi vt abſcondant q opant̄ iniq̈tatē Itē Ber.
in ſermōe Nudi ſtabūt an̄ tribunal xpi. vt audiāt vocē iudicij
q obturauerūt aures ſuas ad vocē ꝯſilij Ut ſupius allegatū
eſt Chariſſime hunc time. hūc dn̄m ⁊ iudicē oīa iudicaturū cor
dialr expaueſce. vt eo diligētius poſſis pctā deuitare. Nā vt
dr eccl. i. Timor dn̄i expellit pctm̄ Et alibi In timore dn̄i oīs
hō declinat a malo Terciū eſt q̄d dictā ſniam aggrauat. q2 nō
eſt ibi locꝰ ad aliū appellādi. nec ſpaciū appellādi vn̄ Pſalmiſ.
Quo ibo a ſpū tuo. ⁊ quo a facie tua fugiā Si aſcendero in ce/
lū tu illic es. ſi deſcendero ad infernū ades. vn̄ dr dn̄s de pctō/
re Amos. ix. fugiēt ⁊ nō ſaluabit ex eis q fugerit ſi deſcēderit
vſq̈ ad infernū inde manꝰ mea educet eos Et ſi aſcenderit vſ/

ꝗ ad celū inde trahā eos. ⁊ abſconditi fuerint in vertice carme
li inde ſcrutās auferā eos Et ſic celauerūt ſe ab oculis meis in
fundo maris. ibi mādabo ſerpenti ⁊ mordebit eos Et ſi abie-
rint in captiuitatē corā inimicis ſuis ibi mādabo gladio ⁊ occi
det eos. ⁊ ponā oculos meos ſuꝑ eos in bono ⁊ in malo Et er
go Job. x. dn̄s oīa iudicaturus ſic dīt Non eſt q̇ de manu mea
poſſet eruere Certe ſunt plane video vbiq̄ nos inueniet ma-
nꝰ oīpotentis Vn̄ autor de curru aīe Quid facies diues nuſ-
quā tutus bn̄ viues Quo te conuertes q̇ curſum ꝑdite ṽtes
Quo ṽtes curſum nō tutus es hic neq̄ ſurſum. Si miſer aſ-
cendis celos vel ad inferna tendis Imꝑat in celis ferus eſt vl'
ad infera telis Si mare q̄ratur rex iste mari dn̄at' Nuſq̄ tutꝰ
eris ſz vbiq̄ reꝑtus haberis Vere ṽe ita nullibi patebit fuga
vl' in morte nec in vita O q̄ bn̄ aduertebat h' btūs Eleaſarus
q̇ ſic ingens dicebat Manꝰ oīpotentis neq̄ viuꝰ neq̄ defunc-
tus effugiā vt h̄r̄etur. ij. Machabeoꝝ. vi. Ex dcīs igr̄ ptz mul
tiplicit' ꝙ finale iudiciū erit oībꝰ metuendū ⁊. h' ꝓpter accuſati
onē plurimoꝝ ibi ſuſtinendā Et ꝓpter rōem vniuerſoꝝ gn̄ali
ter reddenda Et ꝓpt' diffinitiuā ſniam tunc a iuſto iudice hor-
ribiliter proferendam Huius ergo memoria p̄ſeruat non ime
rito quemlibet a peccatis

Sequuntur exempla de ſecundo nouiſſimoꝝ

¶ De extremo iudicio

Legit' i li. de ortu carthuſienciū ꝙ q̇dā doctor p̄cipuus. ⁊ vita
vt videbat' ⁊ fama doctrina ⁊ ſapia int' oēs doctores pariſienſes
excellent' hōratꝰ ⁊ mirabilit' ḡtioſus ḡui ⁊ vltima īfirmitate ꝑ
uētꝰ nō diu recūbēs diē clauſit extremū. cūq̄ tota die illa q̄ de-
functꝰ ē more pariſieſi ī aula funē in feretro decūbēte fuiſſet cāta
ta officio defūctoꝝ ī craſtio mane ꝯgregata ibidē vniuerſita-
te pariſieſi tā ſcholariū q̄ doctoꝝ vt tā hōrabili viro ſolēnis ⁊
venerabil' p̄beret' funeral' officij ſepultura Cū igr̄ fuerēdi vi
ri feretꝝ ī q̄ funꝰ iacebat eleuaē vellēt ad eccl'az deferēdū ſubi-
to cūctꝫ ſtupētibꝰ q̇ mortuꝰ videbat' ⁊ erat eleuato capite reſe-
dit ī feretro ac oībꝰ audiētibꝰ alta ⁊ t'ribili voce clamauit iuſto
dī iudicio accuſatꝰ ſū. ⁊ h' dcō caput depoſuit ⁊ decubuit mortuꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

ſicut prius. Qua voce cūcti attoniti ⁊ territi deliberauerūt
ipſum illo die nullo mō fore ſepeliendū, ſꝫ vſqꝫ ad craſtinū reſer-
uandū Mane ergo ſeq̄nti cū multitudo magna ꝯueniſſet. dic-
tūqꝫ funꝰ ſicut prius vellent ad eccl'am deportare. defunctꝰ ſi-
cut prius eleuato capite doloroſa ⁊ terribili voce intonuit Iu-
Secundus ſto dei iudicio iudicatꝰ ſum Quā vocē multitudo audiēs ⁊ in-
telligens ſtupuit plus q̄ꝫ prius Et cū alterutrū interrogaſſent
q̇d ſibi vellent tam inſoliti ⁊ inexꝑti defuncti. clamores adhuc
determinauerūt ipm̄ niſi in alio craſtino nullatenus tumulandū
Tercio ṽo die cū ꝓpter iſta ꝓdigia fere tota ciuitas ꝯueniſſet
⁊ funꝰ cūctis ꝑpatis ad tumulū vellent deportare defunctꝰ ſi-
cut priꝰ iā t̄cio altiſſima ⁊ meſtiſſiā voce ꝑſonuit Iuſto dei iu-
Tercius dicio ꝯdemnatus ſum Qua horribili ſnīa audita q̄ſi oēs imen-
ſo fuerūt timore ⁊ tremore ꝑculſi certi facti de ꝯdēnatōe tanti
viri q̇ iter alios videbat̄ honeſtate vite claritate fame dignita-
tis excellentia ⁊ multiplici ſcīa ⁊ ſapiā ꝑfulgere Ea tēpeſtate
erat ibi mgr̄ Bruno doctor famoſus natōe teutonicꝰ de Colo-
nia nō obſcuris parētibꝰ notꝰ eccl'ie etiā remēſis canonicꝰ ⁊ ibi-
dē ſcholarū mgr̄ q̇ ſup̄dcis vocibꝰ ſalubriter territꝰ atqꝫ com-
punctꝰ allocutꝰ ē q̇dā ſocios ſuos ibi p̄ntes īfraſcriptis vl' ſimili-
bꝰ ṽbis dicēs Eya chariſſimi q̇d faciemꝰ Oēs ſil' perimꝰ non
ſaluabimur niſi q̇ fugerit Si in viridi h̄ fit ī arido q̇d fiet. Si
hō tā te dignitatꝫ tāte lr̄ature tāte ſcīe. q̇ videbat̄ tā honeſte vi-
te q̇ erat tā celebris fame. ſi indubitant̄ ē dānatus. q̇d nos miſe-
ri homūculi faciemꝰ Si lugubri voce vniꝰ homūtōis tā horri-
bili ac ſtupēdo timore ac tremore concuſſi ac ſtupefacti ſumus
q̇d faciemꝰ cū rugirꝰ leonis cū extremi iudicij tuba in aures no-
ſtras ꝑcrepuerit cū oēs audierimꝰ Surgite mortui venite ad
iudiciū Quō in tali horribili iudicio colūne celi ꝯtremiſcent ⁊
āgeli t̄rebunt̄ ⁊ t̄riti cogent̄ apparere. vn̄ tūc latebimꝰ Impo-
ſſibile erit latere ītollerabile apparere Fugiamꝰ igr̄ a facie gla-
dij p̄occupemꝰ faciē dn̄i in ꝯfeſſiōe Venite adoremꝰ an̄ deū plo-
remꝰ corā dn̄o q̇ fecit Poſtq̄ꝫ igr̄ vocē eiꝰ audiuimꝰ nō obdure-
mꝰ corda nr̄a. ſꝫ exeamꝰ de medio babylonis egrediamur p̄ēta-
polim igne ⁊ ſulphure iā ſuccēſaꝫ. ⁊ exēplo bt̄i pauli hēmite et
bt̄i anthonij arſenij euagrij ⁊ aliorꝫ ſcōꝫ cum btō ioāne bap-

tiſta antra deſerti q̄ramus in mōtib⁹ nos ſaluos faciamus vt
eterni iudicis irā ⁊ ſniām dānatōis et̄ne euadam⁹ ⁊ peruenire
poſſim⁹ ad portū ⁊ trāquillitatē ſalutꝫ et̄ne His ⁊ ſil'ib⁹ v̄bis
⁊ ſententijs ſeipm ⁊ q̄ſdā ſocios alloq̄ns ⁊ exhortās Delibe/
rauerūt ipe ⁊ ſex alij viri ꝓbi ſecū abrenūciare mūdo ⁊ oībus
pōpis ei⁹ ⁊ ad ꝑfectā pniām pagēdā heremi deſerta cauſa petē
tia q̄rere ⁊ ibidē relictis oīb⁹ delicijs. diuitijs. ⁊ hōrib⁹ huius
mūdi. accipe ſinguli cruces ſuas ⁊ mūdū ipm nudi ꝑ artā viā
ſeq. ⁊ latā ac ſpacioſam deſerere q̄ amatores ⁊ ſectatores mun
di ꝑducit ad ſupplicia dānatoꝝ. Et q2 audierāt famā ſcitatis
ſci Hugonis epi grānopolitani q̇ pri⁹ aliq̇ tp̄s eiuſdē magiſtri
Brunonis ī ſcholis ſoci⁹ credit extitiſſe ſpūſcō inſpirāte ſil' ad
ſcm̄ epm memoratū accedere decreuerūt. ⁊ eiuſdē ꝯſiliū ⁊ aux
iliū inq̄rere. vt in ei⁹ dioceſi quā audierāt multis deſertis mon
tib⁹ abundare locū ꝯgruū obtinerēt in q̊ ſuū ſcm̄ ac ſalubre ꝓ
poſitū poſſet affectū mācipare Septē igr̄ ſci viri infraſcripti
ꝑfata de cā ad ꝑdictū ſcm̄ epm duce ſcō ſpū ꝑuenerūt Et āt v/
tar oīno v̄bis ſcriptis in legenda vite ſci Hugonis epi memo/
rati ꝑ ſummū pontificē Innocentiū q̇ eū canonizauit appro/
bata ⁊ ꝯfirmata eccl'a adeſt mgr̄ Bruno vir religioſus ſciaqꝫ
famoſiſſimus honeſtatis ⁊ grauitatis ac totius maturitatis
q̄ſi q̊dā ſimulachꝝ Habebat āt ſocios mgr̄m Lauduinum q̇
poſt eū extitit prior carthuſie: ⁊ duos ſtephanos hij ſci rufi ca
nonici fuerūt: ſed deſiderio vite ſolitarie eis ſeſe coniunxerunt
Hugonē quoqꝫ quē cognoīabant capellanū eo ꝙ ſolus ex ip/
ſis ſacerdotis officio fungeret duos quoqꝫ laicos quos appella
mus ꝯuerſos andream ⁊ garinū Querebāt aūt locū heremiti
ce vite ꝯgruū nec dumqꝫ repperant: hac igit̄ ſpe ſimul ⁊ ſue ſcē
conuerſatōis odore trahente venerūt Quos eps nō ſolū gra/
tanter. ſed ⁊ reuerent̄ ſuſcepit ⁊ tractauit ⁊ voti compotes fe/
cit Ipſo nāqꝫ conſulente iuuante ⁊ cōmunicante carthuſie ſo
litudinē intrauerūt atqꝫ extruxerūt Anno dn̄i Milleſimo oc/
togeſimo q̄rto ep̄atus v̄o ſci hugonis q̄rto. viderat aūt ꝑfat⁹
ſcūs ep̄s circa idem tp̄s ꝑ ſomnium in eadem ſolitudine deum
ſue dignationi habitaculū conſtruentē ſeptē etiā ſtellas itine/
ris ſibi ducatum ꝑſtantes erāt v̄o hij ſeptē Quapropter non

Quo an[no] Carthuſia extructa

iſtoꝝ tm̃. ſʒ ⁊ q̇ ſucceſſerũt eis ꝯſilia libẽter amplexus eſt. ⁊ vſ
qʒ ad mortẽ carthuſie habitatores ꝯſilijs ſp̱ ⁊ bn̄ficijs fouit li
cet ꝟo ⁊ primit⁹ diuĩ amoꝝ tot⁹ ardẽt incẽdijs non alit̃ tñ ad
diſciplīe celeſtis exercitia coꝝ exempl' ac familiaritate ĩferbuit
q̄ʒ ſi flāmanti qs faci plures alias circũponat ardentes Erat
āt ⁊ cũ eis nõ vt dñs aut ep̄s. ſʒ vt ſeru⁹ ⁊ frater hũilimus. ⁊
ad cunctoꝝ q̄ʒtum in ipſo erat obſequia paratiſſim⁹ Adeo vt
vir venēabil' wilhelm⁹ tũc prioꝛ ſci laurẽtij poſt ea ſcĩ theofri
di abbas magiſtro brunoni etiā ipſe religioſa deuotõe non me
diocrit̃ alligat⁹ bti hugonis ꝯtubernal' (bini q̇ppe tũc p̱ ſingu
las habitabāt cellas) apud mgr̄m brunonẽ nõ leuit̃ ꝯq̄ret̃ q̄ꝛ
pene oīa ad hũilitatẽ ſpectātia intra cellulā ſibi tāq̄ʒ pri paret
officia ⁊ ep̄s nõ ſaltẽ ſecũ vt loci⁹ ſʒ poti⁹ ꝯuerſaret̃ vt famu/
lus Intantũ āt hẽmũ deuot⁹ incolebat ⁊ ſedulus vt eũ mgr̃
bruno nonnunq̄ʒ exire compelleret dicẽs. Ite ad oues veſtras
eiſqʒ quod debetis exſoluite

¶ Aliud.

¶ Refert doctoꝛ iacob⁹ cartuſiẽſ in li. de pctis mẽtalib⁹ ⁊ cri
minalib⁹ Duo frẽs religioſi honeſte ꝯuerſatõis ſe mutuo coꝛ
dialit̃ dilexerũt int̃ q̄s vn⁹ mortu⁹ alteri appuit ĩ orõe ꝓcũbẽti.
Quẽ viu⁹ vidẽs in vili habitu ⁊ vultu meſto inq̇ſiuit cur ſic
appereret Rñdit defunct⁹ trib⁹ vicib⁹ dicẽs Nẽo credit. nemo
credit. nẽo credit Queſiuit viuus q̇d eẽt qđ nemo credit Rñ
dit defunct⁹ q̄ʒ diſtricte iudicat de⁹ ⁊ q̄ʒ ſeuere punit ſ̃ois. dcis
diſparuit ⁊ viuentẽ frẽm magno timore ꝯcuſſum dereliq̇t.

¶ Aliud

¶ Quidā rex fuit magn⁹ ⁊ gl'ioſus ⁊ fcm̄ eſt ꝓcedente illo in
curru deaurato cũ regali obſeq̇o obuiaſſe illi duos viros attri
tis ⁊ ſoꝛdidis ĩdutos veſtib⁹ attenuatas macie ⁊ pallidas fa
cies hñtes vt ergo rex vidit illos deſiliẽs ꝯfeſti de curru ĩ t̃ra
ꝓcidẽs adorauit ⁊ ſurgẽs āple⁹ ẽ eos affectuoſe oſculās Mag
nates ꝟo illi⁹ ac ꝓceres de h̃ idigti ſũt arbitrātes eũ feciſſe idig
na regali gl'a nõ tñ auſi ĩ faciẽ illũ rep̄hendẽ germano fri eius
ſuggeſſerũt vt ei loq̄ret̃ ne tāte excellẽtie diademati tantā infe/
rat ꝯtumeliā Qui cũ fri iſta dicẽt ⁊ ei⁹ hũiliationẽ rep̄hendẽt
ei rex riſum dedit qđ tñ ille nõ itellexit Cõſuetudo āt erat il/
li regi qñ ſniam mortis ꝯtra aliquẽ dictabat p̄conẽ ſuũ añ ia

nuā illiꝰ cū tuba huic officio deputata mittere Cuiꝰ voce oēs
cognoſcebāt mortē reū eſſe Veſpe igr̄ veniēte miſit rex bucci
nā mortis tubicinare an̄ ianuā fris ſui Quā cū audiſſet ille de
ſalute deſperās tota nocte ſua diſpoſuit a ſummo diluculo ni-
gris ⁊ lugubribꝰ induꝰ veſtibꝰ cū vxore ⁊ filijs ꝑgit ad fores
palacij flens ⁊ lugēs Quē rex ad ſe igredi fecit ⁊ videns eū lu
gentē ait O ſtulte ⁊ inſipiens ſi tu ſic timuiſti ꝑconē germani
fris tui aduerſus quē te nihil deliq̄ſſe cognoſcis. quō mihi rep
hēſiōeꝫ itulisti q̄ i humilitate ſalutauit ⁊ oſcłatꝰ ſuꝫ ꝑcones dei
mei ſonorabilis tuba mortē mihi ꝑcātes ⁊ tribilem dn̄i occur-
ſuꝫ cui multa ⁊ magna meipm̄ peccaſſe cōſciꝰ ſum Ecce deni-
q3 tuā arguēs inſipientiā iſto viuꝰ ſuꝫ mō Nunc ꝟo ⁊ illoꝝ q̄
te miſerūt ad mei rephenſioneꝫ ſtulticiā arguere curabo ⁊ ita
frēm iſtructū remiſit domū ꝑcepit āt fieri de lignis q̄ttuor ar-
cellas ⁊ duas q̄dē vndiq3 auro coop̄tas oſſaq3 mortuoꝝ putrē
tia mittēs in eis aureis obſerauit ſeris Alias ꝟo duas pice et
bitumine liniēs repleuit lapidibꝰ ꝓcioſis ⁊ ineſtiabilibꝰ marga
ritis ⁊ oīm vnguētoꝝ odoribꝰ funiculiſq3 cilicinis aſtrinxit De
inde accerſiri fecit rephenſores ſuos magnātes. ſcꝫ illos ⁊ ꝑcēs
⁊ poſuit an̄ eos q̄ttuor ipas arcellas vt eſtiarēt q̄nto q̄deꝫ iſte
q̄nto ꝟo illo ꝓcio ſint condigne Illi ꝟo deauratas magni ꝓcij
iudicauerūt Expedit em̄ inquūt int̄ regalia diadeāta poni. q̄ ꝟo
illinite pice ⁊ bitumie erāt vili q̄dā ⁊ exili ꝓcio dignas dixerūt
Rex āt dixit ad illos Sciebā ⁊ ego talia vos dicturos exteri-
oribꝰ em̄ ocul' exteriora cernitꝫ. ⁊ tn̄ nō ita oportēt facē. ſꝫ iteri
us ocul' itriſecꝰ repoſita expedire ſiue honorē ſiue cōtumeliā Et
mox ꝑcepit vt apirent arcelle deaurate ex q̄bꝰ reſeratis dirꝰ fe
tor exalauit ⁊ fetidiſſimꝰ viſꝰ ē aſpectꝰ Ait g̃ rex Iſte typꝰ ē eoꝝ
q̄ ſplēdidis q̄dē gl'oſ idutꝰ veſtibꝰ ⁊ potētia elati ſūt ſꝫ intrinſe
cꝰ mortuis malignisq3 opibꝰ referti ſūt Deinde picatas bitumi
nataſq3 ꝑcipiens diſſolui ⁊ aperiri ⁊ cunctos qui aderant leti-
ficauit eorum que intus erant ſplendore ⁊ odore. Tunc ait ad
illos: Scitis quibus ſimilia ſunt iſta Humilibus illis qui vi
libus operti erant veſtimentis quorum vos exteriorem attē
dētes habitū ꝯtumeliā putatis meā an̄ faciē eoꝝ in t̄ra adora
tionē Ego ꝟo itellc̄ualibꝰ ocul' reuerētia illoꝝ ⁊ decorē ꝯſide-

rans aīaꝝ glꝰificatꝰ q̇dē coꝝ tactu oi corona ⁊ regali vniuerſa
purpura p̄cioſiores iſtos exiſtimam Illos igr̄ cōfundēs docu
it ne errarent in his q̄ foris appareret ſȝ int̄na attenderent

¶ Item Aliud ex libro Apum

¶ Mgr̄ Symon de tornaco Pariſius in theologia regebat
Et erat excellens doctor ille ſuo t̄pe ſȝ ꝯtra decentiā talis offi
cij incōtinens ⁊ ſupbꝰ Hic cū ſup oēs doctores ciuitatis audi
tores hēret ⁊ in ſchola corā oībꝰ de hūilitate altiſſiē doctrina
xpi q̄ſtionē diſputatōe phibita t̄miaret in fine tandē ⁊ repro
bū ſenſuȝ in execrāda ꝯ xp̄m blaſphemie v̄ba p̄rupit Tres ſtȝ
inq̇t q̇ mūdū ſectis ſuis ⁊ dogmatibꝰ ſubiugarūt. moyſes xp̄s
⁊ machometꝰ Moyſes primo iudaicū ppl'm infatuauit. Se
cūdo xp̄s a ſuo noīe xp̄ianos Tercio gentilē ppl'm machome
tꝰ Nec mora euerſis oculis ſcȝ p hūana voce horribilē. mugi
tū emiſit ⁊ epilentia ſtatȝ eliſus in t̄rā die t̄cio eiuſdem morbi
mortē accepit plaga ergo īſanabili pcuſſit eū oīpotēs ⁊ oī ſcia
vſq; ad prima lrāꝝ elementa priuauit: ⁊ grauiori in aīa cū hac
plaga pcuſſus eſt Cū vſq; in die mortis ſue q̄ſi mutꝰ cōpatꝰ eſt
iumētis inſipiētibꝰ ⁊ in luxurie feditate pmāſit Et vide ſum
me āmiratōis miraculū Aleydē fornicariā ꝯcubinā ſuā noia
re nō poterat ⁊ ſciebat Boetiū v̄o de trinitate q̇ iuxta eū ſpec
taculū ponebat quē oliȝ cordatenꝰ ſcierat poſt idītā plagā nec
noiare nouerat nec valebat Nō trāſgrediaris ergo terminos
ꝯſtitutos ⁊ priū modū ſp habeas in ſcripturis

¶ Aliud ex libro Apum

¶ Juuenis q̇dā in theutonie ptibꝰ ex ſanguie principū plenis
ſime generoſus Sȝ moribꝰ ⁊ vita degener epiſcopatū male ac
cepit Qui rapinis ⁊ luxurijs verecūde primo ſȝ inuerecundiſ
ſime poſtmodū opam dedit Caſtigauit āt eū dn̄s flagello mł
tiplici ſȝ cū abuteret eo in ſupbiā dedit eū dn̄s in mortē repro
bā Qua in hora venerabilis Conradꝰ deo dignꝰ hildemenſis
ep̄s ad matutinas in tēpeſte noctis ſilētio ſurrexerat illiſq; die
tis reſederat ad ſtudiū fcūrꝰ in die ſmonē Nec mora raptus in
ſpū videſe viſus ē ep̄m q̄ndā velata facie ſȝ īfulis inſignitū ad
tribunal iudic̄ rapi Mox aſſunt truci vultu ſatellites accuſāt
ep̄m: vnꝰ in rapina. aliꝰ in cede hoīm atq; alij in luxurijs lubri

cantē. Tūc iudex aſſeſſorib⁹ ſuis ait. Accuſate diſcutite libera
te iudiciū ferte ſniam nec mora aſſeſſores parant iudici ferunt
in cōi ſniam iudex approbat latā. Accidunt miſtri ſup̄ fuliginē
nigriores et ablata mitra de capite anulū caſulā dalmaticā ac
reliq̄ ep̄alia indumēta detracta ad pedes iudicꝫ deponūt. nudū
q̄ꝫ relictū cū clamore rapiūt eiulantē ꝛ a facie iudicis trahunt
ad tartara nihil ſecū p̄ter pctā portantē. Mox aſſeſſores iudicꝫ
ſurgūt ꝛ cū cātu ſonoro ſubiugūt. Dū tp̄s habem⁹ bonū ad ō-
nes operemur. His viſis in ſpū. dcūs heldemēſis ep̄s in ſe reuer-
ſus cogitare cepit q̄ ſuā fuerit ille miſerabilis p̄ſul. Tū ecce q̄dā
ad oſtiū pulſans itromiſſus ē cū lachrymis clamās talē ep̄m i
p̄pria villa veniſſe de veſp̄e ꝛ ſub eadē noctꝫ hora ſubitāea morte
ſubtractū. q̊ audito ſcūs p̄ſul. miſerrio illo defūcto, ꝯdoluit ꝛ lꝫ
ianit'. q̄ꝫtū ad ſubuētōez p̄prietate tn̄ lachrīas amariſſiās fudit

¶ Ex celario

¶ Añ ānos paucos rhome q̄dā cardinalis defunct⁹ eſt noīe
Jordan⁹ q̄ q̄ndā de ordīe ciſtercīēſi aſſumpt⁹ ſꝫ vita ordini ī eo
mīme ꝯcordabat. Erat em̄ auarus valde ſicut a q̄dā abbate au-
diui. Habebat āt notariū q̄ndā noīe Pandolphū hūc cū p̄ q̄-
dā negocio neſcio q̊ miſiſſet interī expirauit. Eadē hora cū ille
expleto negocio rediret mane añ lucē catuā miſerabilē in agro
cōtemplat⁹ eſt. Sedebāt hoīes in iumētis in ore caudas hn̄tes
p̄ſis dorſis ad capita illoꝝ. Quos iordan⁹ cardinal' cucullā in-
dut⁹ nudis pedib⁹ ſeq̄bat duob⁹ demoīb⁹ ſe ducētib⁹. In q̊ꝝ aſ-
pectu dū notari⁹ nimis horreret clamauit cardinal' Pandol-
phe pādolphe. Subſiſtente clerico ꝛ dicente. Quis es. aut q̄d
clamās. Rn̄dit ille. Ego ſuꝫ iordan⁹ dn̄s tu⁹ ꝛ mortu⁹ ſuꝫ dicen
te illo. q̊ ducimī. ille rn̄dit. Añ tribunal xp̄i. Et ille. Noſcis q̄d
de vobis ſit futuꝝ. Nō noui inq̄t de⁹ ſcit. ſꝫ cū illic venero bea-
t⁹ Petr⁹ de cardialatu meo p̄ me redditur⁹ ē rōem ſcūs p̄o bn̄-
dcūs de cuculla q̄ ſi illā inde obtinere poterit ſaluabor. ſin au-
tem dānabor. Sicq̄ꝫ oculis eius ſubtractus eſt

¶ Sūt ibi tortores ſ̄petib⁹ horribiliores. deformes nigri. ſꝫ
nō ad v̄bera pigri nūq̄ꝫ laſſant. ſꝫ ſp̄ ad hec renouant.

¶ Chriſoſtim⁹. q̄ꝫ amaꝝ erit in iudicio ſepari a viſiōe dei. Si
mille mihi gehēnas p̄ponas nō tm̄ reputo ſicut ab illi⁹ gl'ioſe

loꝛ iocūditatis ſocietate expelli ⁊ exoſum fieri creatori.
¶ Item ad demetriadem ponamus ante oculos

¶ Auctoritates ſanctoꝝ de iudicio extremo

¶ Gregorius penſate fratres chariſſimi ante ꝯſpectū tāti iu/
dicis quis in illo die terroꝛ erit qn̄ iam in pena remediū nō erit
Que illa ꝯfuſio cū reatu ſuo exigente continget in conuentuꝫ
oīm hoīm angeloꝝq̄ꝫ erubeſcere Quis enī pauoꝛ quē ⁊ tran/
quillū mēs coꝛpoꝛe nō valet etiam iratum videre. queꝫ bn̄ ſo/
phonias deſcribit dicens. Dies ire dies illa dies tribulatōis ⁊
anguſtie. dies calamitatis ⁊ miſerie: dies tenebrarum ⁊ caligi/
nis. dies nebule ⁊ turbinis. dies turbe ⁊ clāgoꝛis Penſate fra
tres extremi diē iudicij ſup coꝛda reproboꝝ qua aſperitate p/
pheta vidit amareſcē quē tot appellatōibꝰ nō valet explicare.
¶ Item Que mēs erit hoīs eterni iudicis p̄ſentiam nō formi
dans. Ibi em̄ tunc ſimul omnia peccata ante oculos redeunt.
ibi euncta q̄ cū delectatōe acta ſꝫ cū pudoꝛe ad mēoꝛiā reuocāt.
¶ Bernardus Ve mihi miſero cū venerit dies illa iudicij. ⁊
apti fuerūt libri in q̄bꝰ oīs reatꝰ mei ⁊ cogitatōes dn̄o p̄ñte re
¶ Hieronymꝰ Siue comedā ſiue bibā ſiue aliud q̄d (citabūt
faciā. ſp inſonare videt auribꝰ meis illa terribilis tuba. ſurgite
moꝛtui venite ad iudicium. quia quotiens diem illum cogito
toto coꝛpoꝛe contremiſco
¶ Criſoſtimꝰ Dicit āt xp̄s dānatis, Ego ꝓpt vos hō fc̄ūs ſuꝫ
ꝓpt vos alligatꝰ ⁊ illuſus ſuꝫ ⁊ ceſus ſuꝫ ⁊ crucifixus ſuꝫ Ubi
tātaꝝ iniuriaꝝ meaꝝ frc̄ūs Ecce p̄ciū ſanguis mei quem de/
di p redēptōe aīaꝝ vr̄aꝝ. vbi eſt fuitꝰ vr̄ā quē ꝑ p̄cio ſanguis
mei dediſtis Ego ſup gl'iam meaꝫ vos habui cum eſſem deus
apparens hō. ⁊ viliorē me oībꝰ rebꝰ vr̄is feciſtis Nā rem vili
ſſimā terre amplius dilexiſtis q̄ꝫ iuſticiā meā ⁊ fidem
¶ Grego. O q̄ꝫ anguſte erūt vndiq̄ꝫ vite reprobis Sup̄ius
erit iudex iratus Inferiꝰ hoꝛrēdū chaos A dextris p̄ctā accu
ſantia. a ſiniſtris īfinita demoīa ad infernū trahentia. Intus
ꝯſcientia vrens extra mundus ardens Miſer pctoꝛ quo ibit ⁊
ſic dep̄hēſus q̄ fugiet latē ei erit īpoſſibile apparēītollerabile.
¶ Auguſtinꝰ Mallēt reprobi om̄e toꝛmentū ſuſtinare inferni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

q̄ꝫ faciē irati iudicis cernere Et dicent montibꝰ ⁊ petris cadite
ſup nos ⁊ abſcōdite a facie dī ſedētis ſup thronū ⁊ ab ira agni
¶ In diebus illis q̄rent homines mortem ⁊ nō inuenient eā ⁊
deſiderabunt mori. ⁊ fugiet mors ab eis.
¶ Berñ. Quid tā pauendū q̄d tā plenū vehementiſſime ſoli/
citudinis excogitari pt̄ q̄ꝫ iudicādis aſtare illi tā terrifico tribu
nali ſub tā diſtricto iudice expectare ſententiam
¶ Anſelmꝰ O lignū aridū ⁊ eternis ignibꝰ dignū q̄d rn̄debis
in illa die cū exiget a te vſqꝫ ad ictū oculi oē tp̄s viuēdi tibi im/
penſuz q̄liter fuerit a te expenſuz Ve q̄t pc̄tā p̄uenient tibi ex ī/
prouiſo q̄ſi ex inſidijs q̄ nō vides ⁊ fortaſſis terribiliora his q̄
vides. tūc q̄ppe ꝯdemnabit̄ q̄d fuerit in te iuentū: opꝰ vel ocij
vel ſermōis vſqꝫ ad minimā cogitatōem: etꝫ q̄ vixiſti ſi nō fue/
rit ad dei voluntatē directū Penſa cuiꝰ ſit fortitudis ⁊ horro
ris tuū atqꝫ oīm cōtēpſiſſe creatorē offendiſſe dn̄m maieſtatꝫ
¶ Ambroſiꝰ O anima nunq̄ꝫ excidat a mēoria tua Ite male/
dicti in ignē eternū Venite benedicti p̄cipite regnuz O quid
poteſt lamētabiliꝰ ⁊ terribiliꝰ cogitari q̄ꝫ ite maledicti in ignem
eternū Et quid poteſt delectabiliꝰ cogitari q̄ꝫ venite benedicti
p̄cipite regnū due voces quaꝝ nihil terribilius vna ⁊ nihil iu/
cundius altera inueniri poteſt
¶ Bernardus in meditatōibus ſuis Quis putas tunc meror
erit q̄s luctus. q̄ triſticia cū ſep̄abunt̄ impij a cōſortio iuſtoꝝ ⁊
a viſione dei ⁊ traditi in p̄tātem demonū ibunt cum ipſis in ig/
nem eternū. ibiqꝫ ſp̄erunt ſine fine in luctu ⁊ gemitu. p̄cul q̄p/
pe a beata paradiſi patria exulati cruciabunt̄ in gehenna per/
petua nunq̄ꝫ lucē viſuri. nunq̄ꝫ refrigeriū adepturi Sed p̄ mil/
lia milium annoꝝ in inferno cruciandi nec inde vnq̄ꝫ liberan/
di. vbi nec q̄ torquent aliquando fatigantur. nec qui torquen/
tur aliquando moriunt̄ Nihil ibi aliud audietur niſi fletus et
plāctus ⁊ gemitus ⁊ vlulatus merores ⁊ ſtridores dētiū Ni
hilqꝫ ibi videbit̄ niſi ꝟmes ⁊ laruales facies. tortores atqꝫ ter/
rima monſtra demoniorum Ardebūtqꝫ miſeri in igne etno in
eternū ⁊ vltra In carne cruciabuntur per ignem In ſpū per
cōſciētie vermem Ibi erit dolor intollerabil̄. feror incompa/
rabilis timor horribilis. mors corporis ⁊ aīe ſine ſpe venie. ⁊

miſcdie Sic tñ morientur vt ſp viuant ꝛ ſic viuent vt ſp moria
tur Ita aia pctoris in inferno cruciabit ſine fine ꝓ pctis ꝛ aia
iuſti ꝓ bonis meritis in paradiſo collocabit. Nunc aũt alterꝫ e
duob⁹ eligam⁹ aut ſp cruciari cũ impijs. aut ꝑpetualiter leta/
ri cũ ſcis. bonũ ſi qdem ꝛ malũ mors ꝛ vita añ nos ſunt poſi/
ta vt q̃ voluerim⁹ manũ extendam⁹ Si tormenta nos non
terrent ſaltem premia inuitent.

Finiũt exempla de extremo iudicio. Secundo nouiſſimorum.

Sequitur Tercium nouiſſimorum

Incipit Tercium nouiſſimorꝫ de inferno

Erciũ nouiſſimorꝫ cui⁹ ſalubris recordatio a pctis
ꝓhibet ẽ infern⁹ ſeu gehẽna Vñ narrat athanaſi⁹
de ſcõ anthonio hẽmita. Q꞉ cũ diabol⁹ eũ tẽtaret
de aliq̃ pctõ ipe penas et̃ni incẽdij pctõ debitas re/
memorans eidẽ apponebat Et ſic tandẽ vicit diabolũ ꝛ libera/
bat a tẽtatiõib⁹ ꝑmanẽs imunis a pctõ Circa q̃ꝫ materiã iter
cetera ſunt tria ſpũalit̃ ꝯſiderãda Primũ ẽ diuerſimoda noĩa
tio penaliũ locorꝫ Scðm ẽ multimoda afflictio ſodaliũ infer/
norꝫ Terciũ ẽ varia ꝯditio infernaliũ tormentorꝫ q̃rꝫ memoria
valde pſeruat hoiem ne cadat in pctã

Q꞉ multimoda eſt noiatio infernaliũ locorꝫ

E ſupi⁹ poſitis primũ pꝛĩcipalit̃ declarandũ ẽ diuerſiõ/
da noiatio penaliũ locorꝫ Igit̃ ſciẽdũ ẽ ꝙ infern⁹ ẽ loc⁹ ig
ne⁹ ab iferno ſic dictus Nã aĩe reorꝫ ibi inferunt̃ ad et̃nalit̃ pu/
niẽdũ. vñ iob. vij. Qui deſcẽdeit ad ifernũ ñ aſcẽdet nec reuer
tet̃ vltra ĩ domũ ſuã Et ſic ifern⁹ appellat̃ gehẽna ignis Vñ
grego. ĩ q̃rto dialogorꝫ Vn⁹ q̃dẽ gehẽne ignis credẽd⁹ ẽ ſꝫ nõ
vno mõ oẽs cruciat pctõres Vnuſquiſq꞉ em̃ inquãtũ exigit
culpa tm̃ illic recipiet de pena Itẽ yſido. li. i. de ſũmo bono Ig
nis gehẽne ꝛ lucebit miſeris ad augmentũ pene vt videãt vñ
doleãt ꝛ nõ lucebit ad ꝯſolatõẽꝫ ne videãt vñ gaudeãt Itẽ ibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

dem In gehenna duplex eſt dānatoꝝ pena q̄ꝝ ꝛ mentē affli/
git, triſticia. ꝛ corpꝰ ꝯburit flāma Ignis iſte gehennal' ieffabi/
lit̄ cruciat pctōres De qbꝰ ſic dꝛ in ps. Cadent ſuꝑ eos carbo/
nes in ignē deijcies eos in miſerijs nō ſubſiſtent Itē dn̄s i ira
ſua ꝯturbabit eos, deuorabit eos ignis Qua propt̄ ſcribit̄ Iſa
ix. Ignis erit cibꝰ Itē Hiere. xv. Dicit dn̄s ad dānatos Ignis
ſucceſus in furore meo ſuꝑ vos ardebit Iſte ignis talit illam
matus ē, ꝛ ira iudicis ſucceſus, q nouo incēdio nō indigebit am
modo ꝛ vſqꝫ in ſempit̄nū Hinc eſt q dꝛ iob. xx. Deuorabit eos
ignis q̇ nō ſuccendet̄ O q̄ꝫ dure vindicabit ſe tūc dn̄s de miſe/
ris pctōribus ꝯdēnatis. vn̄ eccl'. vij. Uindicta carnis ipij. ig/
nis ꝛ v̄mis Differt āt ille ignis īfernalis ab iſto igne materia
li p̄cipue in tribꝰ Primo in acerbitate Eſt em̄ acerbior q̄ſi in
finitū. vn̄ dixit ſcūs Sebaſtianꝰ cui āgelus ad aurē ſtabat. q
iſte ignis ſenſibilis ita ſe h̄ret ad ignē gehennalē ſicut ignis in
pariete depictꝰ ad iſtū ſenſibilem Scdo in duratōe Nā iſte ig
nis p̄t extingui. ille v̄o nō, vn̄ Iſa. vltio Ignis eoꝝ nō exting/
uet̄ Itē matthei iij. Paleas āt cōburet igni extinguili Pale
as. i. pctōres Tercio in ꝯſumptōe Nā iſte ignis p̄t oīa ꝯſumē
Nā ſcḋm phm̄ O ia ꝯſumit materia ignis Ille v̄o nō p̄t ꝯſume
re. nec corꝑa nec ſpūs q̊s vrit. vn̄ de pctōre ꝯſtituto in inferno
dꝛ Iob xx. Luet oīa q̄ fecit. tn̄ nō ꝯſumet̄ Hinc eſt q dt̄ Criſoſ
in li. de reꝑatōe lapſi Ignis iſte q in p̄nti vita eſt ꝯſumit cunc/
ta q̄ recipit Ille v̄o q̊s ſuſcipit ſꝑ cruciat. ꝛ pene ſue ſꝑ ītegros
reſeruat ꝓpterea ꝛ inextinguibilis dꝛ Nō ſolū qꝛ ip̄e nō extin
guet̄ ſꝫ qꝛ nec eos q̊s ſuſcipit perimit ſꝫ ꝛ extinguit Scriptu/
ra em̄ dt̄ Qꝛ pctōres induēt in corruptōem. ſꝫ nō ad honorem
vite ſꝫ ad diuturnitatē ſupplicij ꝑfuturā Huiꝰ āt pene viꝫ ꝛ ig
nis illiꝰ potētie. nulla vox exponē ꝛ nulliꝰ ſmo poterit explica
re Ibi q̇d agemꝰ q̇d rn̄debimꝰ Nihil erit ibi niſi ſtridor dentiū
niſi vlulatꝰ ꝛ fletꝰ ꝛ ſeua pn̄ia ceſſantibꝰ vndiqꝫ auxilijs ꝛ vndi
qꝫ inualeſcentibꝰ penis Et ignis ille ſicut nō hꝫ naturā conſu/
mendi. ſic nec illuminandi. ſꝫ eſt ignis obſcurus ꝛ flāma tn̄bro
ſa Tercio īfernꝰ dꝛ locꝰ vn̄ in reꝝ natura q̇dā locꝰ ſꝑ eſt q̇etus
vt ſuꝑior ps mūdi Quidā q̄nqꝫ q̇etus ꝛ q̄nqꝫ turbatus vt ps
ciꝰ media Sic ꝓbabile eſt terciā p̄tē ſcꝫ inferiorē ſꝑ eſſe turba

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

tam: ⁊ ideo dr̄ tartar⁹ Nā fm̄ papiam Tartarus dr̄ turbatus
Prouenit aūt inq̄es ſiue turbatio ibi ſpecialr̄ ex trib⁹ Primo
ex penaꝝ varietate. ſicut tp̄s dr̄ eſſe turbatū qñ mixtū eſt cum
pluuia grandine niue ⁊ huiōi. dn̄r eſſe in inferno. Vñ Pſal.
Pluit ſup pctōres laq̄os ignis ſulphur ⁊ ſpūs pcellaꝝ ps ca
licis eoꝝ Scdo ex miſtroꝝ vexatōe Hiere. xvi. Seruiet̃ dijs
alienis q̄ nō dabūt vobis reqem die ac nocte. Tercio ex mu/
tuo clamore Iſa. xlv. Vos clamabitis pre dolore ⁊ pre ɔtriti
one ſpūs vlulabitis Certe tūc cuilibet vlulāti ⁊ ſic clamanti
rn̄debit dn̄s Hiere. xxx. Quid clamas ſup ɔtritōe tua inſana/
bilis ē dolor tu⁹ ꝑpt̄ multitudinē iniq̄tatis tue ꝑpter dura pe/
ccata fecit hec tibi Tercio dr̄ infern⁹ loc⁹ intēperatiſſim⁹. vñ
dr̄ auern⁹ q̄ſi ſine vere. i. ſine tēperantia Nā pene nō ſunt ibi
in aliq̄ tp̄ate. ſ; in ſūmo gradu ⁊ exceſſu maxīo Sūt eñ ibi tn̄
bre vltra modū exceſſiue. ꝑpter qđ Matthei. xxij. dicūt tn̄bre
exteriores Et inde ptʒ Exodi. x. capitulo de tn̄bris palpabili
bus q̄ fuerūt in egypto quātomagis erunt ibi grauiores. vñ.
Job. xx. Oīs tenebre abſcōdite ſunt in oculis ei⁹ Tūc pecca/
tor dicet illud ps. Poſuerūt me in lacu inferiori in tn̄bris ⁊ i
vmbra mortis. Itē collocauit me in obſcuris ſicut mortuos
ſeculi. ⁊ anxiat⁹ eſt ſup me ſpūs meus Silr̄ ⁊ illud lamen/
tatōis Hiere. iij. In tenebris collocauit me q̄ſi mortuos ſem/
piternos Itē ē ibi ſumm⁹ calor. ꝑpter qđ dt̄ Job. xxxiij. Ca/
lor nimius Et ratio illi⁹ eſt. q2 nō exaltat̃ ſ; incluſus eſt ſicut
calor in fornace Vnde ps. Pones eos vt clibanum ignis in
tp̄e vult⁹ tui. dn̄s in ira ſua conturbabit eos ⁊ deuorabit eos
ignis Ibi eſt ſummū frigus. ꝑpter quod Job. xxiiij. Aque il/
le dicunt̃ aque niuium que pre ceteris aquaꝝ ſuſtantijs ſunt
frigidiores. huiōi ſignū ⁊ ſtridor dentiū qui eſt ſignū magni
frigoris ⁊ algoris Vñ fulgētius in epl̄a Duo ſunt principa/
lia in inferno tormēta ſcʒ frigus intolerabile. ⁊ calor ignis in
extinguibilis Et iō ſcribit̃ Mathei. xxij. q2 ibi erit fletus ⁊ ſtri
dor dentiū. Fletus nāqʒ in liquefactōe oculoꝝ de calore naſci
tur ſtridor v̉o dentium ex frigore cauſat̃. vñ Job. xxiiij. Ad ni
miū calorē tranſeat ab aquis niuium. Vñ in libello metrico
de vita ⁊ geſtis alexādri Attrit⁹ glacie niuium de frigore trā/

ſit ad penas. o ſuppliciū miſerabile ſp̄ ⁊ nunq̄ꝫ moriẜ quē car/
cer torquet auerni Quarto dr̄ infern⁹ loc⁹ deſolatiſſimus Hic
eſt ꝙ ſcd̄m papiā acheron vocaẜ. ab a quod eſt ſine ⁊ cheronta
gaudiū q̄ſi ſine gaudio. ⁊ hoc q̄ ad carentiā oīs boni. vñ cōmen
tatoꝛ auerroꝛis. ij. Poetrie. in īferno ꝯtinuo eſt triſticia ⁊ me/
roꝛ ſiu. ꝯſolatōe Nō em̄ hn̄t dānati retro aliquā ꝯſolatōem a
mūdo qꝛ nō valent eis ſuffragia. nec deſuꝑ de celo nam ex hoc
nō fluit ſuꝑ eos miſcd̄ia. nec ſperāt grām de futuro Sic em̄ nl̄
la erit eis redemptōis venia ⁊ ſic erūt triſtiſſimi in deſolatione
ſempiterna Et ergo Sap̄. iiij. dr̄ ꝙ vſq̄ꝫ ad ſupmū deſolabunẜ
vnde Trenoꝝ primo dr̄ aīa dānata Poſuit me deſolatā tota
die meroꝛe ꝯfectā Itē Iſaie. xxxiij. Peccatoꝛ deſolabitur in
ſecula ſeculoꝝ Heu doloꝛ o pena vach deſolatio plena Anim
toꝛmento ſuꝑ hoc homo coꝛde memento

Quod multimoda eſt afflictio ſodalium infernoꝛum

Ordine debito nūc ſeq̄tur exponendū ꝙ multimoda eſt
afflictio ſodaliū infernoꝝ Tales em̄ ſodales ſcꝫ diaboli
ſunt aſpectu hoꝛribiles. effectu crudeles ac toꝛtoꝛes īfatigabi
les Primo ergo dico ꝙ diaboli ſiue demones ſunt aſpectu mł
tum hoꝛribiles. ⁊ ꝓpterea foꝛmis hoꝛribilibus depinguntur
in eccl̄ijs. vñ legiẜ ꝙ q̄dā religioſus de nocte in doꝛmitoꝛio ia/
cens cepit terribiliter clamare Et cū veniſſent ad eū alij frēs
videbāt eū fixis oculis ad parietē imobil'r reſpicientem nec ad
aliq̄d rñdentē. ſꝫ mirabili hoꝛroꝛe ꝯcuſſum ⁊ timoꝛe. Mane āt
a prioꝛe īterrogat⁹ q̄d in nocte habuiſſet. rñdit ſe diabolū vidiſ/
ſe Req̄ſitus cui⁹ eſſet foꝛme. rñdit Hanc facil'r nō poſſum de/
ſcribere. ſed hoc inq̄t dico. Si eſſet ex vna pte furnus ardens
⁊ figura ei⁹ ex alia pte magis eligerē intrare furnū q̄ꝫ videre il/
lā hoꝛribiliſſimā demonis figurā Hinc eſt ꝙ btūs Ber. ſuꝑ ps
Qui hītat ſic dr̄ Quid putatis frēs. ſi alicui vnus ex tam mul
tis principib⁹ tn̄braꝝ in medium nrm̄ irrueret in tota ferita/
te ſua ac tn̄broſi coꝛpis enormitate apparē licēt q̄s illū poſſit
vel coꝛpis ſenſu ſuſtinē vel coꝛdis Et iō ſicut in vitaſpatrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

legiť q̇dam ſenex dixit Credo ꝙ ſi aliq̇s videt̃ demones in ea
forma q̄ dānati eos ſunt viſuri nō poſſet̃ viuē. ſ; ſtatim more/
ret̃. vñ dt btũs Grego. de criſorio ꝙ cũ infirmaret̃. ꝛ videret
multitudinē demonũ ſibi aſtātiũ. cepit alti⁹ clamare. induci/
as vſq; mane Et cũ hoc dicēs ꝟteret ſe huc atq; illuc ne videt̃
eos. pre nimio tiore vehementiſſiē ꝯturbat⁹ ſtatim mouebať
Cōturbati em̄ ſunt q̄ videbāt eos ꝛ timuit omis hō Ecce q̄
horribiles erāt in aſſuctu q̄ taliť occidūt cũ ſolo aſpectu Un̄.
Job. xx. Uadēt ꝛ veniēt ſup eos horribiles Et h̄ ē ꝙ innuit:
Ber. vbi dt O aĩa mea q̇s erit tibi pauor cũ dimiſſis oib⁹ q̄ꝝ
tibi pñtia tā iocũda. tā grat⁹ aſpect⁹. cohabitatio tam familia
ris. ſola pauēs ignotā ingrediar; regionē. cũ tibi cateruatim
deterrētia illa mōſtra deterria occurrēt O q̄ꝫta erit demonu;
horribilitas i formis aĩaliũ crudeliſſimoꝝ appentiũ. vñ ſapie:
xi. Pro coꝙ errātes colebāt mutos ſerpētes ꝛ beſtias ſupua
cuas imiſiſti eis multitudinē, mutoꝝ aĩaliũ in vindictā vt ſci
rent ꝙ ꝑ q̄ peccat q̇s. ꝑ hec ꝛ torqueť. Nō em̄ ipoſſibilis erat
oĩpotēs man⁹ tua, q̄ creauit orbē terraꝝ ex materia iuiſa, imit/
tere illis multitudinē viſoꝝ. aut audaces leones vel noui ge/
neris beſtias ira plenas. aut vaporē igneũ ſpirātes. aut odo/
rem fumi ꝓferētes. aut horrendas ab ocul' ſcintillas emitten
tes. q̄ꝝ nō ſolũ leſura poterat illos extermiare. ſ; et aſpect⁹ ꝑ
timorē occidē Hec ibidē. vñ Job. xvi. Hoſtis me⁹ terribilib⁹
ocul' me intuit⁹ ē. Itē eiuſdē vltio. Sternutatio ei⁹ ſplendor
ignis. ꝛ oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. de ore eius lāpades ꝓce
dũt ſicut tede ignis ſuccēſe de naribus ei⁹ ꝓcedit fumus ſicut
olle ſuccēſe atq; feruētes. vñ poeta refert Sũt ibi ſpētes flā/
mas ex ore vomētes De flatu q̄ꝝ pereũt aĩe miſeroꝝ Scdo in
effectu ſunt crudeles. vñ Job. xvi Collegi furorē ſuũ in me ꝛ
cōminās mihi. ifremuit ꝯtra me dētib⁹ ſuis. vñ Pſal. Appe/
ruerũt ſup me os ſuũ ſicut leo rapiēs ꝛ rugiēs Itē tēptauert
me ſubſannauerũt me ſubſannatōe frenduerũt ſup me dēti/
bus ſuis. vñ eccl'. xxi. Dentes illi⁹ dentes leonis interficiētis
aĩas hoim Hinc dr. i. Petri. v. ꝙ diabolus tanq; leo rugiens
circuit querēs quē deuoret In die em̄ nouiſſiō inuitabũt dy/
aboli ad deuorandum pctōres. Iſa. lvi. O ēs beſtie agri ꝛ vni

uerſe beſtie ſilue venite, ad deuorandū Itē Hiere. xij. Venite
cōgregamini oēs beſtie t̄re ꝓperate ad deuorandū. de iſto refert
exemplū btūs Grego. in ii. dialogoꝝ. vñ dī ꝙ erat qdā doꝛus
noīe. nō re. ſʒ tm̄ noīe monachꝰ cui nimiū graue erat ſi qs ꝓ ſa
lute ſua ei aliqd loq̄retur Nō ſolū āt bona faceret. ſʒ etiā non
poterat audire Hic cū extremū ageret ſpm̄ cōuenerūt frēs vt
egreſſuʒ illiꝰ aīe orando ꝓtegerēt Tūc repēte cepit eiſdē fribꝰ
ibidē exn̄tibus acclamare nec nō magnis vocibꝰ orōes eoꝝ in
terrūpere ita dicens. Recedite recedite ego datus ſum dracōi
ad deuorandū. q ꝓpter vrām p̄ntiā me nō pt̄ deuorara Caput
meū iā ore ſuo abſorbuit date locū ne āpliꝰ me cruciet. ſʒ faciat
qd̓ futuꝝ eſt Si ad deuorandū ipi datus ſum q̄re ꝓpt̄ vos mo
ras patior Tūc frēs ceperūt ei dicē Quid eſt qd̓ loq̄ris Sig
nū tibi ſcē crucis imprime Rn̄dit ille cū magnis clamoribꝰ di/
cens Volo me ſignare. ſʒ nō poſſuʒ. q2 ſquamis hꝰ dracōis ſti/
mulor ⁊ premor Cūqʒ frēs hec audiſſent ꝓſtrati in t̄rā cuʒ la/
chrymis ceperūt ꝓ redēptōe illiꝰ exorare Et ecce cepit eger ſu/
bito cū magnis vocibꝰ clamare dicēs Grās ago deo: ecce dra
co q me ad deuorādū me acceperat orōibꝰ vrīs expulſꝰ ē. ⁊ oīno
receſſit Itē i iiij. li. dialogoꝝ. refert idē Grego: aliud exēplū ait
em̄ ꝙ in ꝑtibꝰ yconie in qdā monaſterio tongalaton noīe dicit̄
accidiſſe ꝙ qde fuit monachꝰ ſcūs reputatꝰ in ꝯſpectu hoīm q̄/
lis nō fuerat iuentꝰ apd̓ deū Nā cū frēs eſtimabāt ieiunare la
tenter cōſueuerat comedē Hic ī agone cōſtitutꝰ fecit ad ſe frēs
gn̄alit̄ cōuocari. qbꝰ ipē dixit Ecce nūc ad deuorādū traditus
ſuʒ dracōi. q cauda ſua genua mea pedeſqʒ meos fortit̄ colliga/
uit caput vero ſuū in os meū mittens ſpm̄ meū ebibēs extrax
it. qbꝰ dixit expirauit Et ſicut videt̄ ſunt ꝟba cōdēnati pctōꝝ
q̄ ſcribunt̄ Hiere: li. Comedit me. obſorbuit me ſicut draco Iſ/
te ē draco magnꝰ ⁊ rufus hn̄s ſeptē capita ⁊ decē cornua in ca/
pite ſuo de q̄ dr̄ Apo. xij. Factū ē p̄liū magnū in celo Michael
⁊ āgeli eiꝰ p̄liabāt̄ cū dracone ⁊ draco pugnauit ⁊ āgeli eiꝰ ⁊ nō
p̄ualuerūt. neqʒ locꝰ eoꝝ iuentꝰ ē āpliꝰ in celo Et ꝓiectꝰ ē dra/
co ille magnꝰ ſerpēs ātiquꝰ q vocat̄ diabolꝰ ⁊ ſathanas: q ſedu
cit vniuerſuʒ orbē Et g̊ dr̄ ibidē Ve t̄re ⁊ mari, quia deſcēdit
ad vos diabolꝰ Diabolus em̄ zelo nimio bonis inuidet qui co/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

nant locū eius poſſidere in celo de quo ipe miſerabiliter ꝓiec/
tus ē in penas Et q̄ꝫtum magis appropinq̄t dies vltia. tanto
ardēti⁹ tēptat ꝛ feruet inuidia O q̄ꝫta erit demonū auſteritas
ꝛ malicia de q̇b⁹ bernard⁹ i ꝑla O q̄ꝫ impij tortores. tūc torq̄
būt pctōres ꝛ t̄ribiles vltores vīdicabūt malos mores Hoꝝ
āt crudelitas ꝛ malicia diuerſimode ꝯfortat. primo q2 pl'es ſt̄
ꝛ multi. vn̄ pš. Multiplicati ſunt q̇ tribulāt me. multi inſur/
gūt aduerſum me. Hinc ē qd̄ dr̄ Job. xix. Obſederūt i giro ta
bernaculū meū: vn̄ legit̄ in vitaſpatꝝ. ꝙ q̇dam ſenex vidit de/
mones circūſtantes hoies ſicut apes Et ergo dr̄ in pš: Circū/
dederūt me ſicut apes. ꝛ exarſerunt ſicut ignis in ſpinis. Se
cūdo. q2 fortes ſunt ꝛ potentes. q2 apl's innuit ad Ephes. vi.
vbi vocat eos pncipes ꝛ ptātes ꝛ mūdi rcōres Et q2 tam po
tētes ſunt ꝛ tam fortes ad nocendū, Jō dr̄ in pš. Elum facie/
bant q̇ querebāt aīam meā. Et alibi. Irruerūt in me fortes.
De hac etiā potētia dr̄ Job. xl Non eſt ptās ſup terrā q̄ com
paret̄ ei q̇ factus eſt vt nullū timeret, O m̄e ſublime videt ꝛ
ipē eſt rex ſup oēs filios ſupbie Huiōi āt potentiā ꝛ ſupbiam
maxime exercebunt in punitiōe maloꝝ ipſos crudeliſſime af/
fligēdo. vn̄ Eccleſiaſtici. xxxix. Sūt ſpūs qui ad vindictā cre
ati ſunt. ꝛ in furore ſuo ꝯfirmauerūt tormēta. ꝛ in tpē conſu/
matōis effundent ꝟtutem ꝛ furorē eius q̇ fecit illos. Nā fu/
ror illis ſcḿ ſimilitudinē ſerpētis ꝛ ſicut aſpidis ſurde obturan
tis aures ſuas: Itē̄ Iſa. liij. Ego creaui fabꝝ ſufflantē in ig/
nē prunas ꝛ ꝓferentē vas in opus ſuū. ꝛ ego creaui interfec/
torē ad diſꝑdendū De hoc crudeli interfectore pctōr ꝯdemna
tus ſic loq̇tur Job. xvi. Circūdedit me lanceis ſuis vulnera/
uit lūbos meos, ꝛ non pepcit. effudit intra viſcera mea ꝯſcidit
me vulnē ſup vulnus irruit in me q̄ſi gigas. Tercio ſunt de/
mōes in torq̄ndo ifatigabiles. vn̄ Daniel'. iij Nō ceſſabāt mi
ſtri reḡ ſuccēdē fornacē. vn̄ q̇dā Sūt ibi tortores ſerpentib⁹
horridiores Difformes nigri. ſꝫ nō ad ꝟbera pigri Nuſq̄ꝫ laſ
ſant̄. ſꝫ ſp ad hec renouātur. Aut mala ferētes ſunt ad penaſ/
q̄ꝫ recētes Semp tritati. ſpq3 ferire parati Semp ſardeſcunt
nec ceſſant nec requieſcunt Hinc eſt ꝙ Deutro. xxviij. cuilibet
pctōri dr̄ Seruies inimico tuo quē immittet dn̄s tibi in fame

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

ſiti ⁊ nuditate ⁊ in oī penuria. ⁊ augebit dñs plagas paſſiuas
⁊ ꝑpetuas. O q̄ꝫta erit tūc dānatoꝝ pena q̄ ſine intermiſſione
ſꝑ erit, cōtinua ſine pace ⁊ reqe in miſeria, ⁊ anguſtia: vñ de pec
catoribꝰ dr: Ezechie: vij. Anguiſtia ſuꝑueniēte reqrent pacē ⁊
nō erit cōturbatio veniet ſuꝑ ꝯturbatōem. Itē Apo. xiiij. Nō
hñt reqem die ac nocte q adorauerūt beſtiā ⁊ imaginē eiꝰ. Tūc
pctōr bñ poſſet dicere hͦ qd ſcribit Yſa. xxxviij. Nō videbo do
minū deū in tra viuentiū. nec aſpiciā hoīem vltra ⁊ hitatorē
qetis. Silr ⁊ illd Hiere. lxv. Ve mihi miſero. qr addidit dñs
dolorē meo ⁊ reqem non inueni. Certe tunc conuertetur dolor
eiꝰ in caput eius ⁊ in v̾ticem illiꝰ iniqtatis eius deſcēdet

Q꞉ varia eſt conditio penaꝝ infernoꝝ,

Nunc reſtat membꝝ tciū de hac materia ꝑtinꝰ declarādū
qd eſt varia ꝯditio infernaliū tormentoꝝ. Sūt em̄ plures cō
ditōes ſpēales facīētes ad aggrauatōem pene īfernal. Prima
eſt acerbitas qd ptz ex fletu ⁊ ſtridore dentiū ex plāctu ⁊ deſi
derio mortis. ex mādicatōe linguaꝝ ⁊ blaſphemia creatorꝫ et
mltis alijs his ſilibꝰ q oīa ibidē ſunt vētura: ⁊ ptz ex locꝫ vari
is ſcripturaꝝ Apo. xvi: Comederūt linguas ſuas p̄ dolore et
blaſphemauerūt deū celi p doloribꝰ ⁊ vulneribꝰ ſuis. Hic Gre
go. dr. Qd hic ſuſpicari nō potuit illic cruciatu dedicꝰ inuenit.
Itē Hiere. Tāta erit in īferno vis doloris q̄ meꝰ ad aliud diri
gi nō poterit, niſi ad qd vis dolores īpellit. Dicet em̄ tūc pec
cator illd Hiere. viij. Dolor meꝰ ſuꝑ dolorē. Tāta em̄ erit acer
bitas penaꝝ pctōres vita quā oēs appetūt ſpreta ⁊ ꝯtempta:
mortē q̄ꝫ oēs fugiūt ardēti deſiderio ſepiꝰ affectabūt vñ Apo.
ix. In diebꝰ illis qrēt hoīes mortē ⁊ nō inuenīet eā ⁊ deſidera
būt mori ⁊ fugiet mors ab eis. Acerbitatē ꝓ pene īfernal teſ
tat dñs Hiere. ix. vbi dr. Ego cibabo ppl̾m iſtū abſintheo et
potū dabo eis aquā fellis: ꝑ hec amaritudinem deſignās infer
naliū tormētoꝝ. Cōſideratio huiōi acerbitatis fecit qndā iuue
nē delicate nutritū intrare ordinē p̄dicatoꝝ. Quo igreſſo cuꝫ
qdā ſapiēs a parētibꝰ eiꝰ miſſus vt ei ꝑſuadēt egreſſuꝫ anq̄ꝫ ꝓ
fiteret dicēs. Delicate nutritꝰ es nō poterꝫ ſuſtinē rigorē ordis
et aſꝑitatē. Rñdit iuuenis. Mgr̄ ꝓpter hͦ ordinē intraui: quia

ſciui me delicatū ⁊ nihil aſpitatis poſſe ſuſtinere cogitās ꝙ a/
cerbiſſima pena īferni mihi itollerabil' eēt. ⁊ iō elegi poti⁹ hāc
penā ordis ꝗ̄ illā ſuſtinē nā ſicut ſcriptū eſt iob. vi. Qui timet
pruinā irruit ſup eū nix Hec etiā ꝯſideratio mouit q̄ndā petꝝ
hēmitā ad mirabilē pniām quā fecit De q̄ narrat btūs Gre.
in q̊rto li. dialo. Ait eīm ꝙ q̊dā petr⁹ monach⁹ ex regiōe hiber/
nie ort⁹ priuſꝗ̄ hēmū peteret moleſtia corp⁹ interueniēte defunc
t⁹ eſt Sꝫ ꝓtin⁹ corpi reſtitut⁹ īferni ſupplicia atꝗ̄ innūera flā
maꝝ loca ſe vidiſſe atteſtabat̄ Qui etiā q̊ſdā h⁹ ſcl'i potens in
huiōi flāma ſuſpenſos ſe vidiſſe narrauit Qui cū iā deduct⁹ eſ/
ſet vt in illis ⁊ ipē mergeret̄. ſubito āgelū choruſci habit⁹ appu
iſſe fatebat̄. q̊ ipm in ignē mitti ꝓhibuit. q̊ etiā dixit: . Egredē
⁊ q̄lit̄ tibi poſt hoc viuendū ſit cautiſſime attēde poſt quā vo/
cē excaleſcentib⁹ mēbris ab eťne mortis ſomno euigilās. cūcta
q̄ circa eū geſta fuerāt oīb⁹ narrauit. tantiſꝗ̄ ſe poſtmodū vi/
gilijs ⁊ ieiunījs ꝯſtrinxit vt inferni eū vidiſſe tormenta. etiā ſi
lingua taceret ꝯuerſatio acclamaret Scda ꝯditio ē tormētoꝝ
mľtiplicitas Eſt eīm penaꝝ nūer⁹ q̄ſi īfinit⁹. vñ dr ps. Circū
dederūt me mala q̊ꝝ nō eſt nūer⁹ Et ergo dr Deutro. xxxij Cō
gregabo ſup eos mala. ⁊ ſagittas meas complebo in eis Vere
ſcribit̄ Jſa. v. Sagitte ei⁹ acute. ⁊ oēs arc⁹ eius extēti Multas
hꝫ dñs ſagittas ī pharetra ſua q̄s nōdū oēs extraxit: q̄ poſt fi/
nale iudiciū pctōrib⁹ īmittentur He ſagitte ſunt pene varie q̊/
b⁹ multiplicit̄ tūc miſeri torquebunt̄. vñ dr in ps. Sagitte po
tentis acute cū carbonib⁹ deſolatorijs Jtē dr dñs Deu. xxxij
Jnebriabo ſagittas meas ſanguine. ⁊ gladi⁹ me⁹ deuorabit car
nes. foris deuorabit eos gladi⁹ itus pauor ꝯſument̄ ſame ⁊ de/
uorabūt eos aues morſu amariſſimo. dentes beſtiaꝝ īmittā in
eos cū furore trahentiū ſup terrā atꝗ̄ ſerpentiū. De hac pena
rū multiplicate ſic dr Grego. ſup illud math. viij. eijcient̄ in te
nebras exteriores Jn inferno erit frig⁹ inſupabile ignis extin
guibilis vmis īmortalis fetor intolerabilis. tñbre palpabiles
flagella cedentiū horrida viſio demonū. ꝯfuſio pctōꝝ ⁊ deſpa/
tio oīm bonoꝝ. vñ q̊dā Jnfern⁹ ē fouea mortifera penis oīb⁹
⁊ miſerijs referta Hinc dr ps. Pluit ſup pctōres laq̄os ignis
ſulphur ⁊ ſpūs ꝓcellaꝝ ps calicis eoꝝ Et notanter dr pars

q2 nō ſolū in dcis ſꝫ nec etiā in mille ꝯſimilibꝰ poſſit pene itegri
tas pſcē explicari Nā qcq̇d de penis hic dixerimꝰ eſt tanqꝫ mi
nima ps vniꝰ feſtuce reſpcū magnitudinis īfinite Ut āt hec pe
naꝝ multiplicitas expſſius declaret. Notādū ē q̄ dānati erūt
pleni miſeria ꝛ dolore. habebūt eñ fletū in oculis. ſtridorē ī dē
tibꝰ fetorē in naribꝰ gemitū in vocibꝰ terrorē in auribꝰ vincu
la in manibꝰ igniſqꝫ ardorē in mēbris oībꝰ Ecce qꝫ repleta ē pe
nis atqꝫ plagis aīa pctōris in infernum deſcendentis Et ergo
de dānatis dr eccl' xv. Tribulabit eū tribulatio ꝛ anguſtia valla
bit eū Et eiuſdē xx. Ois dolor irruit ſup eū Item dr Iſa. xiij
Oē cor hoīs tabeſcet ꝛ ꝯteretur tortōem ꝛ dolorē tn̄bit. q̄ſi p
turiētes dolebūt vnuſq̄qꝫ ad primū ſuū ſtupebit facies cōbuſte
vultꝰ eoꝝ vn̄ Baruch. vi. Nigre ſunt facies eoꝝ a fumo Nā
oēs pctōres redigentur in ollā. vt habetur Io. ij. Et dolores
pturiētis venient ei vt ſcribitur Ozee. xiij. O qꝫ mlta flagella
pctōris Tūc eñ pt dicē cū ps Circūdederūt me dolores mor
tis nō tpalis ſꝫ ppetue ꝛ picula inferni inuenerūt me. Rcē dr
circūdederūt q2 abiſſus ſicut veſtimentū amictꝰ eiꝰ. Nā induit
maledcōem ſicut veſtimentū ꝛ itrauit aqua in iteriora eiꝰ ꝛ ſi
cut oleū in oſſibꝰ eiꝰ fietqꝫ ei ſicut veſtimentū q̊ opit. ꝛ ſicut zo
na q̄ ſp pcingit. O q̄le veſtimentū de filis penaꝝ tā multipli
ciū ſic fortit ꝯtextū q̄ ppetuis tpibꝰ nunqꝫ erit detexendū ſeu
etiā deponendū Nā funiculo eternitatis erit pctōr inſepabilit
colligatꝰ O qꝫ aſpeꝝ ꝛ mordoſum ſentiet illud tegimentū Ip
ſum nāqꝫ eſt de q̊ ſcribit Iſa. xiiij O perimentū tuū erit vermes
Tam mltiplicis pene ꝯſideratio reuocauit ipm dauid a mor
te pcti ad pniam pagendā. vn̄ dixit ad dnm. Quātas oſ̄diſti
mihi tribulatōes mltas ꝛ malas. ꝛ ꝯuerſꝰ viuificaſti me Hu
ius etiā multiplicis pene ꝯſideratio mouit quendā hēmitā ſi
cut legit in vitaſ patꝝ ad aſprimā pniam. quā in hēmo perage
bat a q̊ cū q̄reret cur ſe ita iterficēt. rn̄dit Totꝰ labor vite mee
nō eſt idoneꝰ cōpari ad vnū diē tormentoꝝ q̇ pctōribꝰ ī futuro
ſclo ppant Itē narrat in geſtis āgeloꝝ q̄ tpe ꝯſtātini minoris
q̇dā miles defūctꝰ circa ānos dn̄i. dcccvi. q̇ poſtmodū vite reſti
tutꝰ penis ſtitus q̄s viderat ad hēmū fugit. fecitqꝫ cellulā iux
ta quendā fluuiū in quo veſtibꝰ indutus ſepe balneabat pmit

tēs veſtimenta ſic ad cōgelari. Poſtea ĩo balneū calidiſſimū
intrabat ꝛ ſic ꝯtinuo fecit quſq₃ moreret̄ Et cū ſup iſto a vidē
tibus argueret̄. talit̄ rn̄debat Si vidiſſetis q̄ ego vidi eadē vł
maiora mecū faceret Nā ſm gre. ſup iob. Sup oīa ꝓuocat cō
punctōem viſio pene īfernal' Tercio ꝯditio penā gehenne ag/
grauās eſt eťnitas. vn̄ ſap. iiij. Illos videlʒ pctōres deridebis
ꝛ erūt poſt hoc deridētes ſine hōre inter mortuos in ꝑpetuuʒ
Et Mat. xxv: Ibūt hi in ſuppliciū eternū Item Judith. xvi
Dabit dn̄s ignē. ꝛ ꝟmē in carnē eoꝝ ꝛ vrant̄ ꝛ viuāt. ꝛ ſenti/
āt vſq₃ in ſempiťnū. Itē dr̄ yſa. vltio Vermis eoꝝ nō exting
uet̄ vn̄ dr̄ dn̄s deutro. xxxij Ignis ſuccenſus ē in furore meo ꝛ
ardebit vſq₃ ad inferni nouiſſiā h̄ eſt in ꝑpetuū ſine fine Item
yſa: xxx. O q̄s de vobis poterit habitare cuʒ igne deuorante
aut q̄s habitabit ex vobis cum ardorib⁹ ſempiťnis Et eiuſdē.
xxxiiij. ꝛ terrā in pice ardentē nocte ac die nō extinguet̄ in ſem
piťnū Aſcēdet fum⁹ ei⁹ a gn̄atōe ꝛ in gn̄atōem deſolabit̄ i ſcl'a
ſcl'oꝝ vn̄ Apo. xx: diabol⁹ miſſus ē in ſtagnū ignis ꝛ ſulphurʒ
vbi ꝛ beſtia ꝛ pſeudo cruciabunt̄ nocte ac die in ſcl'a ſcl'oꝝ Et
q̄ non eſt inuentus in li. vite. ſcriptus miſſus eſt in ſtagnū ig/
nis ibi erit vmbra mortis. ꝛ null⁹ ordo. ſʒ ſempitern⁹ horror in
habitat. vt habet̄ Job x. vn̄ Gre. in morali. ſic dicit. Horrēdo
mō tūc erit miſeris dolor cū fortitudine. flāma cū obſcuritate
ꝛ mors ſine morte. finis ſine fine. defectū Quia ꝛ mors ſp̄ vi/
uit ꝛ finis ſemꝑ incipit ꝛ defcūs deficere neſcit. vn̄ poeta refert
Nō venit ad metas mortis miſerabil' etas Neſcit finiri ſpeq₃
videt̄ oriri Sp̄ vexādo ſp̄ gemit⁹ renouādo Hic petr⁹ bleſenk
in q̄dā epl'a ſic ait Ibi nō eſt ſuppliciorum nec intermiſſio ſiue finis
Nā ibi finis ſp̄ incipiet. mors nō morit̄. nec defectus deficiet.
vt dānati hoīs ꝯditio ſp̄ in doloris materia. ꝛ mortʒ eterne pa
bulum. miſerabiliter recidiuet Quare dicitur in ps̄. Sicut o/
ues in inferno poſiti ſunt. mors depaſcet eos Et ſi morte paſ
centur ipſi q̄d potabūt illi ſi mors eſt paſt⁹ q̄lis erit pot⁹ Au/
di ꝓphetā Uua eoꝝ vua fellis ꝛ botrus amariſſim⁹ fel draco/
nū vinū eoꝝ venenū aſpidū inſanabile Ita ſcribit̄ Deu. xxxij
O q̄le pctōꝝ nutrimentū videlʒ mortis ꝑpetue tam crudele
ſuppliciū viuent tūc mortiq₃ vite ſunt mortui Hinc ē q̄d Ber

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

nardꝰ dr̃ in libro quinto ꝯſideratõe ad Eugeniũ papam Horreo
ꝯmem mordacẽ ⁊ mortẽ viuacẽ. horreo incidẽ in manus mor
tis viuentis ⁊ vite morientis. vñ Grego. Morte imortali mo
rienť ipſi O deꝰ eterne q̃re me poſuiſti ꝯtrarium tibi. ⁊ factus
ſuz mihimetipſi grauis Cur nõ tollis pctm̃ meũ. vt hoc ꝑpetu
um poſſim euadere tormentũ O q̃z felix ⁊ btũs q̇ pctõꝝ ſordi
bus nequaq̃z fuerit ĩfectus. qui poſt mũdi gaudia nõ abijt nec
in vanitates ⁊ inſanias falſas reſpexit Nos aũt miſeri erramꝰ
a via veritatis ⁊. iuſticie lumen non illuxit nobis. laſſati ſu-
mus in via iniquitatis ⁊ ꝑditõis. ⁊ ambulauimus vias diffici
les vias graues ⁊ inutiles. ꝑ viã aũt dñi noluimꝰ ãbulare Ve-
re ſicut dr̃ Iſa. xlix Inuacuũ laborauimꝰ ſine cã. ⁊ vane fortitu
dinẽ nrãm ꝯſumpſimus Quid eñi nobis profuit ſupbia. quid
diuitiaꝝ pompa ⁊ iactantia q̇d precioſa corpis indumenta. q̇d
comeſſatões ⁊ crapule. q̇d riſus ⁊ leticie Quid hec oĩa nobis ꝓ
fuerũt. in q̇bus vane ⁊ inutilr̃ imo potiꝰ dãnabiliter tps nr̃m
expẽdimꝰ Proch dolor ſine fructu trãſierũt hec. oia tanq̃z fu-
mꝰ ſeu aura matura. trãſijt q̇d tpale fuit. ſz heu remãſit q̇d in e-
ternũ cruciabit Tũc dicet dñs de q̃libet dãnato illd̃ Iob. xx:
Iuxta multitudinẽ adinuentionũ ſuaꝝ ſic ⁊ ſuſtinebit Et il-
lud apoca. xviij: Quãtũ glorificauit ſe ⁊ in delicijs fuit tm̃ date
illi tormentũ ⁊ luctũ qbꝰ eternalr̃ ſine fine torqueať O q̃ꝫta eſt
hois demẽtia ꝓ delicijs aut diuitijs ſeu ꝓ aliq̃ re terrena huiõi ꝑ
petua corpis ⁊ aĩe ſubire tormẽta Vñ criſol. in li. de reparatiõe
lapſi ſic inq̄t Dic q̃ꝫta tpa luxurie q̃ deliciaꝝ ſpacia cõpari vis
penis ſempiternis Centũ ſi placet ãnos delicijs demꝰ adde ⁊ ali
os centũ adde ⁊ decies centũ. q̃ erit ex his ad eternitatẽ cõpenſa
tio Nõne oẽ tps vite huiꝰ q̊ delicijs frui videmur ⁊ indulgere
libidini q̃ſi noctis vniꝰ ſomniũ ad eternitatis cõparatõem videť eſt
igr̃ aliq̇s q̇ vt vna nocte delectabile videat ſomniũ eternas elegat
ſubire penas. ⁊ illud ꝓ his recipe. vel ꝓ illis iſtud commutare
Quid dicemꝰ ad repoſitas penas. quid dicemꝰ ad hoc q̄ delicie
velut vmbra tranſeunt. pene ꝟo eternaliter ꝑmanent etiam ſi
equale tps ⁊ idem ſpacium delicijs eſſet poſitũ ⁊ pene eſſet ne
aliquis ita ſtultus ⁊ demens eligeret pro vna die deliciarum
vnũ diem ſubire penarum cum ſoleat dolor vnius hore ⁊ q̇li-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

bet corꝑis cruciatꝰ in obliuione mittē an̄ pteritū tp̄s in volu
ptate trāſactū Hec oīa Criſoſ vbi ſup̄. O eternū nunꝙ̄ finē
habituꝝ corꝑis ⁊ aīe tā grāde ſuppliciū O mortis ꝑpetue in
dicibile tormentū Quid em̄ referā de te neſcio Nō em̄ pote/
ris ꝟbis exprimi. nec ītellcū ꝯcipi. nec corde ꝯphendi Poſito
em̄ ꝙ eēt vnꝰ lapis de arena coagulatꝰ ⁊ ꝯpactꝰ tāte q̄ntitatꝫ
ſicut infra ꝯcauitatē octaue ſpe poſſꝫ ꝯtineri. ⁊ ꝙ pꝰ milleſies
mille ānos ꝑ diuinā potentiā vna arenula tolleret Et deinde
poſt milleſies mille annos adhuc vna. ⁊ ſic ꝯſeq̄nter donec to/
tus lapis in nihilū redigeret nunq̄d ꝯſumpto lapide eternitas
p̄dicta erit rēuoluta. ſic ꝙ dānatoꝝ aīe tūc a penis liberabūt
Rn̄deo tibi ⁊ dico ꝙ ꝑpetuitas illa vix tūc erit īchoata. Nā
finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. vt d̄r phūs. viij. phiſicorum
Si eī h̄ ꝯgnoſcerēt ⁊ ꝑſcirēt pctōres ꝯdēnati ꝙ dcō lapide cō
ſumpto ab ill' intolerabilibus q̊s ſuſtinēt īferni cruciatibꝰ debe
rēt eripi ⁊ totalit̄ liberari. miſerabilit̄ ſup h̄ redēptōis die de/
berēt ſꝑare imo q̊dāmō ſꝑādo ꝯgaudere. ex q̊ ſciret finē ſuoꝝ
tormētoꝝ pꝰ innūerabiles. imo pꝰ incōprehēſibiles ⁊ infini/
tos fore ānos q̄uis tardiſſiē aduentuꝝ. Illa em̄ ē maxīa oīm
penaꝝ deſolatio ⁊ carētia oīs ſpei nunꝙ̄ a penis redimi ſiue li
berari Nā ſicut d̄r Iſa. xxiiij. Pctōr deſolabit̄ in ſcl'a ſclorum
vn̄ d̄r Trenoꝝ. iij. Perijt finis meꝰ ⁊ ſpes mea a deo Itē q̄/
rit pctōr Hie. xv Quare factꝰ ē dolor meꝰ ꝑpetuꝰ ⁊ plaga mea
deſꝑabil' Sup q̊ Prouer. xi. Sapiēs ſic rn̄det Mortuo ho/
mie impio nulla erit ſpes vltra Intelligite hec q̄ obliuiſcimi
deū ne ī infernꝰ aliq̄n vos rapiat ⁊ nō ſit q̄ eripiat Ecce iā plane
video ꝙ ī inferno nulla ē redeptio pctōris: Chariſſiē intelli/
gis tu ꝟbū. ſapīs ꝯſiliū de lapide ſupiꝰ tibi dcm̄ dic mihi q̊d de
illo ſentis. q̊d indicas. q̊d diffinis. puto veracit̄ ꝙ rō nō p̄t diſ/
ſentire q̄n imo vt d̄r ſit in rei ꝟitate Cogita ergo varias traꝝ
ꝓuincias ⁊ imagīare regiōes ſingulas: ꝑcēde fluuios ⁊ maria
mūdi mēte circui ⁊ totū ꝑambula Aſcēde vſq; ad celū ⁊ oīa
ſic trāſuola Itēꝝ deſcēdite ī abiſſum ꝓfūditate cōſidera. Ex q̄
bꝰ oībꝰ q̄ celi ābitu cōtinent cōpone lapidē. ⁊ imagīare magni
tudis eiꝰ q̄ntitatē. q̄ cordialit̄ intell cā Dic mihi cariſſiē q̊d ſen
tis tūc de lapide imo potiꝰ q̊d ſapis de ꝑpetuis. q̊d de infini/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

tis pctōꝝ penis ⁊ morte Eſtimo ꝙ taliter rn̄debis Uere ve
re loq̇ neſcio Audiui ⁊ ꝯturbat⁹ eſt venter me⁹ a voce cōtremu
erūt labia mea grandē rem intelligo ⁊ ꝟitatē ꝓpoſitam video.
Un̄ admirari nō ſufficio. ſꝫ pauore nimio mente ꝯtremiſco. nā
certiſſime timor ⁊ tremor venerūt ſup me multiplicis horro/
ris ⁊ ꝯtexerūt me tn̄bre Quis em̄ nō metueret. qs nō expaueſ
ceret: qs anxietate cordis penit⁹ nō deficeret. q̇ mētem⁹ hūc la/
pidē diligent̄ ruminaret īfinitas pctōꝝ penas memorit̄ reuol/
uendo Pone ergo cū velut ſignaculū ſup cor tuū. Ualde em̄
vtile eſt ⁊ ꝓficuū tibi huiōi lapidis nunꝙ obliuiſci. q̄ten⁹ ſi di/
uin⁹ amor te nō corripit ⁊ reuocat a malicia huiuſcemōi ſpecu/
lū pene intīmiabil̄ ſaltē te cohibeat aliqn̄ a pctis O graue ſup
pliciū miſerabile ꝙꝫ fugiendū O ſtigis exitium lachrymabile
q̄ nā metuendum Ꝙ̄ ſtige torquet̄ ſp nunꝙ̄ morietur Sem
per plectet̄ ⁊ nunꝙ̄ finis habet̄ ex p̄dcis clare ptꝫ ꝙ penaꝝ in/
crementū p infinita ſcl̄a nunꝙ̄ finiet̄ Huiōi ꝯſideratio etn̄ita
tis pene īfernalis ꝯuertit fulconē marſilienſem q̇ cū eſſet excel
lēs ioculator ⁊ vanitatib⁹ mūdi dedit⁹ vna dieꝝ cepit cogita/
re de eternitate gehenalis pene ⁊ dixit in corde ſuo Si tibi pro
poneret̄ iacere in lecto molli ⁊ bn̄ ſtrato. ita ꝙ nulla nccitate co
gente inde recederes hoc nō poſſes ſuſtinere in etn̄ū iacere ī ta/
li lecto delicato. quō ergo poteris ſuſtinere ſempitn̄ā inferna/
lē penā. ſi ꝯtingat te in ꝑpetuū fore paſſuꝝ Hac ꝟo ꝯſideratōe
ꝑterritus reliq̇t oīa ⁊ fc̄us eſt monach⁹ poſtea eṗs tholoſan⁹
⁊ vir eximie ſc̄itatis Itē cōſideratio ꝑpetuitatis pene inferna
lis cōfortat hoīem ⁊ inducit ad pugnandum contra diabolum
Quis em̄ cōſiderans ꝙ ſi deuictus fuerit ab eodē duceret̄ ad
tormentū ſempiternū nō viriliter pugnet ne vincat̄ vnde nar
rat egeſippus de cladib⁹ iudeoꝝ ꝙ cū q̇dā de ſocijs alexandri q̇
ꝑerat magno exercitui vident ꝯtra eū innūerabilē exercitū ad
bellādū ꝑpatū ⁊ ſui cibū ſumerēt ⁊ ad ꝯfortatōem viriū ip̄e in
quodā ſolatio q̄ſi iocūdo eis dixit Prandem⁹ nūc o viri ſtrēnui
nā apud īferos ſum⁹ cenaturi Quo ꝟbo ſunt om̄es aīati ad fu
giendū illā cenā ꝙ tam vtiliter pugnauerūt. ſic ꝙ de cūctꝫ ho/
ſtib⁹ ſuis honorifice triūpharunt Itē a delectationib⁹ mūdi re
trahit̄ ⁊ auellit̄. vn̄ legit̄ in vitaſpatꝝ quendā ſenē dixiſſe Au

trix cū vult pueꝝ ablectare. ⁊ a dulcedine lactis abducere ad
mamillā ponit ſinapiū vel q̇cq̇d aliud amaꝝ q̇d puer lactens
guſtans ⁊ ꝑcipiens ſtatim retrahit a dulcedie lactis Et ſic tu
iūge amaritudinē inferni: delcātionib⁹ hui⁹ mundi. ⁊ ꝓcul du-
bio retraheris ab eiſdē. vn̄ Job. v. Nunq̇d guſtare pt q̇s q̇d
guſtatū affert mortē amariſſimā hoc eſt penā ſempiternā Jo-
dt ꝓſper pn̄ti vita Delicie tꝑales dulces ſunt. ⁊ tribulationes
amare Sꝫ q̇s libenter bibit tribulatōis poculū metuens ig-
nem ꝑpetuū gehenne Aut q̇s nō cōtemnit dulcedinē ſeculi in-
hians bonis ſempiterne vite. vn̄ legit̄ in legenda bti ioānis e-
uāgeliſte. q̄ q̇dā dites ad p̄dicatōem ei⁹ ꝯuerſi oīa reliq̄rūt poſ-
tea vidētes ſ̄uos ſuos in gl'a mūdi ꝯſtitutos penitunt eos ſua
bona reliq̇ſſe. q̇d btūs iōes ꝑ ſpm̄ itelligēs. ꝟgulas i auꝝ. ⁊ ſili-
ces in gēmas orādo cōmutauit. ſicq̨ eis oīa reſtituit derelicta:
Poſtmodū q̇dā iuuenis a btō ioāne reſuſcitatus narrauit eis
de gl'a q̨ amiſerūt ⁊ de penis infernalib⁹ q̄ eos expectauerunt.
Quibus intellectis plurimu territi ⁊ aīo ꝯſternati oīa ꝯtēnen-
tes ad pauꝑtatē priſtinā reuerſi ſunt. ac mūdū cū ſuis delicijs
penit⁹ reliq̄runt: Itē accidiā ꝓfugat ⁊ repellit. vn̄ legit̄ in vi-
taſpatꝝ q̄ q̇dā frater dixit ſeni Pater nimiū accidior ſic ꝯti-
nuo ſedēdo in hac cella Senex rn̄dit Nōdū vidiſti futura tor-
menta ꝑpetuo duratura. Nā ſi illa in corde tuo poſuiſſes q̄ ſi
cella tua vſq̨ ad collū eſſet vermibus repleta ſuſtineres patien-
ter ⁊ nō accidiareris. ⁊ ergo cū oportet pctōrē. aut eternā aut
purgatorij acerbiſſimā ſuſtinere penā. vel in pn̄ti ꝯdignā age-
re pniam q̇s nō p̄eligerit hic ſuſtinere pniam ⁊ pati poti⁹ q̨ i-
bi. niſi oīno fuerit mente alienat⁹ vn̄ Iſido. in ſinodo itende a-
nimo dolores q̊ſcūq̨ tormentoꝝ ſcl'i q̄ſcūq̨ penas q̄ſcūq̨ do-
loꝝ acerbitates. ꝯpa hoc totū gehēne ⁊ leue erit oē q̇d pateris
Itē ber. in epl'a vigilias aies ⁊ ienua. manūq̨ labores. ſed hec
leuia ſunt flāmas ꝑpetuas meditāti Recordatio tn̄braꝝ facit
nō horrere ſolitudinē. Si futurā de verbis cogitas diſcuſſionē
nō diſplicebit ſilentiū flet⁹ ille ⁊ ſtridor dentiū faciles tibi red-
dit ⁊ culcitrā ⁊ mattā Itē aug⁹ in ſmone Mens humana mū-
di hui⁹ illecebris ⁊ ꝯcupiſcētijs deuicta fugit laborem expetit
voluptatem Et vix ad hec deducitur vt ſe a prioris vite con-

ſuetudine excludat Sz cū incipis cogitare iudiciū neccitatē ad
penaꝝ eternaliū crudelitatez voluntariū bellū inducit paſſio
nib⁹ motu vel ſpe pmij vel timore ſupplicij vim facit priſtinis
deſiderijs. ⁊ violēter ipa ſeipam vincere ꝯtendit Jō dr Aba/
cuc iij: Jngrediat̃ putredo in oſſib⁹ meis. vt ſubter me ſcateas
tꝑe videlz pn̄tis vite. ⁊ poſtca requieſcā in die tribulatōis Ec/
ce ꝙ̄ fructuoſa ⁊ ſalubris eſt meditatio pene īfernalis Quare
ſcribit in ,ps Cōuertant̃ pctōres in īfernū hoc ē ꝑ meditatōes
illuc ſe trāſferant viuentes. ne poſtmodū illuc deſcēdant ꝑpe/
tue moriētes Et ergo dr bn̄ Daniel iij. Btūs q intueris abyſ
ſos videlz ꝑ ꝯtinuā ⁊ iugem memoriā eterne ꝯtemplatōis tor
menta īfernalia cordialr intuēdo Patet ꝰ ſufficient ꝑ pdicta
ꝙ multiplex eſt ⁊ varia īfernal pena ⁊ ꝙ̄ vtilis ⁊ ꝓficua ē ipi⁹
memoria Et ꝰ. erit hō vere qui cū bona poſſit habere Spon/
te ſubit penas infernaleſqꝫ cathenas Jgnibus arſurus ex his
nunqꝫ rediturus

¶ Finit Tercium nouiſſimorum

¶ Sequuntur exempla de penis inferni
Ex horologio eterne ſapientie de
penis inferni

¶ Factū eſt aūt poſt hec ⁊ ecce diſcipul⁹ cepit cogitare dies an
tiquos ⁊ annos eternos in mente hrē Qn̄qꝫ cum ꝓfunde ſe col/
ligeret ⁊ a ſenſibilib⁹ ꝓut potuit intellectū abtraxiſſet appa/
rauit in viſione fidei oculis a lōge quaſi qdā regio vmbroſa ig/
nota ⁊ multū terribilis Cūqꝫ tremefactus quidnā hoc eſſet
inquireret. rn̄ſum eſt ei Regio hec vt vides diſtincta loc⁹ eſt pe/
naꝝ futuraꝝ quē diuerſe aīe poſt egreſſum a corꝑe ꝓ diuerſita
te culpaꝝ in penā ſortiunt̃ quedā ad ipaꝝ purgatōem quedam
ꝟo ad eternā dānatōem ⁊ ꝓut ſibi ea tūc demonſtrata fuerint
Hec autem ⁊ his ſimilia tam horrenda ⁊ immania fuerint tor
mentoꝝ gn̄a vt nulla ſufficeret hec lingua narrare. aut nullus
ſenſus mortaliū poſſet ea plene eſtimare Cū autē ad ſe rediſſet
⁊ quaſi de alio mundo vt ſibi videbat̃ ex motiua viſionis pn̄/
tia veniſſet nimio terrore velut hō ſemiuiuus aliqꝫ diu iacens
in ſeipſo contabuit Quedam autem ex his ſolum fidei com/

munibus oculis ꝯſpexit Reſpexit igit̄ ⁊ ecce de predcis locis
fetoꝛ intolerabilis exoꝛiebat̄. mallei reſonātes audiebant̄ tene
bre ꝓfundiſſiē denſabant̄ ⁊ videbant̄ ibi facies demonū horri/
biles Ibi erat plāctus. ⁊ gemitꝰ. altnantia mala impios ſine
pietate diſcerpebāt ab aq̄s niuiū trāſibāt ad calorem nimium
Conſiderabat inter hec eq̄tatē ⁊ magnitudinē iudicioꝝ dei ⁊
inter cordis ſeꝑ̄ mentis anguſtias ac ſudoꝛis guttas q̄ ipm ex
horroꝛe viſionis penetrauerāt aduertebat qm̄ ꝑ q̄ peccauerat
q̄s ꝑ hec ⁊ torq̄bat̄. vn̄ ⁊ illi q̇ in vita ſua inſenſate ⁊ iniuſte vix
erāt. ꝑ hec q̄ coluerūt tormenta recipiebāt Raptores namq̄
⁊ p̄dones ac eoꝝ cōplices. ⁊ hi q̇ paupes ⁊ amicos dei dum ad
huc viuerent ſpoliauerūt vel ꝑ exactōes indebite inflixerūt. ad
patibula q̄dā infernalia. ſup̄ humanā eſtimatōem penalia rap
ti violēter ſuſpendebant̄ ⁊ ibidē torq̄bant̄. nec tn̄ moriebātur
ſꝫ mō īdicibili cruciabant̄ Nō nulli etiam q̇ ſub habitu agnino
mentē occultauerāt leoninā q̄ velut canes rapidi ſuos dei per
obprobria ⁊ maledicta aut verba turbatiua moleſtauerāt. et
ꝯferens ſuos iniqua ꝑſecutōe leſerāt ibidē a canibꝰ infernalibꝰ
amariſſimis moꝛſibꝰ corrodebant̄ Item ſupbi ſepultura aſini
ī iferno deſpectiue ſepeliebant̄. ⁊ tanq̄ꝫ cadauera putrida igni
ta ꝓiecti obprobrio ſempiterno qđ nunq̄ꝫ delebit̄ adijciebant̄.
Et ꝑ gl'e tp̄ali ⁊ mētis elatōe q̄ ceteros inflati p̄ire ambiebāt
tāta penaꝝ mole ac pōdere p̄mebant̄ q̄ꝫtū q̇s premi poſſit qui
maximā turriꝫ ſup̄ ſe habēt Bibuli vo ⁊ crapuloſi. ⁊ q̇ ventri
ſuo ſeruiāt. velut lupi famelici fame incredibili ac ſiti ītollera/
bili affligebant̄. cupiētes guttā minimā aque frigide ꝓ refrige
rio lingue ſue flāmaꝝ incendio aduſte recipe ⁊ nemo ill' dabat
Sꝫ demōes teterrimi cū ſitulis ardentibꝰ iuxta eos ſtabāt. et
potū q̄ndā ſulphuriū plūbo liq̄facto ſil'em nimio calore eſtuā
tē ꝑ os eoꝝ in ventrē ꝑfuſuꝫ fortit̄ infundebāt Luxurioſi q̄ꝫ
⁊ q̇ in delicijs carnē ſuā enutriuerāt ⁊ in obſtinatōe ſua ꝑdura
uerant a ſerpentibꝰ deuoꝛabant̄ ⁊ a bufonibus ignitis aculeis
vſq̄ꝫ ad viſcera torquebant̄. Qui carnali ac terreno amori de/
diti fuerāt vtriuſq̄ꝫ ſexus. terrā infernalē p̄ dolore moꝛdebant
qm̄ eos damōes nimiū affligebāt. nā ſpicula ignea hn̄tes ⁊ el/
tu vehemētiſſiō eos iſeq̄ntes vulneribꝰ eos ſeuiſſimis repleue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

runt Sʒ ⁊ ſocios in culpa ſocios habuerũt ⁊ in pena. Supra
modũ ãt cupidi ⁊ auari ac queſtuarij male torq̃bant̃. nam in fo
ueis metallis bulie͂tibus plenis balneabant̃ ⁊ exilire cupie͂tes
abſq; mĩa reimpugebant̃. Judiciũ duriſſimũ his q̇ preerãt fie
bat fortiorib⁹ inſtabat cruciatio ⁊ potentes ibi tormenta pati
ebant̃ potent̃. O q̇s dice͂ q̃at q̃ʒtũ ibi iudices. ipij rc͂ores iniqui
clerici turpis. lucri. cupidi monachi laicui. laici violenti muli/
eres ꝓcaces. ſaltatrices ⁊ ambicioſe. ⁊ diuerſe quiq; falſi xp̄ia/
ni penas varias habuere. Heu q̃ʒ miſerabiles rugitus ⁊ clamo
res dabãt lamentabiles. ita vt ſola viſiōis hui⁹ afflictio oe͂m
penã mũdi quodãmō excedere videret̃. Nã ⁊ multitudo vrſo
rum infernaliũ ⁊ audaces leones ⁊ noui gñis aĩalia ira plena
ignoteq; beſtie vapore͂ igneũ ſpirãtes odore͂ fumi ꝓferentes
⁊ horrendas ſcintillas ab oculis emittentes morſu amariſſiō
eos dilaniauerũt. Tande͂ multi ex his in puteũ abyſſi. de quo
fumus horribilis ⁊ fetor intolerabilis exibat ꝓijciebantur aſ/
pectus eoꝝ velut ferrũ cãdens in modũ fauillaꝝ exardebant ⁊
a demonib⁹ reimpugebant̃ cõmanducãtes linguas ſuas p̄ do
lore. ⁊ blaſphemabãt deũ celi pre dolorib⁹ ſuis ⁊ vulnerib⁹ et
nō egerunt pñiam ex opibus ſuis vinculis tñbraꝝ ⁊ lōge noc/
tis cōpediti: in obſcuro ac tñbroſo obliuionis velame͂to tene/
bant̃. Sonit⁹ deſcendens ꝯturbabat eos. ⁊ pſone triſtes ap/
parentes pauore͂ eis incutiebant nec ſydeꝝ limpide flãme illu
minare poterãt nocte͂ illã horrendã: vna em̄ cathena tñbrarũ
oe͂s colligati erãt. Ois orbis terraꝝ limpido illumĩabat̃ lumi
ne ſolis. illis aũt ſuppoſita erat grauis nox imago tñbraꝝ. Ip
ſi ãt ſibi erãt grauiores tñbris fumus tormentoꝝ ipoꝝ aſcen/
ſurus eſt in ſecl'a ſcl'oꝝ. Poſt hec vox q̃dã deſup q̃ſi tonitruũ
audiebat̃ q̃ inſultãdo ⁊ q̃ſi exprobrando dicebat. Ubi nunc ſtʒ
hij q̇ ab initio a dieb⁹ antiq̇s mundo huic toto ſeruierunt deſi
derio. q̇ voluptuoſe viuentes varijs deſiderijs ſe ſubdiderũt.
Eya quid ꝓſunt illis nunc oĩa que tanq̃ʒ vmbra velociter p/
tranſierũt q̃ʒ breuis delectatio tã longã reſte͂ poſt ſe trahit et/
ne miſerie. O ſtulti ⁊ vecordes. vbi nũc v̄ba illa q̃ cum leticia
tanta ⁊ cordis tripudio dicere ſolebatis. venite ⁊ fruamur bo
nis que ſunt: vt vtamur creatura tanq̃ʒ in iuuentute celeriter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Quid iuuant nunc dulcia vniuerſa quibus tā celeriter ꝑfruiti
eſtis Si qͥdē nūc a ꝯtrario plāgere vobis ꝯuenit ⁊ plangēdo
exclamare ac dicere Ue. ve vobis iā nunc ⁊ ineťnū. qꝛ nati ſu-
mus nec vltra mori valemꝰ Ue qꝛ male torq̄mur nec a tormē-
tis vnq̄ꝫ liberabimur O qs eſt q̇ iſta recogitet ſupplicia. ⁊ nrā
ad cor ponat tormēta Hec em̄ talia ſunt vt q̇cq̇d in mūdo hor-
ribile excogitari poſſet his cōpari nō valeret. o q̄ꝫ felix incoin-
quinatꝰ q̇ pꝰ gaudia huiꝰ mūdi nō abijt. q̇ nō reſpexit in vani-
tates ⁊ iſanias flās: nos inſenſati vitā illoꝝ eſtimabamꝰ inſa-
niā ⁊ in fine illoꝝ ſine honore. quō computati ſunt inter filios
dei ⁊ inter electos ſors illoꝝ eſt Ergo errauimꝰ a via ꝟitatis ⁊
iuſticie lumē nō illuxit nobis: ⁊ ſol itelligentie nō eſt ortus no-
bis laſſati ſumꝰ in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditōis. ⁊ ambulauimꝰ vi-
as difficiles. viā aūt dn̄i ignorauimꝰ Quid nob ꝓfuit ſupbia
aut qd diuitiaꝝ iactātia ꝯtulit nob. trāſierūt oīa illa tanq̄ꝫ vm-
bra trāſijt qd tꝑale fuit ſꝫ ꝓh dolor nūc remāſit qd in eternū
manebit O eťnā nunq̄ꝫ finē habituꝝ ꝑpetui mortis ſuppli-
ciū O finis ſine fine mors grauior oī morte ſꝑ mori. ⁊ tn̄ nō mo-
ri poſſe O mi pr̄ dilecte q̇ me in hūc mundū genuiſti O dulcis
mr̄ q̄ maťnis vberibꝰ me lactaſti O vos oēs amici mei ⁊ ſocij
dilecti. valete nunc viſcera mea. qꝛ hec eſt hora illiꝰ ſepatōis a-
mariſſiē q̄ amarior eſt oī morte. vale tellꝰ. valete ſocij q̊s tā be-
nigno fauore colui en ducimur ad horrendū infernale ſuſpendi-
um ad ſuppliciū trahimur metuendū. nunq̄ꝫ vos de cetero cū
gaudio viſuri O lachryme iceſſant ꝓfluite ocl'i plorate. ⁊ oīa
viſcera mea vlulate. ſuꝑ hac ifeliciſſiā ſepatōe q̄ ē a ſommo bo-
no a facie illa gl'oſa. ⁊ a ꝯſortio āgelico. nec nō illo feliciſſiō elcō-
rū nūero ponēdiq̄ꝫ ſumꝰ ad illā miſerā ⁊ maledcām ac crudelē
dānatoꝝ turbā ſine fine cruciandā O manuū cōploſus ſonitꝰ
O cordiū multoꝝ gemitꝰ intimi. O ſtridor dentiū ⁊ fremitꝰ
ſpirituū immēſus O ploratꝰ ⁊ vlulatꝰ multꝰ O ineťnū ꝑman-
ſurꝰ clamor ſꝑ durabit ⁊ nunq̄ꝫ finē habebit. q̇ ſꝑ renouabit et
nunq̄ꝫ exaudiet. ocl'i nri miſeri nunq̄ꝫ aliud videbūt niſi miſeri-
am aures nihil aliud audiēt niſi ve ve atq̄ꝫ triſticiā O pia cor-
da iſtud iterminabile ⁊ crudele ac ineťnū ve reſpicite. lugete ⁊
flete O montes cadite ſuꝑ nos colles ꝯtegite nos quid ſuſtine-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

tis. q̇d expectatis. abſcondite nos a facie illa terribili furoris
dñi. a vultu ire gl'e dei heu heu cur non hec maxīa mala futura
nobis p̄uenienꝰ cū robur affuit. cū tp̄s aderat oportunū. vti/
nā de illo tp̄e toto inutilit̄ expenſo ſupeſſet nobis vna horula
tā̄te penē i remediū ꝯceſſa. ſꝫ heu ſn̄iante diuīa iuſticia p̄cluſa ē
nobis ſalutis via negata miſcḋia ſpes oīs ablata. o dolores ⁊
miſerie ⁊ in etn̄ū p̄manſure anguſtie in terra hac obliuiōis vbi
nullꝰ ordo. ſꝫ ſempitn̄ꝰ horror inhabitat Quid pl'a nos miſe/
ri ⁊ miſerabiles tm̄ affligimur ⁊ dolemꝰ de illo ve etn̄o. vt qliſ
cunqꝫ tmīnꝰ excogitarꝰ dūmō finitꝰ eſſet nobis ſolacioſus vn̄
poſito p̄ īpoſſibile ꝙ eēt aliq̇s lapis molaris adeo magnꝰ ꝙ v/
biqꝫ circūferentiā celi ꝯtingeret. ⁊ ꝙ aliq̄ auicula mīme q̄ntita/
tis poſt centū milia ānoꝝ veniens de lapide p̄dicto ſolūmō tm̄
p̄ roſtꝝ ſuū auelleret q̄ntū eſt p̄s decima milij Et iteꝝ pꝰ centū
milia ānoꝝ curricula ſicut priꝰ. ſꝫ vnā p̄ticulā de decē. ⁊ ſic p̄ ſin
gulas p̄tes Itaqꝫ in decies centenis milibꝰ ānis nō plus dimi/
nueret q̄ntitas lapidis: niſi q̄ntū habet in magnitudine granūꝫ
vnius milij. En proch dolor nos miſeri multum grati eſſemus
ꝙ poſt talem longā ⁊ plenā conſumptōem totius lapidis finē
haberet ſn̄ia noſtre eterne damnationis: ſed heu hec eadem cō
ſolatio miſeris a diuina iuſticia penitus eſt negata Hucuſqꝫ
miſerorum verba damnatorum Taliter igitur o fili ibi flagel
labuntur qui hic a flagellis excipiuntur

¶ Diſcipulꝰ O iudex tremende. ecce nūc aīa mea ex hac q̊ꝫ vi
ſione horribili territa p̄ſtrata eſt. ⁊ genua diſſoluta vt vix ſub
ſiſtere poſſum O deꝰ meꝰ adiutor meꝰ O mi deꝰ etn̄e auerte ob
ſecro furorē tuū a me Abſit a me hec etn̄a dānatōis ſn̄ia for/
midoloſa Qđ ſi aduerſa me oportet ſuſtinere. fiat volūtas tua
hic in me huiꝰ a me licentiā pleniſſimā habeto. nec q̄ruloſum di
ſcipulū de cetero in me habebis: hoc ſolū facias. vt mea te in e/
ternū ſeparari non p̄mittas

¶ Inferni penas videns petrus monachus grauiſſimam penitentiam peregit

Etrus q̇dā monachꝰ ex regione ortus hibernie loco va/
ſte ſolitudinis cui euaſſa nomē eſt. inherebat hic prius q̄ꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

heremū petere moleſtia corpis interueniente defunctꝰ eſt Sz
ꝓtinꝰ corpi reſtitutꝰ inferni ⁊ ſupplicia atqꝫ innūera loca flam
maꝝ vidiſſe teſtabat̃ Qui etiā q̄ſdā hꝰ ſcl'i potētes in eiſdē flā
mis ſuſpēſos ſe vidiſſe narrauit. Qui cū iā deductꝰ eſſet vt in
illo iā ⁊ ipē mergeret̃ ſubito angelū choruſci habitꝰ appꝛuiſſe fa
tebat̃. q̇ eū in ignē mergi ꝓhiberet Cui etiā dixit Egredere ⁊
q̄liter tibi pꝰ hec viuendū ſit cautiſſime attende Poſtq̄ꝫ vocez
paulatim recaleſcentibꝰ mēbris ab et̄no mortis ſomnio euigi/
lans cūcta q̄ circa illū fuerāt geſta narrauit. tantiſqꝫ poſtmo/
dū ſe vigilijs ieiunijſqꝫ ꝯſtrinxit. vt inferni vidiſſe ⁊ ꝑtimuiſſe
tormenta. ⁊ ſi taceret lingua ꝯuerſatio loqueretur

¶ Infernales penas diuerſi diuerſimode pro meritorum qualitate patiuntur

¶ Dicebāt de eodē abbate maiore Machario. q̧ cum ambula
ret aliqn̄ in heremū inuenit caput hoīs in terra iacens Qd̄ cū
moueret v̄ga palmea quā habebat in manu locutū eſt caput il
lud ad eū Cui dixit ſenex Quis es tu Rn̄dit caput illud ad ſe
nē Ego erā ſacerdos gentiliū q̇ aliqn̄ cōmanebant in loco hoc
Tu v̄o es abbas Macharius q̇ habes ſpm̄ ſcm̄ dei Quacūqꝫ
ergo hora miſertus fueris eoꝝ q̇ ſunt in tormentis ⁊ oraueris
ꝓ eis. tūc ꝯſolant̃ puſillū Dicit ei ſenex Et que ē iſta ꝯſolatio
Rn̄dit illud caput Quantū diſtat celū a t̄ra. tm̄ eſt ignis ſub
pedibus nr̄is ⁊ ſuꝑ caput nr̄m Stātibus aūt nobis in medio
ignis nō eſt vt q̇s facie ad faciē videat ꝓximū ſuū Ait ergo ſe/
nex cū fletu Ve illi diei in q̊ natꝰ eſt hō ſi eſt hec ꝯſolatio ſup/
plicij Rurſus d̄t ſenex. Eſt peiꝰ tormentū ab his Rn̄dit ca/
put illud Maior pena ſubtus nos eſt Dicit ei ſenex Et q̇ ſunt
ipſa Dicit illi caput illud Nos q̇ ignorauimus deū vel aliqd̄
modicū miſc̄die habemꝰ. q̇ v̄o cognouerūt deū ⁊ negauerunt
eū: nec fecerūt voluntatē eius. hij ſunt q̇' ſubtus nos ſunt Et
poſt hec ſumens ille ſenex caput illud ſepeliuit

¶ Infernales penas ſentiens clericus mū do relicto monaſterium intrauit

In Nannetis ciuitate t̄pe Henrici q̄rti imꝑatoris erant
duo clerici nondū patientibus ānis p̄ſbyteri ſancti litte/

ris affatim inſtructi īter ſe multū amici Hij pactū inierūt in-
ter ſe vt vter eoꝝ prior moreret̄. alij vigilāti vel dormienti ap/
pareret infra triginta dies Data acceptaqꝫ corꝑali fide nō mlt̄
tū post vnꝰ abijt. ⁊ tricesima die alteri vigilanti aſtitit. neſcio
q̇d opis mollīeti ⁊ vultu exangui ⁊ pallido ad eū ait Agnoſ/
cis ne me Agnoſco ille ait ⁊ miror ꝙ tā diu moratꝰ fuerꝭ. Ille
priꝰ morā excuſans tandē ait Et aduētus meꝰ ſi volueris tibi
fiet comodus mihi oīno īfructuoſus Nā ſempitnis damna-
tus ſum ſupplicijs Ego ait alter iuuabo te precibus. ieiunijs.
⁊ elemoſinis multis At ille rn̄dit. Sine pnīa ſunt iudicia dei
in inferno Dū rotat aſtra polus dū pulſat littora pontus pro
criminibus meis puniar. ſi totus mūdꝰ mihi remedia exquireret
eterna tn̄ ⁊ innūera penaꝝ gn̄a patiar Et vt aliquā ex meis ir
reuocabilibꝰ penis cognoſcas. en vna Protenditqꝫ manū la-
nioſo vlcere ſtillantē Videt̄ ne ait tibi leuis Cū ille leuem ſi/
bi referret videri ipſe mortuus curuatis in volam digitis tres
guttas defluentis tabi ſup eū iaculatus eſt quaꝝ due tpa vna
⁊ frontē ↄtingētes cutem ſicut ignito iaculo penetrauerūt fo/
ramen nucis capax efficientes. illo magnā penā eſſe doloris ꝓ
teſtante clamore Hoc inquit mortuus erit tibi q̄ʒdiu vixeris ⁊
penaꝝ meaꝝ graue documentū ⁊ niſi neglexeris ſalutis tue
ſingulare momentū. Vade ergo dū licet muta habitū ſimul
⁊ animū. ⁊ eſto monachus redonis apud ſcm̄ Melaniū Cum-
qꝫ viuus ad hoc rn̄dere nollet. mortuus eū oculi vigore pſtin-
gens Si dubitas inq̄t ↄuerti miſer lege lrās iſtas Et hoc di-
cens manū ꝓtēdit terris notis inſcriptā: q̇bꝰ ſathanas ⁊ oē ſa
tellicium infernoꝝ omī eccl'iaſtico cetui grās de tartaro emitte
bāt Qd cū ipi in nullo ſuis voluptatibꝰ deeſſent. tantū nume
rū ſubditaꝝ aīaꝝ paterent̄ ad inferna deſcendere ꝑdicationis
in curia q̄ztū nunq̄ʒ viderant retroacta ſecula. His dcīs loq̄n-
tis aſpectus diſpuit Audiens hec oīa vendēs ⁊ dās paupibꝰ
ſcm̄ melaniū adijt. ⁊ monachꝰ ibi fcūs optime ↄuerſatꝰ eſt

¶ Infernalis ignis q̄ʒ acerbus ſit et de woltero cui apuit diabolus

N villa q̄ in territorio Bunnenſi eſt ſita miles q̇daz no/

bilis ⁊ deuotus walterus noīe habitans erat tam dn̄e nr̄e q̄z
ordini ſatis obſeqoſus Hic cum tp̄e quodā grauiter infirma/
ret ſoluſqꝫ iaceret. diabolꝰ illi ad pedes lectuli viſibiliter ap/
paruit Erat āt ſicut ip̄e nobis retulit facies eiꝰ adinſtar ſimee
depoſita cornua hn̄s caprina. Jn cuiꝰ aſpectu cū terreret̄ po/
ſtea ꝯfortatus ait Quis vel q̄d es. vnde venis vel q̄d queris
Rn̄dit monſtrū Diabolus ſum aīam tuā tollere veni dicēte
milite Recede leccator aīam meā nō tolles chriſto me ꝯmen/
do Subiunxit ille. waltere ſi mihi cōſenſeris homagiūqꝫ fe/
ceris non ſolū incolumitati te reſtituā. quinetiaꝫ ſuper oēm
tuā ꝓgenieꝫ te ditabo. Rn̄dit miles Satis habeo de diuitijs
tuis fallacibus non curo. Unde ergo tibi thezauri Jnfra ter
minos inquit curie tue infiniti occulātur Cū quo cum miles
iam loqui delectaret̄ ait. Dic mihi vbi eſt aīa dn̄i mei wilhel/
mi comitis Juliacenſis nuꝑ defuncti. Tunc rn̄dit diabolus
militi ⁊ dixit illi Noſti caſtra vicīa wolckenburch ⁊ drachen
velt. Noui inq̄t. Et ille ꝑ fidem meā tibi dico. ſi ferrea eſſent
tam caſtra q̄z eoꝝ montana. ⁊ in illo loco mitterent̄ vbi aīma
wilhelmi ē anteq̄z ſupciliū ſupius īferiori iūgi poſſet liq̄fie/
rēt Quo dicto mox chachinnādo ſubiūxit Ardor iſte balneū
lecteū eſt ei. Jn futuro qn̄ corpꝰ ſuū aīa reſumet. tūc primum
penā debitā recipiet Req̄ſitus de aīa Hērici comitis ſeynenſ
Rn̄dit Certe illā habemꝰ De pena tn̄ illiꝰ nihil expſſit Adie
cit etiā introgāe illū de pr̄e ſuo Ad q̄d rn̄dit ille Uigiti ānis
⁊ vno illū habuimꝰ. ſꝫ monocula illa ⁊ caluꝰ ille atqꝫ pediculo
ſus q̄ in ſolario iacet nob̄ eū abſtulerūt Monoculaꝫ vocauit
vxorē eiꝰ ingit̄ q̄ lachrimādo oculū vnū ꝑdiderat Caluū dixit
filiū eiꝰ Theodericū monachū nr̄m q̄ ad videndū germanuꝫ
eodē tp̄e aduenerat Jntrogatꝰ ꝓ de ꝑdicta matrona Rn̄dit
Nūq̄z ꝑtāti nr̄e addita ē eo q̄ mulier eēt bona ac ſcā. Fratrē
āt eius Lambertū ſic cellauimꝰ vt nr̄m ius euadē nō poſſit q̄
an̄ paucos ānos defunctꝰ ē vir auarꝰ ⁊ pecunioſus. Dicēte ite
rū milite Dic mihi de q̄ loco veniſti nūc ad me Rn̄dit demon
Ego ⁊ ſocij mei eramus in exequijs cuiuſdā abbatiſſe nigri or
dinis egreſſum aīe eiꝰ preſtolantes Tunc miles q̄t eratis ibi
Rn̄dit demon Noſti nemꝰ i Cortinforſt. O prīme inq̄t no/

ui. Et ille. Nō ſunt tot folia in arboribus q̄t illic fuim⁹ agre/
gati. nō eſt tā grādis ſilua in puincia nrā Et qd obtinuiſtis
ibi Rñdit Heu nihil feia fuit religioſa. ſꝫ ꝛ Michael archange
lus ſupueniens cū fuſte ferreo ſic nos cecidit ꝛ cedēdo fugauit
vt diſpgēmur queādmodū puluis q̇ a turbine impellit Req̇
ſitus etiā ſi eēt in obitu dñi Gherardi abbatis nri tūc recēter
mortui Rñdit Nō eſt tm̄ harene in littore maris q̄d ibi fui/
mus Sꝫ modicū ibi obtinuim⁹. qꝛ pediculoſi illi more porco/
rū in humo iacendo grunientes nō ſinebāt ꝓpi⁹ nos accedere
Hñt pterea domū quandā ſuſurij capitulū notās in q̄ oīs no/
bis q̄cunqꝫ relinquūt ſubtrahunt Et dixit miles Quō ſtultiſ
ſime auſus fuiſti ad obitū viri tā iuſti venire auſus inq̇t Ego
pñs fui vbi dei fili⁹ expirauit ſedens ſup brachiū crucis Hoc v̄
bū a demone platū ꝛ a laico recitatū maxie mihi fidē fecit deō
rū eo q̇ in gloīa legat̄ ſup Thobiā dicente woltero Que fuit
portio vrā in xpi morte Rñdit Nulla Malo nrō illuc veni/
mus: qꝛ virtutis morientis turbati ꝛ exagitati detruſi ſumus
in infernū Multa alia cū demone quotiens ſolus erat confere
bat. q̄ poſtq̄ꝫ conualuit multis recitauit Vis nunc audire q̄/
lis predicti wilhelmi finis fuerit ꝛ pena.

¶ Infirmatus in caſtro ſuo Nitbiecken q̄dā contumelia ſi/
bi illata venit Coloniam Qui cū rediret in via defectum cor/
dis incurrit ꝛ aīe O h nunq̄ꝫ de cetero videbo Coloniā. Qui
in terrā depoſito cum medicus eius diceret mortem eſſe in ia/
nuis ſubiecit Conſulo tibi vt vxorem tuam recipias Reſpō/
dente illo Non faciā ſupplicauit et pro quodā milite quem diu
incarcerauerat Nequaq̄ꝫ inq̇t egredief me viuente Tūc me/
dicus Ergo añ diē crastinū egredietur Quod ita factum eſt:
Cū v̄o moritur⁹ eſſet in ſinu cuiuſdā matrone quam viro pro
prio tulerat iacebat Cui cū illa diceret Domine quid faciā p⁹
mortē veſtram Inueni inquit. nubere debes militi Hec eīn v̄/
ba vltima fuere Eadem nocte ſicut mihi retulit abbas q̄dā or
dinis nri. ſanctimonialis quedā ſancti Mauricij Colonie in
loca penaꝝ trāſpoſita eſt in q̇b⁹ puteū magni horroris igneo
tectū opculo inter flammas vidit ſulphureas. De quo cum ſu
um ductorem interrogaſſet Rñdit ille. Due tantū anime fil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

lo ſunt: aīa videlicet Maxētij impatoris ⁊ aīa wilhelmi comi-
tis Juliacenſis Marie viſum recitās cū eadē die rumor īſonu
iſſet Colonie de morte eiꝰ comitis viſionē fuiſſe verā intellex-
it Propter ſiꝉem culpā iuſtū fuit. vt q pares erāt in culpa cō
formes fierēt in pena. vtriꝰ qꝫ vitā noui Maxētij ex lcōe. wil-
helmi ex multoꝝ relatōe. Vterqꝫ tyrānꝰ. vterqꝫ ſupͣ modum
luxurioſus Sicut legiꝉ in chronicis nulla fuit in vrbe roma-
na ſiue extra vrbē matrona tam nobilis tam pudica dummō
oculis Maxētij placēt qn de domo mariti ſublatā corrūperet
Siꝉia faciebat de ꝟginibꝰ ⁊ viduis Viderūt iſta viri ⁊ inge
muerūt parētes ⁊ tacuerūt Tāta erat illiꝰ crudelitas vt cū
nimio dolore cordis afficereꝉ triſticiā tn̄ diſſiꝉaret Tanta eiꝰ
extitit tyrānis vt paſſim ſenatores ciues milites occideret de
qbus aliqua habebaꝉ ſuſpicio wilhelmꝰ ꝟo nō diſſiꝉia opaba
tur his. ⁊ ſi nō pari ptāte nō tn̄ impari voluntate ſicut audiui
ita deditꝰ erat luxurie ⁊ inceſtui. vt vix aliquē hēret miſteria-
liū cuiꝰ vxorē aut filiā nō attētaret violare nullā hn̄s drām i
ter matrē ⁊ filiā inꝉ legitimā ⁊ abſolutā Quante fuerit circa
ſubiectos ſiue ꝯprouīciales crudelitatꝫ oīs nouit epatꝰ coloni
ēſ Maxētiꝰ vxorē ꝓpriā occidit iſte īcluſit Jlle pſecutꝰ ē eccꝉaꝝ
mꝉtos p fidē occidēdo Jſte tpe ſciſmatꝫ īperij romāi pſecutꝰ ē
ſedi apꝉice obediētes ſacerdotes de ſuis ſedibꝰ eijciēdo qſdam
mutilādo ⁊ bona eccꝉaꝝ diripiēdo Hec acta ſt ī tpibꝰ Jnnocē
tij pape ¶ Jnfernales ⁊ horrēdiſſiās penas qdā diues
ſuſtinuit ⁊ p qlitate delectationū qlitates penaꝝ recepit

¶ Refert petrꝰ cluniacēſ q monachꝰ qdā cū ī extremis vite
ſue eēt aīa ſua ducta fuit an̄ īfernalē portā. q cū ibi tot diuerſi
tates penaꝝ ꝯſpicēt vltra q̄ꝫ dici pt̄ tremē cepit. Qd ne facēt
āgelus ꝓhibuit Jbi ꝟo aliqꝫ diu morā eo vidit demones qſ
dam pcurrētes ⁊ nimiū cachinnantes de pditōe aīe cuiuſdam
diuitis quam ſocij ſui ſecū in baratꝝ dānatiōis attraxerunt.
Venientes āt ad principē demonioꝝ dixerunt ſe aīam amici
ſui cū gaudio magno attrahere Quibꝰ cōgaudens ſi gaudiū
infelicitas dici pt̄ ait Accipite ⁊ pompoſe ſicut ſolitus erat in
cathedra ſua ſedere facite induentes eum ſicut ſolitus erat ve
ſte honorifica Et ſedere eum fecerunt ſuper ſedem ita inextin

gnibilit̄ ardentem. q̄ſi totū mare ſupfunderet̄ nullaten⁹ extin
gueret̄. palliū ṽo q̄ ei circūdederūt nō minoris flagrātie erat
Jllo in ſede mi erabiliter collocato ⁊ infelicius veſtito prin/
ceps ad ſuos ſeruiētes ait Jte ⁊ ſicut decens eſt tali amico no/
ſtro poculū nr̄e delcātōis ꝓpinate Tūc tanq̄ ereū liq̄rem can
dentem oi gn̄e fetoris mixtū ori ei⁹ appoſuerūt. ⁊ appoſit⁹ ꝑ ō/
nia membra ei⁹ in flāmas diffuſus effundebat̄. q̄ potato iocu/
latores demōes q̄ ei iocularent̄ admiſit. Qui accipientes duo
cornua ignib⁹ plena aurib⁹ ei⁹ appoſuerūt. ⁊ corniculari incipi
entes ſcintillas ꝑ oculos ei⁹ ⁊ ꝑ nares ⁊ ꝑ oīa foramīa ei⁹ emit
tebant Deinde in camerā miſit vbi ꝯtra delectatōes carnales
q̄s ſolebat cū puellis dū adhuc viueret exercere īfernales pate
ret̄ amaritudines. q̄ oīm ſpentū generib⁹ erat repleta ⁊ ita ni
mio calore incenſa. ꝙ cādentis ferri ſatis euinceret ardorē. a q̄
b⁹ except⁹ q̄ horribilr āplexat⁹. quāq̄ doloroſe oſculat⁹. quā/
q̄ miſerabilit̄ ſit ꝯtrectat⁹ ⁊ ꝑ oīa mēbra decerpt⁹ a nobis pius
pater remoueat ꝙ nunq̄ experiamur Et contra queq̄ obiecta
menta carnalia q̄ prius habuerat viuens ſingula tormenta in
fernalia īferebāt Hoc viſo aīa monachi ad corpus rediȷt. ⁊ q̄d
viderat ob vtilitatē audientiū plurimis enarrauit.

¶ Exemplum

¶ Erant in ſchola duo inſolentiſſimi ſcholares adoleſcentes
q̄ nō ſolū nō pati volebāt correctōes mgri. verūetiā ⁊ ad inſo/
lentiā ⁊ diſſolutōes alios ſtudere volētes ſepiſſiē cōpellebāt ⁊
hoc q̄dē mgr̄ emendare nō poterat nec audebat Cōtigit ergo
mgr̄m mori ⁊ t̄cio die aut q̄rto in media ſchole in effigie mgr̄i
diabolicū cū virga ferrea corā oīb⁹ apparere Nec mora cū ni/
gro vultu in adoleſcentes dcōs exurgens ⁊ cū virga illis mor/
tē iſtemptās repēte diſparuit. Moxq̄ illi ꝑ pauore in furiā ṽſi
poſt dies octo aliq̄t obierūt Et hinc g̃ ſcholares diuinū aduer
tant iudiciū ⁊ mgr̄is ſuis ſubdi diſcant. nec vnq̄ refugiant cor
rigi ne eis ꝯtingat poſtmodū cū virga ferrea vapulare

¶ Refert petr⁹ cluniacenſis ꝙ apud caſtꝝ lizinacū q̄d in pic
taviensi pago eſt ſituatū nuꝑ q̄dā preſbyt̄ erat q̄ ſacerdotalis
ordīs ſuꝑ celeſtē dignitatē miſerrie vite ꝯuerſatōe deturpans
nō ad aīaꝝ q̄b⁹ preerat curā ſ; ad carnis voluptatē explendā;

ſacro miſtero vtebat̄ Ternitꝰ tñ ꝯſcie malo ſicut aliqñ ⁊ ma/
li ad horã cõpungunt̄ familiaritatē quorundã bonoꝝ virorū
expetijt: ⁊ abbati boneuallis ⁊ fr̄ibus eiuſdem monaſterij ſe ī
amicicia ſpecietenꝰ copulauit Qui lõgo tꝑe eū de vite emenda
tione cõmonentes. ⁊ vt ſeculo renūciaret aſſidue exhortantes
nihil ab eo impetrare p̄ter inanem ſpem potuerunt. Nã liben
ter q̄ dicebant audire ſe fingens: ⁊ ſemꝑ eos de conuerſione ſuſ
pendens de ſocietate ſcõꝝ illoꝝ gl'abatur. nec ãmonitõe vel ex
emplis eoꝝ a mala retrahebat̄ In his itaqȝ ꝑdite vite ſue a/
cribus ꝑdurãs ⁊ obſtinatõe impiã irã ſibi in die ire thezauri/
zãs in morbū icidit Quo poſt aliq̇t dies ingraueſcente ad ex/
trema ꝑuenit Adierat eū prior viſitatõis grã iam dicti monaſ
terij atqȝ cū eo ꝑ aliquantū diei ſpaciū ipo q̇z rogãte ꝑmãſerat
Et nocte ſuꝑueniente cū cūctis diſcedentibꝰ ſolus ſcõ eiꝰ aſſi/
deret clamare terribilit̄ eger ille ad priorem cepit Succurre a
it ſuccurre Ecce duo ſuꝑ oēm feritatē leones expauendi in me
impetū faciūt ⁊ hiãti ore ac rictu feraci ꝑ fruſtra me decerpūt
totūqȝ ꝯſumere volūt Deꝓcare cito dñm vt ab his eripiat an/
teqȝ eoꝝ morſibꝰ ꝯſumar. dicebat hoc ⁊ tremebat ⁊ velut deuo
raturos fugiens timore defecto corꝑi vires addente retrocede
bat Prior vocis ac geſtus illiꝰ turbatꝰ terrore non ſine multo
⁊ ipſe timore erat. ad p̄ces tñ ip̄e neccitate impellente ꝯuerſus
ꝓ miſero illo vt poterat deū exorabat Quo orãte mutata vo
ce eger Bñ inq̇t bñ receſſerūt crudeles beſtie. ⁊ orõnes tuas iã
nuſqȝ apparent Et q̄r vſqȝ ad vltimū ſpm̄ ſuꝑ cõpos ſui extitit
nec vt q̇dã morientiū ſolent vel in modico ſenſu īmutatꝰ fuit
cõuerſus ad priorē loq̇ cū ipo de q̇buſdam vt ſaniſſimus cepit
Cūqȝ tam de his q̄ȝ de alijs multa inter ſe ꝟba cõferrent hore
fere vniꝰ ſpacio elapſo rurſus īclamare longe terribiliꝰ q̄ȝ prius
exorſus eſt En inq̇t en ignis de celo vt torrens inundans deſ/
cendit. ⁊ ſuꝑ hūc lectū veniēs iã iãqȝ me in fauillã vſqȝ cõburit
Feſtina. adiuua. ora: ſi forte ⁊ ab hac morte eripi valeã Et hec
dicens manibꝰ ⁊ brachijs oꝑtoria ſubleuabit. ⁊ ea velut aliq̄d
iuuare p̄nt īuiſibilibꝰ ignibꝰ turbatꝰ opponebat. Sȝ nequãqȝ
Nõ eñ corꝑalia tegmīa a ſpiritalibꝰ incēdijs tegere poterant
quē celeſti vindicte ipia oꝑa exponebãt Prior audacto timo/

re denuo ad orōem ↄuertiť ⁊ q̄ꝫtū in tali caſu poſſibile erat dm̄
miam ꝓ eo dep̄cabať Illo vt ſup̄ orōi inſtāte p⁹ paululū patri
ens ḡtulatōis vocib⁹ p̄ces ei⁹ intrupit dicēs. Iā ab igne tut⁹
ſum. nā dū ſuꝑ me vt dixi eū ipetu deſcēdēt int̄poſit⁹ eſt lithe
us vſqꝫ ad quē ignis p̄uenit ſꝫ eū trāſire non potuit. iā iam ab
iſto ꝑiculo erept⁹ oro ne a me diſcedas q̊uſqꝫ q̇s illoꝝ finis fu
tur⁹ ſit aḡſcas Tūc prior q̇ tam tiore q̄ꝫ hoſpitādi nccitate re
cedē nolebat ſubſtitit. ⁊ ab orōe ſurgēs rurſum ei aſſedit Cū/
qꝫ cū tātis t̄roꝛib⁹ anxiū ↄſolareť. ⁊ vterqꝫ adiuicē vt pri⁹ col
loq̄reť. ſubito egrot⁹ ad inuiſibilia erept⁹ obmutuit. eū prior
raptū ab hūanis itelligēs rei exitū p̄ſtolabať Tn̄ ecce p⁹ mul
tū noctis ſpaciū hō ad ſe rediȷ̇t ⁊ miſerabiliť ingemiſcēs ait.
ha. ha. ad iudiciū eternū rapt⁹ ſum ⁊ heu miſer eterna morte dā/
nat⁹ ſum Tradit⁹ ſum horrēdis tortorib⁹ igne iextinguibili
cū diabolo ⁊ angel' ei⁹ ꝑpetuo cruciād⁹ Ecce ecce igitã ſartago
plena bulieti adipe q̄ꝫ corā me tormētoꝝ miſtri detulerṫ, eāqꝫ
ad me frigēdū vndiqꝫ ſuccēderṫ Et cū ſepe noiat⁹ prior orōi
ſicut iā bis fecerat tercio q̊ꝫ icubuiſſet ille ait. Ceſſa ceſſa ꝓ me
orare. ne ꝑ illo vltra fatigerꝭ ꝓ q̊ nullatenus exaudierꝭ. priore
ſꝫ dicēte frat̄ redi ad cor ⁊ miam adhuc vni⁹ a deo req̇re ille ad
iecit Putas ait me vt iſanū loq̇ Nō ait iſano ſꝫ ſana mēte ea
q̄ dixi ↄfirmo Et cucullā prioꝛꝭ manu tenēs eū itrogauit Nō/
ne h̄ qd̄ manu teneo cuculla tua ē q̊ rn̄dente adiūxit ſicut hec
veſtis cuculla tua ē ſicut h̄ qd̄ ſubſtractū ē mihi palea ē ſic ⁊ h̄
qd̄ corā cerno igitã ſartago ē Et dū hec loq̄reť gutta inuiſibil'
ignis de illa q̄ꝫ videbat ſartagīe exiliēs i manu ei⁹ priore viden
te cecidit ⁊ mirabile dcū cutē ⁊ carnē vſqꝫ ad intia oſſis con/
ſūpſit Tūc ille acri cū geītu En inq̇t i dubia rei ꝓbatio Nā ſi
cut iſta q̄ꝫ vides de ſartagine ꝓlapſa gutta carnis ꝑtē ↄſūpſit
ſic ↄfeſtim me, ignea vorago ↄſumet. priore ad iſta ſtupēte ite/
ruꝫ dixit Ecce ſartaginē ipa miſtri īfernales ꝓpius afferūt. et
vt me in illā iniciāt iam iāqꝫ man⁹ adaptāt Et poſt modicuꝫ
Ecce linthēū in quo iaceo vndiqꝫ ↄcurrentes accipiūt ⁊ iig/
neam ſartaginē eternāqꝫ frixuram proiȷ̇ciunt Hoc velut vlti
mū vale mox vt priori atqꝫ his q̇ ad hoc ſpectaculū horrēdū
ↄuenerāt dixit ſubtracta voce ⁊ reflexa ceruice puniēdū ſpm̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

cōdemnatis ſpiritibꝰ tradidit. Tātus vero terror oēs īuaſit, vt
oēs aufugerent nec aliq̄ i domo vbi mortui cadauer remāſerat
remanē auderēt Facto mane mulier cadauer ſepulture tradi/
tū eſt Poſt aliq̄t āt dies cū ad vn iuerſos circa poſitos hec tā
ꝑribilis fama puenıſſʒ rei ỽitatē ꝓbare volētes tumulū ape/
ruerunt ⁊ foſſam illāq̄ʒ in manu adhuc viuentis p̄ſbyteri gut
ta pnūcia dānatōis fecerat ī mortui cadauē iuenerūt. Que
oīa ſicut btūs. Grego. dt nullo mō ꝓpt ſe infelix p̄ſbyter vi/
dit cui nihil ipa viſio ꝯtulit. ſʒ q̄ʒta cautela ſacerdotale officiū
āminiſtrandū q̄ʒ reuerēter diuia myſteria ſint tractanda ſup/
na ſup eū diſpoſitio demōſtrauit. Duo clerici vno corde in
trabāt monaſteriū. ⁊ tām exēplarit̄ viuebāt vt oēs eos dili/
gerēt Poſt duodecim ānos vnꝰ emorit̄ Cui minor ait Tecū
ꝓ deo parētes ⁊ patriā reliq̄ ſolare ergo meū exiliū tuo reditu
vt ſciam q̄d meruimꝰ oīa relinq̄ntes Faciā inq̄t o dimidiū cor
dis mei deo ꝓpicio Tu āt dilige mortuū q̄r viuꝰ te efficacit̄ ſi/
cut matrē dilexi Morit̄ ergo q̄ſi dulcit̄ dormiens Et ecce die
ſeptīo redit mortuꝰ iocūda ⁊ ſplēdēte facie dicēs Mi frat̄ hēri
ce ſicut audiuimꝰ ſic vidimꝰ ī citate dn̄i ỽtutū Dudū iā centu
plū recipiet ecce vitā eternā poſſideo Preferebat āt in dexte/
ra eiꝰ eccl'am aureā miri artificij ⁊ decoris. ſiniſtra vero cordis
locū tegebat Ille vero viuꝰ ſup̄ q̄ʒ dici p̄t exhilaratus ait Cur mi
dulcis frater gherarde ī manu tua ita reuerēter geras eccl'aʒ
q̄re etiā cor tuū celes ſolita dilectōe edicito Intrepidꝰ ait a u/
di q̄r ꝯſolari te reuerſus ſum Noſti q̄r eccl'am a meis mihi ſū
ptuoſe ꝓcuratā cū eiꝰ hōre ⁊ cōmodo amore ꝑfectōis euāgeli/
ce ⁊ timore ꝑiculi q̄d ē in cura aīaꝝ reliq̄ Quare ſup oēs reges
t̄re ⁊ cūctas ſcl'i diuitias cū btīs eternalit̄ exulto Tu āt amo
re cor meū celo. q̄r ipm̄ p̄cioſo lapide tāti ſplēdoris decorat̄ vt
viſus tuꝰ mox ex illo cecaret̄ q̄d ꝯſecutus ſum a dn̄o meo ieſu
xp̄o. q̄r eiꝰ paſſiōis ⁊ incarnatōis bn̄ficiū quotidie deuotꝰ ru/
minari ſolebā Si me diligis inq̄t tolle cito manū libēter, ꝓ h̄
vidēdo vnū oculū expendā q̄d dixit ⁊ fecit Cū āt nimis ardē
tur ꝓ tāto gaudio etiā alterno priuari deſiderabat ait illi bea/
tus Mea interuentōe triceſima die mihi iūgeris: ⁊ gaudium
nr̄m nemo tollet a nobis Interim dic fribꝰ q̄r magna eos pre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

nia manent nemo tepeſcat Frater, vero ſic diſponebat domui
ſue. i. ꝯſcie vt nihil liberet niſi cibus aie Flẽtibus aũt ꝑ amore
frĩb⁹ ei⁹ triceſima die ioeũ de eiſdẽ vale dixit atqꝫ migrauit

¶ De quarto nouiſſimoꝝ quod eſt regnum celorum

q Uartũ nouiſſimoꝝ qđ valde ⁊ ꝑcipue debet hoĩes
a pctĩs retrahere ẽ gl'a celeſtis Si nõ ſe refrenat ab
homicidio vł' ꝯſil'i ope crimioſo ne ꝑdat tꝑalia quã
to magis debet ſe cohercere ab oĩ actu illicito: ne amittat gau/
dia ſempiťna. vñ Aug⁹ in li. ꝯfeſſionũ. Et gaudiũ qđ nõ dať
impijs. ſꝫ eis q̇ te colũt quoꝝ gaudiũ tu ipe es Et ergo ſcribiť
primo ad Corinť. vi. Iniq̇ regnũ dei nõ poſſidebũt. imo cũ
maxia ꝯfuſiõe repellenť ab eodẽ. ſicut goliardi ⁊ nebulões vi
liſſimi indignant repelli ſolẽt ab imꝑatoris curia Nec illic ſe
deant cũ regibus ⁊ pricib⁹ i. tã excellẽti ⁊ ſolẽni mẽſa Dicit ei
caſſiodorus ſuꝑ illud ps. Expelle eos qm̃ irritauerũt te dñe:
Hic diſcim⁹ ꝙ tm̃ vnuſq̇ſqꝫ repelliť. q̃tũ ei⁹ pctã cumulantur
Nunq̇ ergo q̇libet pctã vitabit ⁊ tanqꝫ mortifeꝝ celerius ab
horrebit. q̇ ꝑ hoc celeſte gaudiũ ſe nouerit amiſſuꝝ De hac aũt
incõprehenſibili gl'a. ego pauꝑ ingenio qđ aliqñ ꝓferã Siem
oculus nõ vidit. nec auris audiuit: nec in cor hoĩs aſcendit q̄ ꝑ
parauit de⁹ diligẽtib⁹ ſe Sicut ſcribiť. i. ad Corinť. ij: de illis q̄
tũc referã Certe quaſi balbutiendo ſicut cecus nat⁹ diſputans
de colorib⁹ nõ cõfidens de ſen ſu ꝓprio. ſꝫ multiplici ſcripturaꝝ
teſtimonio pauliſꝑ inde dicã Eſt igitur notandũ: ꝙ q̃uis in
regno dei ſunt valde multa imo innũerabilia ei⁹ felicitatẽ tan/
gentia. ⁊ gl'am pleniſſie atteſtãtia Ipm tñ q̊ ad pñs ſpẽaliter
trib⁹ cõmendať Primo a ſumma pulchritudine ſiue claritate.
Scđo a bonoꝝ oĩm copioſitate. Tercio a maxia leticia iugiť
durante in eternitate Nã ibi eſt menſa pulchritudo ſiue clari/
tas bonoꝝ infinita copioſitas. ſummũqꝫ gaudiũ ⁊ ſtabilis et/
nitas de q̇bus hic ꝑ ordinem breuiter dicitur.

¶ De pulchritudine regni celorum

Nprimis igiẗ regnū dei cōmendaẗ a pulchritudine ſiue
claritate Nā vt dı̄ Sap̄.v. Ipm dı̄ regnū decoris Hinc
eſt quod pſal. dı̄t Dn̄e dilexi decorē domus tue. vn̄ Tho:xiij.
Btūs ero ſi fuerint reliqe ſeminis mei ad videndā claritatē hie
ruſalē Porte eiꝰ ex ſaphiro ⁊ ſmaragdo edificabunẗ ⁊ ex lapi
de p̄cioſo O̅is circuitꝰ muroꝝ eiꝰ ex lapide candido ⁊ auro mū
do. oīs platee eiꝰ ſternenẗ Itē Apo.xxi. Ipa ciuitas auꝝ mū/
dū ſiſ̄e vitro mūdo fundamenta muri ciuitatis ſunt lapide p̄/
cioſo ornata. ⁊ duodecim porte duodecim margarite ſunt ꝑ ſin
gulas. ⁊ ſingulꝭ porte erāt ex ſingulis margaritis. ⁊ platee ci/
uitatis auꝝ mundū tanqꝫ vitꝝ pluciduū ⁊ templū nō vidi ī ea
Dn̄s em̄ deꝰ oīpotēs tēplū eiꝰ eſt ⁊ agnꝰ Et ciuitas nō eget ſo
le neqꝫ luna vt luceāt in ea nā claritas dei illuīabit eā in lucer/
na eiꝰ agnꝰ ⁊ ābulabūt gētes in lumīe eiꝰ Itē Apo. Nox vltra
nō erit ⁊ nō egebūt lumīe lucerne neqꝫ lumīe ſolis: qm̄ deꝰ illu/
minabit illos. ⁊ regnabūt in ſcl̄a ſcl̄oꝝ Cū q̊ videẗ ꝯcordare
illud Iſa.lx. Nō erit ibi āpliꝰ ſol ad lucendū ꝑ diē. nec ſplēdor
lune illumīabit te. ſꝫ erit tibi dn̄s in lucē ſempiternā Ipe em̄ eſt
ſpeculū ſine macula ⁊ candor lucis eterne. ſicut ſcribiẗ Sapiē.
vij. Itē ſplēdor gl̄ie. vt habeẗ ad: Heb.i. Nā ſplendor eius vt
lux erit Abacuc iij. Ab hoc ſplendor oīs ſci in regno celoꝝ reci
piūt lucē ⁊ fulgorē ſempiternū q̊ aſſidue felices letanẗ vn̄ Iu/
dic.v. Qui diligūt te ſicut ſol in ortu tuo ſplendet ita rutilent
Et ergo dı̄ ſap̄.iij. Fulgebūt iuſti ⁊ tāqꝫ ſci illi in arundine diſ/
currens Mat.xiij. Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno pr̄is eorum
O qꝫ gl̄oſum eſt hoc regnū. ⁊ qꝫ dilecta tabernacula tua dn̄e vir
tutū. qꝫ magnꝰ decor. qꝫ īgens ſplendor in ciuitate dn̄i. qꝫ mira
claritas. ⁊ qꝫ ſumma amenitas in celeſti pr̄ia. vn̄ augꝰ i li. de li/
bero arbitrio ſic inq̇t Tāta eſt pulchritudo iuſticie. tāta ē iocū
ditas lucis et̄ne. vt etiā ſi nō licēt āpliꝰ in ea delcāri qꝫ vnıꝰ diei
hora ꝓpter hoc ſolū innūerabiles huiꝰ vite dies pleni delicijs
⁊ affluentia bonoꝝ tp̄aliū recte ⁊ merita deſpicerenẗ. Nō em̄
falſo aut ꝑuo affectu dictū eſt Qm̄ melior eſt dies vna in atri
is tuis ſuꝑ milia Quare idē Augꝰ in libro de ciuitate dei excla
mans ita dicit O celeſtis hierl̄m domus illuminoſa ad te ſuſ/
pirat ꝑegrinatio mea ⁊ poſſidet me in te qui fecit me ⁊ te Vn/

de Bern̄. in omelia tercia ſup miſſus eſt. O q̄ͣ gl'oſum eſt reg
nū illud in q̊ reges ꝯgregati ꝯuenerūt in vnū ad laudādū. ſcʒ
ꝛ gl'ificandū. eū q̇ ſup oēs eſt rex regū ꝛ dn̄s dn̄antiū. de cuꝰ
ſplēdidiſſiē ꝯtemplatōe fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno pr̄is
eoꝝ. Hinc ꝓpheta dt̄ Adimplebis meleticia cū vultu tuo. vn̄
Job. xiij. Videbit faciē eiꝰ in iubilatōe. Hāc faciē oēs inſpici/
ent q̇ dn̄o fideliter ſeruiūt in humilitate cordis. in laboribus
plurimis ac opibus ꝟtuoſis. Vn̄ Apo. vltimo Serui eiꝰ ſer
uient illi. ꝛ videbūt faciē eiꝰ Et ideo dr̄ Iſa. xxxiij. Regem in
decore ſuo videbūt O q̄ͣ piū ꝛ q̄ͣ gratum, q̄ͣ ſuaue ꝛ q̄ͣ btm̄
erit tūc Jeſum videre his q̇ eū dilexere Tūc certe exclamādo
dices illud Abacuc. iij. Ego āt in dn̄o gaudebo. ꝛ exultabo in
deo Jeſu meo O q̄ͣtū gaudebūt q̊s gaudia ſūma replebūt q̊s
illuſtrabit. q̊s ſp̄ gl'ificabit. Viſio ſcā dei: ſplēdorq̄ʒ ſue facie

Raym̄d

De copioſitate omnium bonorum regni celeſtis.

Egnum celeſte commendetur ſecundo a bonorum o/
nium copioſitate. Unde beatus Auguſtinus de ciui
tate dei ſic dicit. Quod deus preparauit diligentibus
ſe. Spe non attingitur. charitate non comprehenditur. deſi/
deria ꝛ vota tranſgreditur. Acquiri poteſt. eſtimari non po/
teſt. Item Bernardus Merces ſanctorum tam magna ꝙ
non poteſt menſurari. tam multa ꝙ non poteſt numerari. tā
copioſa ꝙ non poteſt eſtimari. De his ſuperabundantibus bo
nis ꝛ diuitijs ipſius regni celeſtis ita ſcribitur Deutro. ſepti/
mo. Dominus deus tuus introducit te in terram bonam ter
ram riuorum aquarumq̄ʒ et fontium. in cuius campis et mō
tibus erumpent fluuiorum abyſſi Terram frumenti ordei et
vinearum in qua ficus malagranata et olíueta naſcuntur ter/
ram olei et mellis: vbi abſq̄ʒ vlla penuria comedes panem tu
um. et rerum omnium abundantia perfrueris Certe hec terra
fertilis copioſiſſime fluens lacte ac dulcedie mellis Hec eſt ter/
ra ad quam explorandam miſſi ſunt filij Dan. ſicut ſcribitur.

Judicū:xviij Qui redeuntes dixerūt. Vidimus terrā valde opulentā ⁊ vberē. nolite negligere. nolite ceſſare: eam⁹ ⁊ poſſi deam⁹ eā nullus erit labor Tradetqꝫ dn̄s nobis locū in q̄ nul lus rei eſt penuria Nā oē q̄d moleſtat ibi deeſt Aug⁹ Eterna btitudo ꝯſiſtit in duob⁹ ſcꝫ in nccāria abſentia oīs mali. ⁊ nccā ria p̄ntia oīs boni Si em̄ q̄ris q̄d ibi eſt. alter nō p̄t rn̄deri ni ſi q̄cquid boni eſt. ⁊ q̄cquid mali eſt nuſqꝫ eſt Et ergo beatus Grego. Nihil exterius q̄d ibi appetat̄. ⁊ nihil interi⁹ q̄d ibi fa ſtidiat̄. Ideo ſcribit̄ Apo. vltimo Nō eſuriēt neqꝫ ſitient am/ plius. ⁊ nō cādet ſup̱ eos ſol neqꝫ vllus eſtus. qm̄ agn⁹ dei qui in medio throni eſt reget eos ⁊ deducet eos ad vite fontes aq̄/ rū Et ibidē oñdit mihi flumen aque vite. q̇ ſitit veniat q̇ vult accipiat vite aquā gratis Qui āt biberit ex hac aqua nō ſitiet iteꝝ. ſꝫ fiet in eo fons aque ſalientis in vitā eternā. vt habetur Joā. iiij. O q̄ꝫ felix patria. q̄ꝫ beata terra vbi de⁹ erit oīa in om nib⁹. ⁊ nullius rei eſt penuria ſeu aliq̇s defectus Certe hec pa/ tria loc⁹ eſt paſcue celeſtis vbi nihil deerit. in q̄ fideles ſuos do min⁹ reficiet ſuauit̄ ac ꝑpetue collocabit vñ Ezechi. xxxiiij. dr̄ dn̄s Inducā eas in terrā ſuā ⁊ paſcam eas in mōtibus iſrl̄. in riuis ⁊ in viſcerib⁹ terre. in paſcuis vberrimis paſcuā eas. ⁊ in mōtibus excelſis erūt paſcue eaꝝ ibi reqeſcent in herbis virēti b⁹ ⁊ in paſcuis pinguib⁹ paſcent̄ ſup̱ mōtes iſrl̄ Ipi em̄ ſci paſ cerent̄ in cognitiōe ſumme ꝟitatis. ⁊ illa erūt paſcua vberrima ſiue īgrediant̄ ad ꝯtemplandū diuinitatē ſiue egrediant̄ ad cō/ ſiderandū humanitatē. vtrobiqꝫ īuenient plenā ſocietatē vñ Jo. x. Ingredient̄ ⁊ egredient̄. ⁊ paſcua inuenient Item paſ/ centur in delectatione ſumme ſuauitatis. ⁊ illa erūt paſcua pin guia. vñ. dr̄ in pſ̄. Ex adipe frumēti ſatiat te. Adeps h⁹ frumē ti eſt delectatio ⁊ ſuauitas q̄ cauſatur ex amore dei Hoc ergo a more ſicut adipe ⁊ pīguedine repleat̄ aīa mea. paſcent̄ etiā in e/ ternitate ꝑpetue ſecuritatis. ⁊ illa paſcua erunt virentia nun/ q̄ꝫ em̄ areſcēt ſꝫ ſp̱ vireſcēt ⁊ in pulchritudine ꝑpetua durabūt Ecce q̄lis p̄ria ⁊ q̄ꝫ bona t̄ra vbi tā vberrima pinguia ⁊ viren/ tia erūt paſcua btōꝝ Hec eſt vere terra viuentiū in q̄ credun⁹ tot ⁊ tāta vidē bona dn̄i Vñ dr̄ in pſ̄: Replebimur in bonis dom⁹ tue. ⁊ q̄ ſunt in illa bona q̇b⁹ ſci replebunt̄. niſi illa incom

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

pꝛehenſibilis gl'a btōꝝ. Nā vt dt Bernū. in ſmone de dedicati
one Ad imaginē dei facta eſt aīa rōnalis ceteris oib⁹ occupa/
ri pt repleri, nō pt Capacitatē dei qcqd deo min⁹ eſt nō imple/
bit Hac ineffabili gl'a nō ſolū implebimur. verumetiā vſqȝ ad
ſummū inebꝛiamur. vñ Hiere. xxxij. Jnebꝛiabo ſacerdotū ani
mas cū pinguedine hoc faciet in cena magna fidelib⁹ ṗparata
Tūc eīm pcinget ſe ⁊ faciet illos diſcūbere. ⁊ tranſiens miſtra
bit illis ferculū ſue gl'e. ⁊ vinū mire ſuauitatis ⁊ leticie eis exhi
bendo Tūc dicet illud diſcumbentib⁹ Can: v. Comedite ⁊ bi
bite amici ⁊ inebꝛiami chariſſimi Hinc ſcribit yſa: xxxix. Jne/
bꝛiami ⁊ nō in vino Et vñ tūc iebꝛiabunt Certe a gaudio mł
tiplici ⁊ gl'a celeſti O de⁹ etne qȝ dulcit ⁊ plene tūc fideles tui ī
ebꝛiabunt ab vbertate domus tue ⁊ toꝛrente voluptatis tue:
Qm̄ apud te eſt fons vite. fons indeficiens btitudis ⁊ gl'e v/
tiqȝ hāc domū decet ſcitudo in lōgitudine dieꝝ Jpa eīm eſt do/
m⁹ dn̄i diuitijs referta ⁊ ciuitas dei nrī oib⁹ bonis adimpleta.
Qua ṗpter ſcribit yſa. xxxij Oculi tui videbūt hierl'm opulē/
tā ciuitatē Hui⁹ ciuitatis opulentia ſeu bonoꝝ maxīa abundā
tia nō ſolū ptȝ ex ṗdcis. ſȝ etiā ſpecial'r ex mł titudīe ei⁹ pacis
in q̄ delcābunt māſueti q̄ hereditabūt illā trā ſnp̄i⁹ expſſa ȝ Jſa
lv. Jn leticia egrediemī ⁊ in pace deducemī O q̄ta ipi⁹ hierl'm
abūdantia pacis cui⁹ in ṗpetuo nunqȝ erit finis. ſicut ſcribitur
Jſa. xi. Jtē eiuſdē. xxxij. Sedebit ppl's meus in pulchꝛitudīe
pacis in tabernacul' fiducie. in reqe epulātes Et ergo bn̄ dicit
Thob. xiij Hierl'm ciuitas dei btī oēs q̄ diligūt te ⁊ gaudent
ſup pacē tuā Nā ſicut habet Ezechi. xiij. Jn te vident ſcī viſi
ones pacis ibi pax ſup pacē. ibi pax ſumma q̄ exſupat oēm ſen/
ſum necnō āncedit humanū intellectū Qui tāte pacis volue/
rit eſſe pticeps cū ſcīs in celis. diſcat nūc humilit pati ī trīs. nā
vt ſcribit in auroꝛa ad tā ṗclara reqem patiēdo ṗuenit. nec niſi
ṗ penā ſapiens hac luce potit.

De maxima et ſtabuli leticia regni celeſtis

Oſtremo regnū dei cōmendat a maxīa leticia iugiter du
rate in etnitate vñ Grego. in Omelia Que lingua dicē vł qs.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

intellect⁹ capere ſufficit illa ſupne ciuitatis q̄ta ſint gaudia ā
geloꝝ choris intereſſe cū btiſſimis ſpiritib⁹ gl'e cōditoris aſſiſ
tere. pn̄tem dei vultū cernere. incircūſcriptum lumen videre.
nullo mortis metu affici incorruptōis ꝑpetuitate letari Cer/
te hec eſt ciuitas dei nr̄i hir'l'm. vrbs btā hir'l'm q̄ vt ciuitas
edificat̄ O ciuitas ciuitatū. in q̄ ſunt tāta gaudia ⁊ leticie bea
toꝝ. Iſa. vltio Letamī cū hir'l'm ⁊ exultate in ea oēs q̇ dili
ligitis eā. gaudete cū ea gaudio vniuerſi q̇ lugebatis ſup eā et
fugiebatis. ⁊ repleamī ab vbere ꝯſolatōis eius vt mulgeatis ⁊
delicijs affluatis ab omnimoda gl'a ei⁹ De immenſa hui⁹ ciui/
tatis gl'a ſic dt̄ Aug⁹ in li. de ciuitate dei Quāta erit illa felici
tas vbi nullū erit malū nullū latebit bonū vocabit̄ dei laudib⁹
q̇ erit oīa in oīb⁹ Iſa. lxiiij O cul⁹ nō vidit de⁹ abs te q̄ ꝑparaſti
expectātib⁹ te q̄ ſcis donatur⁹ es in maxīa leticia ꝑpetue poſſi/
denda Et eiuſdē. xxxv. Venient in ſyon cuꝫ laude ⁊ leticia ſem
piterna ſup capita eoꝝ Hinc eſt ꝙ pſ̄ dt̄ Nouit dn̄s dies im/
maculatoꝝ ⁊ hereditas eoꝝ in etnū erit Vere ſicut ſcribitur.
Thobie. xix: magn⁹ es dn̄e in eternū. ⁊ in oīa ſcl'a regnū tuum
Aug⁹ in li: de ciui. dei Vacabim⁹ ⁊ videbim⁹ amabim⁹ ⁊ lauda
bimus ecce q̇d erit in fine ſine fine Nā q̇s nr̄ ali⁹ erit finis. niſi
ꝑuenire ad regnū cui⁹ null⁹ erit finis Vere ſic regnū tuū dn̄e
regnū oīm ſeculoꝝ. ⁊ dn̄atio tua in omni gn̄atione, ⁊ gn̄atione
Et ideo ſcribitur Thobie xiij. Benedictus dn̄s qui exaltauit
hierl'm vt ſit regnū ei⁹ in ſecula ſeculoꝝ ſup eam O q̄ꝫ gl'oſuꝫ
eſt hoc regnū in q̊ cū xp̄o gaudent oēs ſci. amictiqꝫ ſtolis albis
ſequunt̄ agnū quocunqꝫ ierit De q̊ regno dt̄ btūs Aug⁹ in li/
bro de conflictu vicioꝝ virtutū Recedat amor pn̄tis ſeculi in
quo null⁹ ita naſcit̄ vt nō moriatur. ⁊ ſuccedat amor futuri ſe
culi in q̊ oēs viuificātur vt nō moriātur deiceps vbi nulla ad
uerſitas turbat. nulla nccītas anguſtat. nulla moleſtia inq̇e/
tat. ſꝫ ꝑhēnis leticia ibi regnat Hinc ē ꝙ dr̄ in pſ̄. Iuſti epulen
tur ⁊ exultēt ī ꝯſpectu dei ⁊ delectētur in leticia Itē yſa. xxxv
Gaudiū ⁊ leticiā obtinebūt ⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹. vn̄ Apo
xxi. Abſterget de⁹ oēm lachrymā ab oculis eoꝝ ⁊ mors vltra
nō erit neqꝫ luct⁹ neqꝫ clamor neqꝫ dolor erit vltra qm̄ prima
abierūt. Itē. Iſa: xxv. Aufert de⁹ oēm lachrimam ab oī facie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

et opprobriũ ppl'i ſui auferet de vniuerſa t̃ra: ⁊ dicent in die il-
la Ecce deꝰ nr̃ expectauimꝰ eũ exultabimꝰ ⁊ letabimur in ſalu-
tari eiꝰ O q̄ta leticia nõ ſolũ in aīa ſʒ etiã in corꝑe fuerit glori-
andũ Iſa.lxi. In terra tua duplicia poſſidebũt Et ꝓuerbioꝝ
vltimo Oēs domeſtici eius amicti ſunt duplicibꝰ: i· duabꝰ ſto-
lis q̄ꝝ vnã ſcʒ aīe iã poſſident: ⁊ reliquã ſcʒ corpis expectãt ac-
cepturi. Item qñ nõ ſolũ erit eis gaudiũ de bonis opibus pro-
prijs. ſʒ etiã de meritis ſingulis oīm btõꝝ Vñ dr dñs Hiere.
xxxij. Habitare eos facere ꝯfident. ⁊ erũt mihi in ppl'm ⁊ ego ero
eis in deũ ⁊ dabo eis cor vnũ ⁊ aīam vnã. nõ vnitate ſubſtan-
tie. ſed vinculo charitatis: Ecce chariſſiẽ ſi aīa martyris. con-
feſſoris vel virginis ⁊ aīa tua tũc erunt vna: ꝯſeq̄ns videt' ꝙ il-
loꝝ gaudiũ etiã erit ⁊ tuũ Sil'e eſt de aīa apl'i vel cuiuſlibet al-
teriꝰ ſcī Hinc Gre. dr. Tãta eſt vis charitatis vt oīa ſociet vt
bonũ qd quis ī ſe nõ ſuſcipit. in alio gaudeat accepiſſe Certe il-
lud admirandũ ⁊ multiplex gaudiũ cor hoīs non aſcendit Et
ergo quilibet totus ipm gaudium introibit. ⁊ ſic gaudium ſu-
um plenũ erit Nã intus ⁊ extra: ſubtus ⁊ ſupra imo circũqua
q; mirabiliter gaudebit intus de puritate ꝯſcie. extra de corpo
ris glorificatione ſubtꝰ de celo ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudiẽ
⁊ innouatione ſupra de dei viſione ⁊ circum circa de angeloꝝ
⁊ omnium ſanctorum iocunditate ⁊ delectabili aſſociatõe Ue-
re vere vere nemo poteſt cogitare q̄tum erit exultare tunc in
celis habitare ⁊ cum angelis regnare Et ergo bene dicit Mat
thei.xxv. Intra in gaudium domini tui. intra in hoſpiciũ gau
dij. nam non poterit intrare cor tuum de immenſitate gaudio
rum celeſtiũ Sic dicit beatus Bernardus in libro meditatio-
num ſuarum Ibi totum leticia totum exultatio poſſidet. ho-
mineſq; angelis ſociati ſine vlla carnis infirmitate imꝑpetuũ
manebunt iocunditas infinita. beatitudo ſempiťna. in qua q̄
ſemel ſuſcipitur ſp̄ tenetur ibi requies a laboribꝰ. pax ab hoſti-
bus amenitas de nouitate. ſecuritas de eternitate. dulcedo et
ſuauitas de dei viſione Et quis illic habitare vehementer nõ
deſiderat ⁊ propter pacem ⁊ ꝑpter amenitatem ⁊ ꝑpter eter-
nitatẽ. ⁊ ꝑpter dei viſionẽ Item dr alibi adhuc idem Bernar-
dus Tãta eſt iocunditas ⁊ ſuauitas illius patrie celeſtis ꝙ ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

nō licēt ibi eſſe niſi p vni⁹ hore ſpaciū oēs dies hui⁹ vite pleni
delicijs merito ꝯtenerent Cui ꝯpata oīs aliūde ſuauitas do/
lor ē, oīs iocūditas meror. oē dulce amarꝫ: oē decorꝫ fedū ⁊ oē
aliud quicq̇d delectare poſſet moleſtū cū dei bonitas in īfini/
tū excedat oēm aliā bonitatē O bone de⁹ q̇d mihi ē in celo. ⁊
a te q̇d volui ſup terrā cū hec oīa ſunt deſiderabilia ſup aurꝫ ⁊
lapidē p̄cioſum multū ⁊ dulciora ſup mel ⁊ fauū O q̇d dicem⁹
de hac patria. q̇d de hiꝛl'm vrbe tam btā Per hui⁹ enim viros
ſicut ſcribit Tho. xiij Inceſſanter iocūde ⁊ dulcit̄ cantat all'a
vn̄ Iſa: li. Gaudiū ⁊ leticia inuenietur in ea. grārꝫ actio ⁊ vox
laudis in tēplo ei⁹ oēs dicēt gl'am Et vere merito vox exul/
tatōis ⁊ ſalutis reſonet in tabernacul' iuſtorꝫ Nā in ciuitate
dn̄i ibi ſonant iugiter organa ſcōrꝫ q̇ tribulationū ⁊ penarꝫ la/
borꝫqꝫ ⁊ oīm miſeriarꝫ penit⁹ iā obliti ꝑfruunt ⁊ iubilo celeſ/
ti O q̄ꝫ letabūt. q̄ꝫ ſuauiter ⁊ p̄clare tūc canet in. Diaſol. q̇ in
gama vt fleuit ⁊ are. De hac ciītate loq̇tur adhuc bernard⁹ in
li. de meditatōib⁹ O ciuitas celeſtis. manſio ſecura patria to/
tū ꝯtinēs q̇d delectat ibi incole q̇etus ppl's ſine murmure q̄ꝫ
gl'oſa dcā ſunt de te ciuitas dei ſicut letantiū oīm habitatio eſt
in te ibi, Pax pietas bonitas lux virt⁹ ſplēdoꝛ honeſtas Gl'a
laus req̇es amoꝛ ⁊ ꝯcordia dulcis Gaudiū. leticia. dulcedo: vi
ta ꝑhennis. De hac āt ꝑhēni vita certi erunt ⁊ ſecuri q̄ nunq̄ꝫ
imꝑpetuū erit amittēda Iſa. xxxij. Securitas erit vſqꝫ in ſē/
piternū Itē Ezechi. xxxiiij. Habitabūt ꝯfident̄ abſqꝫ vllo ti/
more Et puer. i. Qui me audierit abſqꝫ t'roꝛe req̇eſcet ⁊ abun
dantia ꝑfruet̄ malorꝫ timoꝛe ſublato Vn̄ aug⁹. Btitudinem
oīm bonorꝫ celeſtiū ꝑficit ſecuritas eťna q̄ ſola deeſſet oīa bo/
na celeſtia q̄ꝫ tuncunqꝫ dulcia vaneſcerēt ex timore amittendi.
Et ergo aſſecurādo dt dn̄s Io. viij Gaudiū vrm̄ nemo tollet
a vob̄ O dom⁹ dei. ciuitas regis magni q̄ꝫ innūerabilia. quā
grādia ⁊ eťnalia ſunt cūcta tua gaudia. q̄ꝫ multe tue leticie. q̄ꝫ
felices tui incole. Vere vere Bti q̇ habitāt in domo tua dn̄e.
nam in ſecula ſcl'orꝫ laudabūt te Quis em̄ ignorat cōpos mē
tis ſue. q̄ cetus in excelſis te laudat celicus oīs Hui⁹ āt leticie
ſeu celeſtis gl'e ꝑpetuitas indeficiens ex hoc ꝑpendit̄ qꝛ oliue
ꝯparatur Vn̄ Ozee. xiij. Erit q̄ſi oliua gl'a ei⁹ Oliua em̄ indefi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

cienꝭ tam in hyeme ꝙ̃ in eſtate ſꝑ vireſcit Et ideo indefectibi/
lem eternã iſtius glorie ꝑmanentiã deſignat. que ex diuturni/
tate non deficit. ſed magis innouatur De hac eterna gloria ſic
dicit Chriſoſtimus in libro de reꝑatõe lapſi Que erit voluptas
que leticia eſt cum chriſto cũ aĩa ad ꝓpriã gñoſitatem regreſſa
cũ fiducia iã ceperit dñm ſuũ videre. Explicari nõ poteſt illius
leticie magnitudo Nõ eñ ſolũ ꝓ his exultat: quibus ꝑfruitꝰ
tunc in preſenti Sed multo magis pro eo gaudet. ꝙ bonorum
ſuoꝝ ſcit nullum finem futurum Et quis erit particeps tan/
te glorie ſine fine permanſure Certe gloria hec eſt oĩbus ſanc/
tis ſuis Nam ſancti exultabunt in gl'a: letabuntur in cubilibꝰ
ſuis Unde q̇ chriſti veſtigia ſecuti fuerunt in terris cum ipſo
regnabunt in gl'ia ⁊ honore coronati eternal'r in celis O dilec
te mi ꝙ̃ ineffabiliter tunc gaudebis ſi ad illa gaudia in eterna
gloria fueris tranſlatus. Tunc vtiqꝫ dices exclamando illud
Iſaie. lxi Gaudens gaudebo in dño: ⁊ exultabit anima mea in
deo meo. qꝛ induit me veſtimẽtis ſalutis. Uteriſſime ſicut ſcri
bitꝰ iob xxij Tunc ſuper omnipotentem delicijs affluens. ⁊ ele/
uabis ad deum faciem tuã: ⁊ in vijs tuis lumen ſplendebit De
q̊ habetꝰ Eccleſiaſtici xi: Dulce lumen ⁊ delectabile eſt videre
ſolem id eſt chriſtum. quem cognoſcere ⁊ intueri excellit oĩe
gaudiũ huius mundi. Nec mirum quia eius viſio ⁊ noticia ẽ
ſanctoꝝ gloria. ⁊ vita ſempiterna Unde Joannis xvij. Hec ẽ
vita eterna vt cognoſcant te ſolum deum veꝝ: ⁊ quẽ miſiſti ie
ſum chriſtum Qui ad cognitionem hanc peruenerit ipſum de
um facie ad faciem videbit. ⁊ cognoſcet eũ ſicuti eſt ſcḋm eſſe di/
uinũ quod erit gaudiũ excellentiſſimũ: fons ⁊ origo oĩm gau/
dioꝝ Hinc eſt ꝙ Bernar. dicit in ſermone Reuera illud eſt verũ
⁊ ſummũ gaudiũ qḋ nõ de creatura. ſed de creatore concipitur
qḋ vtiqꝫ fiet qñ tibi faciẽ ſuã oſtenderit. Et ergo ꝓpheta exop
tando dicit Faciem tuã dñe requiram Faciem ineqꝫ gratioſam
omnibus gaudijs plenã Heu mihi quia incolatus meꝰ ꝓlonga
tus eſt. ꝙ̃diu carebo tanto bono ⁊ vſqueq̊ ſic ſubtrahor a deo
ſaluatore meo Fuerunt mihi lachrymę mee panes die ac nocte
dum dicitꝰ mihi q̊tidie vbi eſt deus tuus. Qñ videbo ⁊ appare
bo añ faciem dei mei qui letificat me in gaudio cum vultu tuo.

Vere hec viſio: q̄ deus facie ad faciem videt̃ terciū celum ē Et
ſi dici pt̄ paradyſus eſt centum millium ꝑadyſoꝝ Ubi ex fonte
limpidiſſimo: ⁊ ex aq̄ viua ſic vita labit̃ btā. Hinc eſt qđ ſcri-
bitur Iſa. lx. Tunc videbis (ſupple faciez dei) ⁊ afflues deli-
cijs ⁊ gaudijs ſempiternis: ⁊ mirabit̃ ⁊ dilatabitur cor tuum
O q̄ꝫ bonus iſrl' deus his q̄ recto ſunt corde q̄ tot ⁊ tanta gau
dia ipſis q̄ſi gratis vult ꝯferre. O amice ꝑdilecte. Illa libens
audis ⁊ ad hec pia gaudia, gaudes. Nō tn̄ ignores ꝑ magnos
iſta labores. Scis acq̄ri nec fortuitu repiri. Vn̄ grego. i ome
lia. Delectat mentem magnitudo p̄mioꝝ ſꝫ non deterreat cer-
tamen laboꝝ Ad magna em̄ p̄mia ꝑueniri non pt̄. niſi ꝑ mag-
nos labores vn̄ Paulꝰ egregiꝰ p̄dicator dt̄ Nō coronabit̃ ni-
ſi q̄ legittime certauerit Unuſq̄ſq꜡ em̄ ꝓpriā mercedē accipiet
ſcḋm ſuū laborē Sed pleriq꜡ ſunt q̄ nolentes bn̄ viuere. tn̄ deſi-
derant bn̄ mori Sciūt em̄ ꝙ p̄cioſa eſt in ꝯſpcū dn̄i mors ſcō-
rū eiꝰ Etiā cognoſcūt ꝙ cū dederit dilectis ſuis ſomnū. ecce he
reditas dn̄i ⁊c. Silr ⁊ ipi ſciūt ꝙ bti q̄ in dn̄o moriunt̃ volūt
eſſe ꝑticipes cū eis: q̄bus dn̄s dixit Vos eſtis q̄ ꝑmāſiſtis me
cū in tētatioībus ⁊ tribulatoībus Volūt regnare cū chrō: ſed
nolūt ſecū pati Talis erat balaā ariolus q̄ ꝯſiderās caſtra fili
oꝝ iſrahel. ⁊ intelligens etne btitudinis ꝓmiſſionez eis a dn̄o
factā. dicebat Moriat̃ aīa mea morte iuſtoꝝ ⁊ fiant ⁊ nouiſſiā
mea hoꝝ ſilia Finē eoꝝ appetens glorioſum: ſꝫ labores abhor
rebat q̄bꝰ glīa merebat̃ O bone ieſu volumꝰ tibi oēs cōregna-
re. nolumꝰ aūt cōpati ⁊ tecū laborare Tu elegiſti paupꝛtates ⁊
miſerias. nos ꝟo voluptates ⁊ dilicias Tu q̊d carni aſperius
nos āt q̊d cōmodoſiꝰ vn̄ ber. Naſcit̃ dei filiꝰ in cuiꝰ arbitrio e-
rat q̊dcunq꜡ vellet eligere. tpꝰ elegit q̊d carni ē moleſtiꝰ. ꝑſerti
ꝑuulo ⁊ paupis mr̄is filio. q̄ vix pānos hrēt ad īuoluēdū ꝑſe-
pe ad reclinandū. ⁊ cū tāta eſſet nccītas nullā audio fieri pelliū
mentōem Chriſtus itaq꜡ q̄ nō fallit̃ elegit q̊d carni moleſtius
eſt id igit̃ meliꝰ. id vtiliꝰ. ⁊ id potiꝰ eſt eligendū Et q̄ſq̄s aliud
ſuaſerit vl' docuerit. ab eo tanq꜡ a ſeductore ē cauendū Ipe ete
niꝫ frēs ē ꝓmiſſus olim ꝑ Iſaiā ꝓphetā Paruulꝰ ſciēs repro-
bare malū ⁊ eligere bonum Malum igitur voluptas corporis
bonum vero afflictio eiuſdem eſt: ſiquidem ⁊ hanc elegit ⁊ illā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

reprobauit puer ſapiens verbū ſcm̄ Hec oīa Bernardꝰ O di
lecte puer tu ab initio elegiſti afflictiones corporales ⁊ patien
do voluiſti intrare gloriā tibi ꝓpriā. ſed nos in delicijs viuēdo
volumus intrare gl'am alienā O q̄ ſtulti ſumus ⁊ tardi corde
ad credendū. volumꝰ hic gaudere cū ſcl'o: ⁊ poſtea regnare cū
chriſto Dñs nudus ingredit': ſeruꝰ ſupfluitate veſtiū auri ⁊ gē
maꝝ onuſtꝰ itroibit Ille ieiunꝰ iſte crapula ⁊ luxuria plenꝰ ille
in cruce ꝓ iſto moriēs. iſte ꝓ illo in lecto delicate dormiēs Q̄d
dñs non fecit. faciet hoc ſuus: certe non. nec etiā videt' ꝯſonū
rōni Audi quid loquitur poeta. In cruce ſudauit dñs. ſuꝰ ne
req̇eſcet Tolle tuā. tulit ipſe ſuam guſtauit acetū Facidē non
maior erit reuerentia ſerui q̄ dñi Si vis eſſe ſuus ſecutor opor
tet tormēta tormētis ſequi nō itur ad aſtra delicijs Ideo mor
tē quā ſoluere debes nature ꝓ ſolue deo moriaris in illo Rum
pe moras igit' impone ſilentia carni Delicias ſuſpende tuas ⁊
curras ad arma Prompta manus plāgatq̄ moras dilata vo
luptas Nā ſicut dicit Hiero. in epl'a ad iulianū Difficile imo
impoſſibile eſt vt ⁊ pñtibꝰ qs fruat' bonis ⁊ futuris vt hic vē
trē ⁊ ibi mentem repleat. ⁊ de delicijs ad delicias tranſeat ⁊ in
vtroq̄ ſeculo primus ſit ⁊ in terra ⁊ in celo appareat gl'oſus
Itē dr idē in alio loco Impoſſibile eſt delicijs affluere ⁊ chriſ
tū ſequi. natura denegat vt ꝯtraria miſceant' Non poſſumus
deo ſeruire ⁊ mām̄one. aut ego fallor aut ipi in fine decipiētur
qui mihi mō nō credunt. credent cū diuitie ſue tranſierunt in e
geſtatem. Diues epulabatur quotidie ſplendide: hic indutus
purpura ⁊ biſſo ſed mortuꝰ. q2 moyſi noluit credere. poſtea in
tormētis poſitꝰ ſenſit Iſtud etiā innuere videt' btūs ber. in col
loquio Simonis petri ⁊ ieſu vbi taliter inq̄t Abrahā ait diui
ti epuloni Tu recepiſti bona in vita tua ⁊ lazarꝰ ſil'r mala nūc
aūt ꝯſolat'. tu vero cruciaris Quid dicemus ad hec: Si talis ē
finis ⁊ tale iudicium vbi extrema gaudij luctus occupat Nū
quid preferenda ſunt in hoc ſeculo mala bonis. quippe nec illa
vera bona. ſed iſta vera potius ſalomonis ſententia Meliꝰ eſt
ire ad domū luctus. q̄ ad domum conuiuij: Ceteꝝ ſi ſic cruciā
di ſunt q̇ in vita ſua bona receperūt. ⁊ hñtibꝰ ꝯſolatōem pñtez
ve ipoſitū eſt ſempit'nū. quiſnam eoꝝ poterit eſſe finis ſi ſcdm

multitudinem conſolationū iuxͣ dolores apprehenderint a
nimas miſeroꝝ Conſequens em̄ videt̄ vt bona oīa ꝛ oēm ſe/
culi huius recipientis conſolatōem nihiloīnus vniuerſum ve
ꝛ vniuerſi maneant cruciatus At vero illud eque ꝛ eadē abra
he ſnīa conijciendū videt̄ Omnes q̄ ꝯtrario dicto ſpū vite p̄/
ſentis oīa bona reſpuunt. ꝛ mala elegunt oīa bona dn̄i ꝛ oēm
habituros ꝯſolatōem. Hec oīa Bernardus vbi ſupra Renuit
at ergo ꝯſolari aīa tua in hoc mūdo in hac lachrymaꝝ valle in
terra laboris ꝛ miſerie Nā ve oībus q̄ hic recipiūt ꝯſolatōem
ſuā Cōtemne trāſitoria fugeq̄ꝫ delicias ꝛ gaudia mūdana Ti
bi em̄ abſit gl'ari niſi in cruce dn̄i nr̄i ieſu chriſti vn̄ Petrꝰ ble
ſenſis: ſup̱ Job ad regē anglie ita dicit. Putas nc aliqs in p̄nti
vita gaudeat ꝛ in futura: ſi tn̄ gaudiū debeat dici qđ turbat aſ
ſidue ꝛ reſpargit̄ amaritudine p̄nti. nimis delicatus es. ſi vtrā
q̄ꝫ pluimis vti ſeculo ꝛ frui cħrō p̄ntis mūdi delicias cape. ꝛ ni/
hiloīnus celeſtis gl'e diuitias obtinē Audi q̄d dcm̄ ſit illi diui
ti in euangelio q̄ cruciabat̄ in flāma. ꝛ lingue ardentis refrige
rium poſtulabat Fili recordare q2 recepiſti bona in vita tua et
lazarꝰ ſil'r mala. hic igit̄ ꝯſolat̄. tu ꝟo cruciaris O q̄ꝫ diſſit ep̄/
mū merito poſſumꝰ reputare inſanos ſcīſſimos reges ac pro
phetas. apl'os martyres. ꝯfeſſores. teneres ac delicatas ꝟgi/
nes. q̄ oēs ſpretis diuitijs ac ꝯculcatis delicijs huiꝰ mūdi ſeip/
ſos ꝓ cħrō tribulatōibꝰ ꝛ morti obtulerūt. ſi gl'am ꝛ honorem
quā adepti ſunt in anguſtia ꝛ dolore potuiſſent in voluptati/
bꝰ ꝛ delicijs obtinuiſſe Hec ille petrꝰ bleſenſ Vere frat ꝟe q̄s
q̄d dicat̄ firmiter hec tene q̄ celū nō alit̄ ſcādes niſi q̄d docuere
apl'i teneas ore moribꝰ ꝛ fide Et q̄d docuerunt illi Nonne ſo/
brie ꝛ iuſte viuere. humilitatē ꝛ patientiā: charitatē ꝛ ꝯſtan/
tiam. ac ceteras virtutes totis viribꝰ obtinere. mundū ꝛ que
mūdi ſunt deſpicere diuitias ꝛ delicias fugere. penitentiam a/
gere. in tribulationibus ꝛ miſerijs letari ꝛ gaudere Tu quo
q̄ꝫ fac ſil'e ꝛ viues. eſto quoq̄ꝫ forti aīo in oībus laboribus an
guſtijs ꝛ penis In p̱rimo em̄ eſt q̄ a dn̄o cureris. labora forti
ter ſicut bonus miles chriſti. ꝛ ne cogites intra temetipm̄ ali/
qn̄ ſic dicens. Multus ꝛ immenſus eſt labor meꝰ. ego āt ſuꝫ mi
nimꝰ ꝛ infirmꝰ valde nec valeo in hoc ꝓpoſito finaliter ꝑſeuera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

re Audi verba Hieronymi in epl'a ſic dicẽtis Null⁹ labor du/
ru s. nullũ tp̄s longũ videri debet quo et̃nitatis gl'a acq̄ritur
vñ chriſoſtom⁹ ſup̱ mattheũ. Si qs iã laborioſam exiſtimat
ſue deſidie eſt accuſator Si em̃ minaces pelagi fluctus nautꝫ
ſi tempeſtates atqꝫ hyems agricolis, ſi vulnera cedeſqꝫ mili/
tibus. ſi grauiſſimi ictus plageqꝫ pugilib⁹ leues vedent̃ ꝛ tole
rabiles propter ſpem tp̱alium ꝛ pretereuntium commodoꝝ.
multomagis cum celum preparatur in premium. nihil ex preſen
tibus aſperitatibus debeat ſentire. ac maxie labores mitigat
in benignuz venire finem: Ne aſpicias q̄ via eſt aſpera. ſꝫ quo
ducit. ꝛ aliam quia lata eſt. ſꝫ vbi deſinit. Certe iã video q̄ dor
mientibus non p̱uenit regnũ dei: nec ocio vel deſidia torpẽti/
bus btĩtudo eternitatis ingeritur. Vñ dt leo papa in ſermo/
ne. ſꝫ ſicut ſcribit̃ mathei. xi Regnum celoꝝ vim patit̃ ꝛ violẽ
ti capiunt illd. Vñ qdam. De regno celi non credit mẽte fide
li. Inſipiẽs ꝛ hebes ſꝫ tu bene credere dẽs Chriſto dicẽti rapi
unt illd violẽti. Scilicet auſtri ſe caſtigãdo ſeueri Mollia ꝑ/
nentes ꝛ carni vim faciẽtes Item ſup̱ hoc dt alius poeta. Aſ
per erit victus. aſper labor. aſp̱ amictus Aſpera cuncta tibi ſi
vis ſup̱ ethera ſcribi. Ecce iã pꝫ manifeſte q̄ ſicut ſcribit̃ Ac/
tuũ. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare reg
nũ celoꝝ O q̄ꝫ bene attendebat hoc beatus Aug⁹. q̄ non niſi
tormentis itur ad aſtra dei. vñ dt. O anima mea ſi quottidie
opꝫ nos tormenta ꝑferre: ſi ipſam iehennã longo tp̱e tolerare
vt chriſtum in ſua gl'a videre poſſemus ꝛ ſcis eius ſociari Nõ
ne ḡ modo dignũ eſt pati oẽ triſte: vt tãti boni tanteqꝫ glorie
p̱ticipes habeamur: Inſidientur ḡ demones: parent ſuas ten
tationes. frangãt corpus ieiunia p̱mant veſtimenta cilicina.
labores ḡuent. vigilie exiccent. inclamet me. iſte inq̄etet me il
le l' ille. frigus ꝯtrahat. calor adurat. caput doleat. pectus are/
at. inflet̃ ſtomachus. palleſcat vult⁹. infirmet̃ hõ totus. defici
at in dolore vita mea: ꝛ aĩa ingemitib⁹. Ingrediat̃ putredo in
oſſib⁹ meis. ſubter me ſcateat vt req̄eſcã in die tribulationis
ꝛ aſcendã ad ppl'm accinctum nr̃m. Item Petr⁹ bleſẽſis. Fa
tiſcãt membra mea vigilijs. extenuent̃ ieiunijs. labore frangã
tur. liqueſcãt in lachrymis oculi. immo ſi totũ cerebꝝ ꝛ medul

le corpis in fletū effluāt. non ſunt tamen condigne paſſiones
huiꝰ tpis ad futurā glīam q̄ reuelabitur in nobis. O ſi ſciret hō
qd tpe ꝛ qd deꝰ ect. mille pan mortes crederet ee nihil. Ecce q̄
ꝛ ꝗa ſunt vilarit ꝓ deo ſuſtinenda. libent ergo ſuſtine ꝛ gau/
dent patiare Exemplū accipe in latronibꝰ ꝛ maleficis ad mor
te deputatis q̄ gauderēt ſi ꝓ abſcidēda auricula poſſent eua/
dere mortē ꝛc. ꝛ acqrere gloriā eternalē. Vn̄ Eccl. vi. Exigu
um laboris ecce pnie paruitas ꝛ cito edes de generationibꝰ illius
videlicet de fructibꝰ glīe q̄ generantur ex labore pnie. Ite ſapiencia
In paucis vexati ecce laboris exiguitas. in multis bn̄ diſponē
tur Ecce magna remuneratio ꝛ pmiū q̄ exinde ſequunt. Vn̄
btūs effrē. Si unqꝫ modicꝰ eſt labor militātis nr̄e ſres chariſ/
ſimi ꝛ magna eſt requies. parua tpis aſflictio. ſꝫ retributio eius
videlicꝫ delicie paradyſi ꝛ exultatio ꝛ leticia in ſclm ſcli ꝑmane/
būt. Ideo dr ſapiens Eccl. vlti. Videte oculis vr̄is q̄ꝛ modicū
laboraui. ꝛ inueni mihi multam requiem. Et ſic clare patet ꝙ
breuis ē iſte labor ꝛ pmia multa laborꝫ. Fac ergo libenter atqꝫ
voluntarie imortalis futurꝰ ꝓ vita ꝑpetue duratura q̄ gratāter
faceret hō moriturus ꝓ tpali vita ad modicū differenda Et er/
go finalr̄ ꝯcludēdo patꝫ aliq̄lr ex ſupiꝰ allegatis ꝙ hec nouiſſiā
videlicet. mors. iudiciū iehēna ꝛ glīa. oēs qui ꝯtinuā ꝛ iugē ha
bēt eorꝫ memoriam valde ꝛ multipliciter reuocāt a peccatis.
Sꝫ pauci iſta ponderāt ꝛ rariſſime ea cogitant ſeu cōſiderāt.
oēs putāt diu viuere ꝛ in ſenectā vberi penitere. iudicē placa/
re. infernū fugere. ꝛ ſic celeſtem glīam i delicijs videndo ꝛ ocijs
acqrere tādem ꝛ eternaliter poſſidere. Non ſic ipij non ſic hoc
argumētū non ꝯcludit: īmo fallit. ꝛ illud patet ſatis lucide pꝫ ꝑ ꝑ
dicta. Et igitur oēs ſeducimini ꝛ niſi pniaꝫ egeritis ſimul ꝑi/
bitis. ꝛ mouemini in petis. Vn̄ Eccl. ij. Si pniam non ege/
rimꝰ. incidemꝰ in manus dei: ꝛ non in manus hoim. Sed ꝓch
dolor q̄s penitꝫ. q̄s peccata defler. q̄s ſubuenit pauperi. q̄s mi
ſeret inopi. q̄s ꝯpacit miſeris. q̄s cogitat de futuris: Penitꝰ
nemo. nā fere tota generatio praua ē atꝫ ꝑuerſa q̄ non dixerit cor
ſuū in bonū. immo potius i malū. Omnes terrena ſapiunt ꝛ
q̄ ſua ſunt q̄runt non q̄ ieſu chriſti: Munera diligunt. virtutes
fugiunt. ꝛ ſicut iumenta in ſtercoribus. ſic ꝛ ipſi in petis mult/

ꝑlicib⁹ miſerabilit̃ ꝯputreſcunt Corrupti ſunt abominabiles facti ſunt iniq̃tatib⁹ ſuis Jam dñs de celo proſpexit ſup filios hoīʒ. vt videat ſi ē intelligens aut reqrens deū. Sed oēs declinauerūt ſil̃ inutiles facti ſūt nec ē q faciat bonum. vix etiam vſq ad vnū. Ecce iā impletum eſt tp̃s. iam aduenit mirabilis ille mundi ſtat⁹. De q̃ Michee. vij. ita ꝓphetat. Perijt ſcūs de terra ⁊ rectus in hoīb⁹ non ē. Oēs enim in ſanguine inſidiātur. vir fratrē ſuū venat̃ ad mortē malum manuum ſuaꝝ dicunt bonū. q optimus ē in eis quaſi paliur⁹ ⁊ q rectus q̃ſi ſpina de ſepi. Quid plura nolūt ſcire ⁊ intelligere vt bñ agat. nec oculos apire vt clare videāt. ſic excecauit eos malicia ipoꝝ o ſtulta malicia. o mala ſtulticia volūtarie vitā fugere. morte diligere. ſpnere bonū. agere malū. deū ꝯtemnere: ⁊ demoni obedire. Chariſſime cur ꝓpriū caput enie cecas? cur ſponte cathenas demonis incurris Cur ſua iuſſa facis? Exurge exurge cuigila ⁊ vide Relinq̃ diabolū. fuge demonē ne poſtea cū ipis eternaliter ꝯdēnaris Miror ⁊ ammiror ꝙ hō qui p̃ ceteris eſt creatura rōnalis in nullo quaſi ſequit̃ iudiciū rōis ſpernens ſalubria affectans noxia. querens ⁊ deſiderans mortifera ⁊ nociua O deus eſt ne q̃ cauſa talis dementie. q̃ rō tante fatuitatis ⁊ inſanie Cur aīa mortē tā ꝓno corde reqrit. Cur ſibi q̃d tollit viuere captat hō? Vere hec gens abſq ꝯſilio eſt ⁊ ſine prudentia Ac vtinā ſapent ⁊ intelligerent ac nouiſſima ꝓuiderent.

¶ Finiunt quattuor nouiſſima

Sequunt̃ exēpla. de gaudijs regni celoꝝ

Exemplū ex libro Apum.

Vidi in brabantia mulierem diuitem ⁊ honeſtam poſſeſſam a demonio. Quam cum rogante preſbytero religioſo viſitarē inuenim⁹ eā a vexatōe demonis q̃ieſcētē ⁊ ſenſate loq̃ntē vt ſanā Tunc occulte nemine aduertente verſum cantici moyſi in deuteronomio. ſecundum ꝙ olim a ſancto quodam viro audieram tercio repetiui ad prouocandum demonem obſeſſa Deum qui te genuit dereliq̃ſti. ⁊ oblit⁹ es dñi creatoris tui Nec mora mulier pallē cepit labijs atq vultu ⁊ due vene ī collo ei⁹ ad groſſitiē pollicis ītumeſcē Tūc ego ī q̃ quo q̃re peſſiē vexare feminā pre/

ſumpſiſti? Mortuo inqͭ viro ſuo cōpaſſa. in ſubſidiū illius aīe
ꝯtulit quicquid boni fecerat in hac vita ⁊ ex hoc nacta occaſio
ne vas vacuū mox itraui Cui ego. Mētiris miſerrime. ex hoc
em̄ qđ dedit mediante charitate cumulatū eſt bonū eius. Et
ille cū cachinno Mendax inqͭt ſum: nec mirū ſi mentior Mox e/
go Eſt illa tā pulchra ſicut dr̄ celeſtis patria quā ꝑdidiſti? Et
rn̄dit In infinitū pulchrior ꝗ̄ dicat̄ Et ego Velles ne redire
ad illā priam ſi poſſes Et ille Vellē inquit ꝙ poſſez vſqꝫ in di
ez iudicij oīa excogitā ſupplicia ſuſtinere Cui dixi Et ego ꝓmi
tto tibi in ꝑiculū ſalutis mee ꝓmiſſe ſi mendax iueniar illā ꝑdi
tā gloriā recuperare poſſe. ſi tm̄ hec dixeris Dn̄e deꝰ meꝰ pec/
caui ignoſce mihi Et mox ille contorto collo exclamauit ho/
norifice Domin: domine Cumqꝫ hoc ſepius cum clamore va/
lido perſonaret nec vltra in verbis ꝓcederetur. Impoſſibile
em̄ ſciebā illi vt deū ſuū dn̄m recognoſceret ⁊ ſe fateret̄ peccaſ
ſe atqꝫ ſibi ꝓcaret̄ ignoſci tandē ſubiunxit Dn̄e deus margare
te ſic em̄ obſeſſa mulier vocabat̄ deum recognoſcere dn̄m ſuū
indignatus Tunc ego ad illū O infeliciſſime oīm creaturarū
ſupbia eliſit te: ⁊ de celo depulit te redire inexpiabilis ſuperbia
nō ꝑmittit. nec mora cōfuſus obmutuit Et poſt paucos dies
non tamen tunc feminam dereliqͭt

¶ Aliud ex dialogo Gregorij

¶ In trudertina vrbe in qua fortunatus vir dei erat epiſcopꝰ
Marcellus quidam bone actionis vir cum duabus ſororibus
ſuis habitauit Qui eueniente moleſtia corporis ipſo ſacratiſſi
mo veſperaſcente iam ſabbato paſchali defunctꝰ ē Cuius cor
pus cū longius eſſet efferendum die eodem ſepeliri non potu/
it Cumqꝫ mora eſſet temporis ad explendum debitū ſepultu/
re ſorores eius morte illius afflicte cucurrerunt flentes ad for/
tunatum venerabilem eiqꝫ magnis vocibus clamare ceperūt.
Scimus ꝙ apoſtolorum vitam tenes leproſos mūdas cecos
illuminas. veni ⁊ reſuſcita mortuū noſtrū Qui mox vt cogno
uit fratrem earum defunctum. flere etiam cepit ipſe de morte
ipſius reſpondit dicens Recedite ⁊ hoc dicere nolite. quia iuſ/
ſio oīpotentis dei eſt cui contrarie nullus hoīm poteſt Illis i/
taqꝫ diſcedentibus triſtis ex morte illius manſit epiſcopus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Subſequenti autem die dominico ante exurgentis lucis cre/
puſculū vocatis duobus diaconibus ſuis prexit ad dominum
defuncti acceſſit ad locū vbi iacebat corpus exanime ibiq; ſe in
orōnem dedit Expleta aūt prece ſurrexit ⁊ iuxta corpus defū
cti ſedit. nō aūt grandi voce defunctum per nomen vocauit di/
cens: Frater marcelle veni. Ille aūt ac ſi leuiter dormiens ad
vicinam vocem (q̄uis modica fuiſſet) excitatus aperuit ocu/
los: atq; ad epiſcopum reſpiciens dixit. O quid feciſti o quid fe
ciſti? Cui epiſcopus Quid feci fili At ille Duo heſterna die ve
nerunt qui me eijcientes ex corpore in bonū locum duxerunt.
Hodie aūt vnus miſſus eſt nuncius qui dixit. Reducite eum
quia fortunatus epiſcopus in domū illius venit Quibus v/
bis expletis mox ex infirmitate ꝯualuit. ⁊ in hac vita diutius
māſit Nec tū credendum eſt quia locū quē accepat pdidit: q2
dubiū nō eſt ꝙ interceſſoris ſui p̄cibus potuit post mortē meli
us viuere q̄ ān mortē ſtuduit oīpotenti deo placere

¶ Ex vita ſancti Franciſci

Quidā iuuenis valde nobilis ac delicatus. venit ad ordinē ſci
franciſci qui indutus habitu frm̄ poſt aliquot dies diabolo in
ſtigante cepit habere in tanta abominatione habitū quē gere/
bat ꝙ videbat̄ ſibi portare ſaccū viliſſimū Et ꝓpterea horre/
bat manicas abominabat̄ capuciū ⁊ ipam longitudinē tunice
⁊ eius aſpitatē tanq; importabilē eſtimabat. Vñ factū eſt ꝙ
creſcente religionis faſtidio deliberauit penitus reijcere habi/
tū ⁊ redire ad ſeculū Mgr̄ āt eius docuerat eū ꝙ qñ āte altare
conuētus trāſiret in quo ſeruabatur ſanctiſſimū chriſti cor/
pus cum magna reuerentia genibus flexis ⁊ diſco opto capite
⁊ cancellatis manibus deuote inclinaret Accidit āt illa nocte
q̄ deliberauerat dimittē habitū. ⁊ redire ad ſcl'm ꝙ oportebat.
eū añ altare trāſire vbi ſicut ꝯſueuerat genua flexit: ⁊ ſtatim ſu
it captus in ſpū. ⁊ oñſa ſibi fuit miſerabilis viſio Nā vidit q̄/
ſi multitudinem infinitā corā eo ꝓceſſionaliter tranſeuntē om
nes vero q̇ in illa ꝓceſſione btā erāt bini incedebāt Et erāt ve
ſtiti ornatiſſimis ⁊ p̄cioſiſſimis diaſperis Facies āt coꝝ ⁊ ma/
nꝰ ⁊ q̇cq̇d apparebat de corpe ſole ſplēdidiꝰ radiabat. ⁊ ibāt cū
cātu ⁊ iubilo angeloꝝ ſolēniſſime ⁊ dulciſſime decātando Int

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

q̊s duo nobiliores ceteris īcedebāt tāta claritatē velati ꝙ mi/
randū ſtuporē aſpicientibꝰ īgerebāt Et q̄ſi circa finē ꝓceſſio/
nis ꝓcē vidit etiā q̄ndā tāta gl'a decoratū. ꝙ videbat̄ q̄ſi nouꝰ
miles ab oībꝰ frāter hōrari Dictꝰ āt iuuenis hec videns mira/
bat̄ valde: ⁊ neſciebat q̄d hoc eēt nec īterrogare trāſeūtes aude
bat nec poterat nimia dulcedine ſtupefactꝰ Sȝ cū ꝓceſſio ꝑtrā
ſiſſet ⁊ ipe adhuc vidēs extremos reſumēs audaciam cucurrit
ad illos ⁊ īterrogās dixit O chariſſimi rogo vos q̊d dicē pla
ceat q̇ ſtꝫ iſti tā admirabiles q̊s ꝯtinet hec venerāda ꝓceſſio Il
li vo ꝯuertētes ad eū. ſplēdidiſſiās facies dixerūt Nos ſumus
oēs frēs minores: q̇ mō venimꝰ de paradyſo Et ille rurſuȝ itro
gās Qui ſtꝫ illi duo q̇ tm̄ excellent īt̄ alios rutilāt Rn̄derūt
Illi duo ceteris clariores ſtꝫ ſcūs frāciſcꝰ ⁊ frāt anthoniꝰ Ille āt
vltimꝰ tm̄ hōratꝰ eſt q̇dā ſcūs frāt nouitꝰ mortuꝰ quē q̄ valent̄
ꝯtra tētatōes pugnauit. ⁊ vſq; in finē ꝑſeuerauit in ſcō ꝓpoſi/
to ad gaudia celi regni cū gl'a ⁊ triūpho ꝑduximꝰ. non ſolū co
mitātibꝰ ſcīs: ſȝ etiā letātibꝰ āgelis Iſta vo veſtimenta diaſpi
q̄ nos tā decora portauimꝰ data ſunt nob ꝓpter aſꝑas tunicas
q̄s in religiōe patient̄ detulimus ⁊ gl'ie claritas quā tu vides
data eſt nob adeo ꝓpt̄ humilē patientiā quā fecimꝰ ⁊ ꝓpt̄ ſcāȝ
paupꝛtatē ⁊ obedientiā ⁊ caſtitatē mūdiſſimā quā vſq; in fine
hilari mēte ſeruauimꝰ. vn̄ fili nō ſit tibi duꝝ ſaccū religiōis tam
fructiferꝝ deportare: q̄ in ſacco frāciſci amore dn̄i nr̄i ieſu chri/
ſti mūdū ſpnendo carnē mortificādo. ⁊ ꝯtra diabolū dimicādo
viriliť ⁊ habueris nobiſcū ſił veſte fulgebis Et his dcīs Iu/
uenis ad ſe redijt ⁊ ꝯfortatꝰ ex ipa viſiōe oēm tētatōem abiecit
culpā corā gardiano ⁊ alijs fribꝰ recognouit aſꝑitatē pnīe. et
īdumēti vt diuitias de cetero ꝯcupiuit: ⁊ ſic imutatꝰ in melius
in ſcā vita finiuit ¶ Aliud ¶ Anno dn̄i M.cccc.iiij
Quidā clericꝰ de venuepera cū ſtuderet in ſcholis apd lugdu/
nū vidit in viſione noctis vallē quādā ſub q̊dā mōte. ſuꝑ quēȝ
ciuitas q̄dā pulcherrima ſita erat cuiꝰ aſpectus nimiū delecta/
bat intuētes ita vt q̇ſq̇s eā videret de aſpcū illiꝰ ſaciari nō poſ/
ſet. ⁊ oībꝰ modis laborauit quō ad eā ꝑuenire valeret Interea
vidit fluuiū quēdā ſub pede mōtis īmo circa pedē currentē
Quē dū circuiret q̄rens artē quō eū trāſmearet Vidit ſuꝑ ri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

pā flumīs duodeciꝫ lauātes in flumine tunicas ſuas Int̄ q̄s e
rat q̄dā veſte cādidiſſima indut⁹ multū alijs diſſil'is q̄ adiuua/
bat illos ī tunicaꝝ ſuaꝝ ablutōe q̄ poſtq̄ȝ iuuerat vnū ibat poſ
tea adiuuare aliū Tunc cleric⁹ q̄ hoc videbat acceſſit ad illū q̄
ceteros adiuuabat ⁊ dixit. q̄ gens eſtis vos Qui ait Iſti pau/
peres hoīes ſunt pniaȝ agētes ⁊ ſēa pc̄tis ſuis lauātes ⁊ ego fi
lius dei ieſus chriſt⁹ ſine cui⁹ auxilio. nec iſti nec alij pñt bñface
re. Ciuitas hec pulchra quā vidēs paradyſus ē vbi ego maneo.
⁊ q̄n q̄s tunicā ſuā lauerit id eſt pniam pegerit in illā intrabit
Turpe ſatis diu queſiſti viā q̄ itur ad illā: ſed nulla alia via q̄ȝ
iſta ducit ad eā His dcis clericus a ſomno euigilauit: ⁊ mirari
cepit de viſione Cūq̄ȝ nō multo poſt rediſſet. de ſchola in pa/
triā ſuā narrauit ep̄o cabilonenſi viſionē hāc cui familiaris e/
rat Qua audita ep̄o ſuaſit ei vt ſcl'm relinqueret ⁊ religioneꝫ
intraret. commendans ei ſuper omnes ordines nouellum illū
ordinem ciſtercienſem. Ille venit ciſtercium ⁊ inuenit locum
incultum ⁊ deſertum. ⁊ fratres inter beſtias commorantes
Ad portam vero monaſterij. que de vimine fc̄ā erat pēdebat
malle⁹ ferre⁹ cui⁹ ſonitu ad portā portari⁹ cōpellabat̄ ab introi
re volētib⁹. h̄ ✝o ſonitu portari⁹ vocat⁹ veīt ad eū foras ⁊ icli
nās ſe ad eū ſalutauit eū Que cleric⁹ intuēs cognouit ſtatiꝫ ſe
eūdē vidiſſe int̄ eos q̄ tunicas ſuas in flumīe lauabāt Roga/
uitq̄ȝ eū vt ad ſe adduceret abbatē Abbas igr̄ ⁊ tot⁹ ꝯuēt⁹ ve
nit ad eū. ⁊ recognouit cleric⁹ oēs ſe vidiſſe tunicas ſuas ī flumi
ne lauātes Statimq̄ȝ cecidit ad abbatis pedes rogās eū cū la
chrymis vt ſuſciperet̄ q̄ ſuſcept⁹ nō multo poſt factuſq̄ȝ ē prior.

Ex ceſario aliud

Egrotabat in hemmerode cenobio ſacerdos Iſebrād⁹ noīe
cuſtos ecc̄ie pl⁹ q̄ȝ triceſimū annū agēs in ordīe ⁊ ad extrema p̄
duct⁹ ē Media nocte cū ſup eū miſtroꝝ vigilaret diligētia audi
erūt eū leui ſuſurro verba ſonare Tunc tēſq̄ȝ ne morti prim⁹
aliena loq̄ret̄ ori loq̄ntis audire adhibita. itellexerūt ✝ba ſubli
mia edificatōis plena de gl'a celeſti ⁊ inenarrabili leticia ſcōꝝ
Dignū g̃ iudicātes teſtē his idoneū adhiberi nūciauerūt hec ab/
bati q̄ t̄pe q̄ ī laborabat īfirmitate vocat⁹ abbas affuit In/
terī fecimus horologiū ⁊ occaſiōe ſūpta ſic fari cepit. o q̄ȝ ſuauē

Dum hec leg
eo momento quo in hec ve
Incidi etiam cecinit ho
decima
In dies . . .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

noctem exegi. q̄ꝫ delectabili horologio opam dedi. quā dulces
⁊ ſuaues ↄcentus audiui choris in celo pallentiū interfui. O
q̄ꝫ ↄcordit ⁊ delcābiliter pſallebāt. In nrō cātu ſolet eſſe diſſo/
nantia tediū laſſitudo. ibi lōge aliter eſt In vnā oēs conueni/
unt melodiā ſup oē q̊d delectat dulciorē Infatigabiles lauda/
re nō ceſſant, ⁊ q̄nto plus laudāt, tāto plus creſcit amor laudā
di, ⁊ mirabili atq̄ ineffabili mō hoc ꝑuenit in vſu gratiſſime q
etis ꝙ nunq̄ vacant a laude creatoris Ibi qui magis hic humi
liati ſunt mediocrib⁹ vel minimis ↄtenti gl'orius exultāt abūdā
tiorē recipientes ↄſolatōem faciē ſplēdidiſſimā ſtatura celſi ve
ſte gl'oſi Cū his familiarit ↄuerſatus ſum ⁊ amico refect⁹ col
loquio Tanta gl'a veſtiū delectat⁹ ſollicite querebā: ſi talem e
go habitur⁹ eſſem, ⁊ dixerūt Qui viuit irrepħenſibiliter talem
veſtem ſperare poteſt. Si vero viciū latuerit in ↄuerſatione
macula apparebit in veſte Culpa em̄ vite maculā facit in veſ/
te Immaculatus ergo merebit hrē veſtē; q ſe a maculis ſuat
immunē. Et dixi q̄ ſunt macule? Et illi murmuratio. detrac/
tio. inuidia. negligentia. ⁊ q̇cq̇d ſinceritatem cordis maculat ⁊
ↄfundit. q̇ talia agunt in gl'a veſtis maculā ponūt Tu xp̄o ꝑ
multis laborib⁹ ⁊ vite honeſtate ſimilē ſortieris veſtē. His di
ctis faucib⁹ arefactis viribuſq̄ exhauſtis defecit loquens poſt
modicū inſtillata refocillatus aq̄ reſumptoq̄ ſpū ad loquēdū
ſeparās ſpē fecit auditorib⁹ ⁊ ait Utinā differret me dn̄s vſq̄
dū cōpleto ope dei dm̄s nris loq̄ poſſem O q̄ꝫ leti nūcij baiu/
lus eēm. q̄ꝫ leta q̄ꝫ ſtupēda narrarē q̄ vidi q̄ audiui ⁊ ſenſi. q̄ pa
ta ſunt diligētib⁹ deū ⁊ in laude ei⁹ vigilātibus Et abbas Fra/
ter quō hec vidiſti? Et ille Frater hac nocte rapt⁹ ſum an̄ de/
um. pect⁹ meū aptū eſt, ⁊ aīa mea educta eſt. ⁊ ſtati fui inť cho/
ros āgeloꝝ. ⁊ vidi dnām nrām in immenſa claritate cū ſuis ſa
cris virginibus que ſe mihi promiſit in neceſſitate affuturā et
ſcm̄ michalē cū mľto exercitu āgeloꝝ ꝑperatū in auxiliū mihi
Mā altari ⁊ mēorie ſue honorē ſp ſolebā ipendē: ⁊ inūerabilē
multitudinē ſcōꝝ. ⁊ q̊s antea nō viderā ſtatī agnoui rurſū/
q̄ꝫ ſpū ⁊ virib⁹ deficiens loq̇ ceſſauit. Cōpulſus itaq̄ de ſorbi
cula papillū accepit ⁊ guſtās ait O q̄ꝫ dulcis ē dn̄s guſtātib⁹. o
q̄ꝫta ē ei⁹ ſuauitas eius abūdātia quā larga ⁊ īdeficiēs ⁊ oīm de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

liciaꝝ copijs affluēs. qua ī hac nocte reficere dignatus eſt. O
dulcedo illa dulcet o gratiſſima optabilis ⁊ preſtantiſſima. O
q̄ ſingularis q̄ excellēs ⁊ ineffabilis Int⁹ eram in corde vtꝝ
qȝ teneo. Vbis at explicare nō valeo. quā ſentire potui nō poſ-
ſum effari rei numerate vict⁹. Tam felici refectione paſtus
hāc refectōem ſuꝑaddere ſuꝑfluū duco. Hec breue ⁊ modicum
nutrimētū pſtat illa in ꝑpetuū reficit ⁊ ſaginat O q̄ btī ſunt
q̄ illa ſine fine fruituri ſunt Jubente abbate vocati ſunt quidā
nouicij viri quondā in ſeculo clari virtute militari īſignes q̄s
ita conſolat⁹ eſt Vere felices eſtis ⁊ ter quaterqȝ beati qui de
vana veſtra ꝯuerſatione atqȝ mūdana vanitate ꝑ diuinā miſe
ricordiā vocati eſtꝭ ꝑtē in celis cū iuſtis hituri Cōſtat em̄ de ſa
lute vrā ſi tn̄ ꝑſeueraueritis. nā dn̄s Dauid indeſinent̄ ꝑ vo/
bis p̄ces ad dn̄m fundit: q̄ten⁹ qd ſalubriter īchoaſtis feliciter
ꝯpleatis: Vnū āt eoꝝ noīe exprimens de eo dicebat niſi por/
tas clauſtri īgreſſus fuiſſet mortis etne portas non euaſiſſet.
Aderāt ⁊ hoſpites ꝯuertendi grā de ſedib⁹ ſuis euocati ſȝ ni-
mio adhuc rerꝝ tꝑaliū amore detēti rem arduā aggredi dubita
bāt. q̄ fiducialiter accedētes ad virꝝ dei mētis fluctuatōem ꝯfeſ
ſi ſunt q᷑ viȝ velle adiaceret eis ꝑficere āt bonuȝ non īuenirent
ſupplicabāt vt orōnib⁹ ei⁹ adiuti mererent̄ in bono ſtabiliri.
Et ille. Quam diu mēte adheretis ſcl'o non poteſtis ꝑfecte
placere do nec firmari in bono hn̄tes voluntatē fixā in malo.
Qua ꝓpter recedite ab his q̄ inutilit̄ amatis. ⁊ non deerit vo-
bis grā ſaluatoris Si vidiſſetis q̄ ego vidi oēm gloriā mun/
di vilem reputaretis. Deinde multa q̄rebant. ille de prē. ille de
frē ille de ſuo ſtatu futuro. ille de pn̄ti. Sed vir dei ita ſingul̄
rn̄ſum tꝑauit vt ſecretoꝝ reuelator ⁊ ꝯſcientiaꝝ inſpector eſſe
ꝓbaret̄. Mox vocāte do ſcā illa aīa carne ſoluta ē ad dolores
corꝑis vltra non reditura: ſȝ vt credimus immortalitatis lu-
ce veſtiēda ⁊ ꝑenni gaudioꝝ ſuauitate reficienda.

¶ Hieronym⁹ ad moīales Angelicis choris ſcōꝝqȝ ſocietati
b⁹ hic ſtudeatis intereſſe vt oēs poſtmodum in corporis exitu
vobis gaudentes ⁊ leti atqȝ noti occurrāt Si ſic feceritis ni
hil vobis dulci⁹ nihil iocūdius q̄ his intereſſe conuiuijs. his
pabulis ſaciari. qb⁹ ſemel deguſtatis terrena oīa amara reddant̄

Experto itaqȝ ſeui deuote cōſulēti credite filie. Scio qđ loq̄r chariſſime: nā vt inſipiētiā loq̄r. Ego homunculus ſic abiect⁹ ſic vilis in domo dñi Adhuc viuens in corpe angelorum ſepe choris interfui de corporeis pħebdomadā nihil ſentiēs.

Prima

¶ Item Aug⁹. de libero arbitrio Tāta eſt pulchritudo iuſticie tāta eſt iocunditas lucis eterne vt etiā ſi nō liceret in ea amplius delectari: q̄ȝ vni⁹ diei hora, ꝓpter hoc ſolū innumerabiles huius vite dies pleni delicijs ⁊ affluētia bonoꝝ tpaliū recte ⁊ merito deſpiceretur. ¶ Item eterna btitudo ꝯſiſtit in duob⁹ .ſ. in neccāria abſentia oīs mali. ⁊ in neccāria pñtia oīs boni. Si eñ q̄ris qđ ibi eſt. aliter nō pt rñderi. niſi q̄cquid boni eſt ibi ē quicqđ mali eſt ibi nō ē Aug⁹. in de cūflictu vicioꝝ. Recedat amor pñtis ſcl'i. in q̄ null⁹ ita naſcitur vt nō moriat̄. ⁊ ſuccedat amor futuri ſcl'i in q̄ oēs viuificāt̄ vt deinceps non moriātur Ubi nec aduerſitas turbat. nulla neccitas anguſtat. nulla moleſtia reqetat. ſȝ perennis leticia ibi regnat. Itē; hiero. Si xpm dñm ⁊ regē cui eſt nomē ſup oē nomen oportuit pati ⁊ ita intrare in gl'am ſuā: quā iam fiduciā habem⁹ nos ītrare ſine labore gloriā alienā O q̄ȝ ſtulti ſumus ⁊ tardi corde ad credendū Uolumus hic gaudere cum ſeculo ⁊ poſtea regnare cū chriſto difficile eſt immo īpoſſibile vt ⁊ pñtib⁹ qs fruat̄ bonis ⁊ futuris nec hic ventrē ⁊ ibi mentē repleat vt de delicijs ad delicias tranſeat vt vtroqȝ ſeculo primus ſic vt in terra ⁊ in ſeculo appareat gl'oſus Impoſſibile eſt delicijs affluere ⁊ chriſtū ſequi natura denegat vt ꝯtraria miſceant̄. Nō eñ poſſum⁹ deo ſeruire ⁊ māmone O quanta erit in celo leticia qñ nō ſolū in aīa ſed etiā in corpe fuerit glorianđū. Nā intus ⁊ extra ſubtus et ſupra. īmo circūquaqȝ mirabiliter iuſtus gaudebit Jnt⁹ de puritate ꝯſcīe. extra de corpis glorificatōe. ſubt⁹ de celi ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudine. ſupra de dei viſione ⁊ circū circa de angeloꝝ ⁊ oim ſcōꝝ iocūda ⁊ delectabili aſſociatione O ciuitas celeſtis māſio ſecura. pria totū ꝯtinens q̄d delcāt Merces ſcōꝝ tā mḡna ē q nō pt menſurari tā copioſa q nō pt finiri tā multa q nō pt nūerari. tā pcioſa q non pt eſtimari ¶ Petr⁹ bleſenſis ad regē Anglie ſup Job Putas ne q aliquis in pñti vita gaudeat ⁊ in futura. Si tñ gaudiū debeat dici qđ turbat̄ aſſi/

due ⁊ reſpergit amaritudine pn̄ti nimis delicatꝰ es ſi vtrum/
q3 pſumus vti ſeculo ⁊ frui chriſto pn̄tis mundi delicias cape ⁊
nihiloīnus celeſtis gl'ie diuitias obtinere Audi qd dictū ſit il
li diuiti in euāgelio Fili recordare q2 recepiſti bona in vita tua.
Merito poſſemus reges ſcīſſimos reputare iſanos ⁊ ꝓphetas
apl'os martyres ꝯfeſſores. teneras. ac delicatas ꝟgines om̄es
q̇ ſpretis diuitijs ⁊ ꝯculcatis delicijs huiꝰ mūdi ſeipos ꝑ chriſ
to tribulationi ⁊ morti obtulerunt ſi gl'am quā adepti ſunt in
anguſtia ⁊ dolore potuiſſent in voluptatibus ⁊ delicijs obti/
nere ¶ Hieronymun Quotienſcunq3 te vna ſeculi delectat ā/
bitio. quotiēs in mundo aliquid videris gl'oſum ad paradiſū
mente trāſgredere ⁊ eſſe incipe qd futurꝰ es Jdez Omne opꝰ
leuius fieri ſolet cū eius pciū excogitat ⁊ ſpes pmij ſolacium
ſit laboris Et nullus labor durus. nullū tempus longū vide/
ri debet quo eternitatis gloria acquiritur:

¶ Finiunt exempla de gaudijs regni celoꝛ Et ali
oꝛ trium nouiſſimoꝛ impreſſa Dauentrie. per me
Richarduz paffraet Anno dn̄i M.CCCCC.xi. in
ꝓfeſto Natiuitatis Marie.:.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Simulare est een ander fingere quod est ... | alst wat gheen ...

Dissimulare est een fingere quod est | [illegible]

Ambiguare est dubitare ...

Pteri ... Sewos ... in ... est ... wat

Salireque ... springet ... salire ... est salten

... in ... salio ... simplex

... | ... | ... est fortior

... | ... | ... | ... | ... ruggen

... | ... ... est ...

... est | ... ... | Spectator est ...

... ... est ... | Spectator ... Conspiro ...

... ... | ... ...

Capzare ... est ... ... wort ... | ...

... ... | ...

... ... est ... est | ...

... ...

... ... | ...

... ... | ...

... ... | ... ...

... ... | ... est ... ...

... ... | ... ...

... ... | ... ...

... est ad ... | ... ...

... | ... ...

... est ... ...

Desiderium ... ... | ... ...

... ... | Comprehendo ... solemnitate ...

... ...

... ...

... ... est ... | Scrare ... ...

... ... | Causa in ablativo ...

... ... | ... ...

... eadem ... ... causa ... ...

... ... causa ...

... ...

Mea benevolentia erga ... ...

... me fateor ... / ... ... / ... ...

... est |

... ...

... ...

... ...

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 39